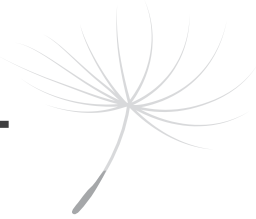

vilenica 36.
mednarodni
literarni festival
international
literary festival

strah in
pogum
fear and
courage

2021

36. Mednarodni literarni festival Vilenica /
36th Vilenica International Literary Festival

Vilenica 2021

© Nosilci avtorskih pravic so avtorji sami, če ni navedeno drugače.
© The authors are the copyright holders of the text unless otherwise stated.

Založilo in izdalo / Issued and published by
Društvo slovenskih pisateljev / Slovene Writers' Association

Uredil / Edited by
Aleš Učakar

Brez pisnega dovoljenja Društva slovenskih pisateljev je prepovedano reproduciranje, distribuiranje, dajanje v najem, javna objava, predelava ali druga uporaba tega avtorskega dela ali njegovih delov v kakršnemkoli obsegu ali postopku, vključno s fotokopiranjem, tiskanjem, javnim interaktivnim dostopom ali shranitvijo v elektronski obliki.

Zbornik je izšel s finančno podporo Javne agencije za knjigo RS.
The almanac was published with the financial support of the Slovenian Book Agency

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

8821(4)-82
7.079:82(497.4Vilenica)“2021“(082)

MEDNARODNI literarni festival (36 ; 2021 ; Vilenica)
Strah in pogum = Fear and courage : 36. mednarodni
literarni festival = [36th] International Literary Festival,
Vilenica, 2021 / [uredil, življenjepisi v slovenščini Aleš
Učakar ; English of CV's Petra Meterc, Jason Blake]. –
Ljubljana : Društvo slovenskih pisateljev = Slovene Writers'
Association, 2021

ISBN 978-961-6995-75-7
COBISS.SI-ID 73434627

Kazalo / Contents

Nagrajenec Vilenice 2021 / Vilenica Prize Winner 2021

Josef Winkler 5

Slovenski avtor v središču 2021 / Slovenian Author in Focus 2021

Milan Dekleva 41

Gostje Vilenice 2021 / Vilenica Guests 2021

Zoltán Danyi 93

Matthias Göritz 105

Kristina Hočevar 129

Jazra Khaleed 165

Larissa Lai 185

Jani Oswald 203

Lena Ruth Stefanović 237

Nenad Veličković 253

Dosedanji udeleženci in nagrajenci Vilenice /

Previous Participants and Vilenica Prize Winners 261

Člani žirije / *Jury Members* 283

Konzultanti / *Advisory Panel* 284

Nagrajenec

Vilenice 2021

Vilenica

Prize Winner 2021

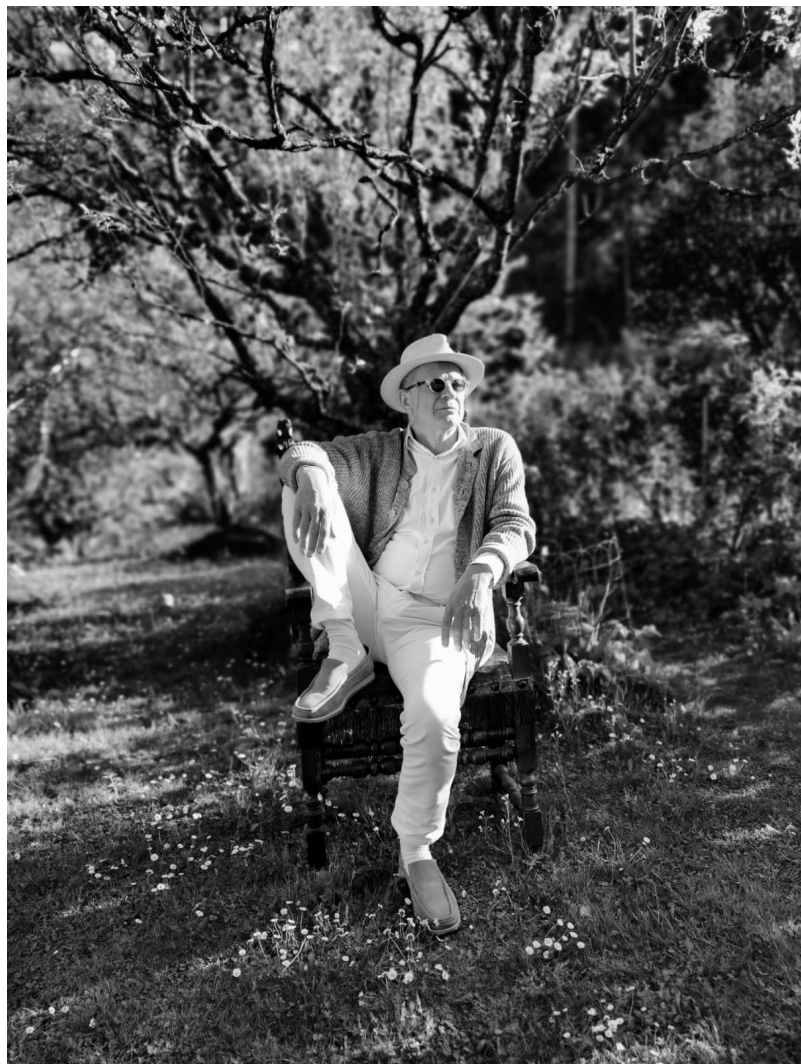

Foto / Photo © Siri Winkler

Josef Winkler

Avstrijski pisatelj Josef Winkler se je rodil 3. marca 1953 v Kameringu pri Paternionu na severu Koroške. V domači vasi je obiskoval osemletko, nato pa v Beljaku triletno trgovsko šolo. Med letoma 1973 in 1982 je bil zaposlen v administraciji takratne nove Visoke šole za izobraževalne vede, današnje Univerze v Celovcu. V tistem času je skupaj z univerzitetnim profesorjem in pisateljem Aloisom Brandstetterjem ustanovil literarno delovno skupino, ki je h književnemu branju vabila pisatelje iz Avstrije in tujine, ter izdajal literarno revijo Pisanja (*Schreibarbeiten*). Od leta 1982 se ukvarja samo s pisateljevanjem. Je avtor številnih romanov, pripovedi, novel, dnevnikov ter časopisnih in revijalnih prispevkov. Od leta 2012 je predsednik Avstrijskega senata za umetnost.

Že kot otrok se je domačemu in družinskemu, patriarhalnemu okolju, v katerem se je počutil kot tujec, upiral med drugim z branjem knjig in zanimanjem za literaturo. Odraščal v domu brez knjig in »brez besed«; pogosto je bil žrtev psihičnega in fizičnega izživljanja očeta, čigar »ljubezen je veljala živini, nasilje pa otrokom«, medtem ko je bila mati že sama premočno zaznamovana z brazgotinami vojne.

Literarni opus Josefa Winklerja je bogat, odlikujeta ga poseben ritem (primerjajo ga z litanijami) in posvečanje tematiki smrti, zlasti smrti otrok. Svojih travm ne skriva, temveč jih preobraža v literaturo, ki marsikdaj deluje obsesivno, saj se vedno znova

vrača k motivom iz otroštva: domovini, smrti, spolnosti, katolicizmu, življenju na podežlju. Njegovo literaturo zaznamujejo tudi pogosta potovanja po Italiji in predvsem Indiji, kar se kaže med drugim z opisovanjem tamkajšnjih pogrebnih ritualov in njihovim primerjanjem s katoliškimi obredi v domovini. S potovanji v tuje svetove nabira nove vtise in navdihe, ki motivno prehajajo v njegovo lastno literaturo.

Že v svoji zgodnji romanopisni trilogiji Divja Koroška (*Das wilde Kärnten*) Winkler z ekstatičnim jezikom opisuje, kako se tradicionalni katoliški milje polašča otroškega domišljjskega sveta. Piše o intenzivnem in težkem soočanju z otroštvom na koroškem podežlju, o svojem avtoritarnem, samopašnem, osovraženem očetu ter o materi, ki je nemočno otrdela v svojih lastnih depresijah, pa o vaški skupnosti, ki je izrazito sovražno nastrojena do ljudi in vsakršne življenjskosti.

Njegova umetniška pisava se poleg zajemanja iz avtobiografskih izkušenj navezuje tudi na literarno delo drugih pisateljev, s katerimi ga povezuje obravnavanje nekaterih osrednjih tem (smrt, osamljenost, homoseksualnost), kot so npr. Jean Genet, Hans Henny Jahn, Pier Paolo Pasolini, Georg Büchner in Paul Celan, ter literarno obravnavanje tegob življenja homoseksualcev v družbi, ki jo zaznamujeta patriarhalna in katoliška morala.

Josef Winkler je že svoj prvi roman leta 1979 izdal pri nemški založbi

Suhrkamp in ji ostal zvest vse do danes. Njegove knjige so bile doslej prevedene v 17 jezikov, tri tudi v slovenščino: *Wenn es soweit ist* (*Ko bo nekoč tako daleč*, Celovec: Mohorjeva, 2006; prev. Amalija Maček), *Roppongi. Requiem für einen Vater* (*Roppongi. Rekviem za očeta*, Celovec: Mohorjeva, 2012; prev. Lučka Jenčič) in *Ich reiße mir eine Wimper aus und stech dich damit tot* (*Trepalnico si izpulim in z njo do smrti te zabodem*, Ljubljana: LUD Literatura, 2013; prev. Amalija Maček).

Izbrane nagrade in priznanja

- 1979 posebna nagrada žirije na celovškem literarnem turnirju za nagrado Ingeborg Bachmann (za prvenec *Menschenkind*)
- 1980 nagrada Antona Wildgansa
- 1980 štipendija Literarnega kolokvija Berlin in Berlinskega senata
- 1983 državna štipendija Zveznega ministrstva za izobraževanje in umetnost
- 1990 književna nagrada Sklada Theodorja Körnerja za podporo znanosti in umetnosti
- 1990–1993 Musilova štipendija Zveznega ministrstva za izobraževanje in umetnost
- 1990 literarna nagrada žerjav s kamnom Nemškega literarnega sklada Darmstadt
- 1994 nagrada Theodorja Fontaneja pri berlinski Akademiji umetnosti
- 1995 nagrada Bettine von Arnim za kratko prozo pri hamburški reviji Brigitte
- 1996 berlinska literarna nagrada
- 1996 literarna štipendija zvezne dežele Koroške
- 1997 nagrada manuskripte zvezne dežele Štajerske
- 2000 nagrada Andréja Gida
- 2001 nagrada Alfreda Döblina (za roman *Natura morta*)
- 2005 nagrada Franza Nabla mesta Gradec
- 2007 velika avstrijska državna nagrada za literaturo
- 2008 Büchnerjeva nagrada Nemške akademije za jezik in književnost
- 2009 častni doktorat Univerze v Celovcu
- 2016/17 delovna štipendija Nemškega literarnega sklada

Izbrana izvirna bibliografija

Menschenkind (Sin človekov). Frankfurt: Suhrkamp, 1979.

Der Ackermann aus Kärnten (Orač s Koroške). Frankfurt: Suhrkamp, 1980.

Muttersprache (Materni jezik). Frankfurt: Suhrkamp, 1982.

Die Verschleppung (Izseljeni). Frankfurt: Suhrkamp, 1983.

Der Leibeigene (Tlačan). Frankfurt: Suhrkamp, 1987.

Friedhof der bitteren Orangen (Pokopališče grenkih pomaranč). Frankfurt: Suhrkamp, 1990.

Das Zöglingsheft des Jean Genet (Cvetje za Jeana Geneta). Frankfurt: Suhrkamp, 1992.

Das wilde Kärnten [Menschenkind – Der Ackermann aus Kärnten – Muttersprache] (Divja Koroška [Sin človekov – Orač s Koroške – Materni jezik]). Frankfurt: Suhrkamp, 1995.

Domra. Am Ufer des Ganges (Domra. Na obrežju Gangesa). Frankfurt: Suhrkamp, 1996.

Wenn es soweit ist (Ko bo nekoč tako daleč). Frankfurt: Suhrkamp, 1998.

Natura morta. Eine römische Novelle (Natura morta. Rimska novela). Frankfurt: Suhrkamp, 2001.

Leichnam, seine Familie belauernnd (Truplo, prežeče na svojo družino). Frankfurt: Suhrkamp, 2001.

Indien. Varanasi, Harishchandra (Indija. Benares, Harishchandra). Weitra: Bibliothek der Provinz, 2006.

Roppongi. Requiem für einen Vater (Roppongi. Rekviem za očeta). Frankfurt: Suhrkamp, 2007.

Ich reiße mir eine Wimper aus und stech dich damit tot (Trepalnico si izpulim in z njo do smrti te zabodem). Frankfurt: Suhrkamp, 2008.

Der Katzensilberkranz in der Henselstraße (Venček mačjega srebra v Henslovi ulici). Frankfurt: Suhrkamp, 2009.

Kalkutta. Tagebuch I (Kalkuta. Dnevnik I). Weitra: Bibliothek der Provinz, 2010.

Schwimmer, kasteie dein Fleisch. Bilder und Texte (Plavalec, brzdaj svoje meso. Slike in besedila). Bibliothek der Provinz, 2010.

Die Wetterhähne des Glücks und Die Totenkulterer von Kärnten. Zwei Litaneien (Vetrnice sreče in Koroški kultovci mrtvih. Dvoje litanij). Celovec: Wieser, 2011.

Die Realität so sagen, als ob sie trotzdem nicht da wär oder Die Wutausbrüche der Engel (Stvarnost povedati tako, kot da je kljub temu ne bi bilo ali Besnenje angelov). Frankfurt: Suhrkamp, 2011.

Kalkutta. Tagebuch II (Kalkuta. Dnevnik II). Weitra: Bibliothek der Provinz, 2012.

Wenn wir den Himmel sehen wollen, müssen wir donnern helfen. Die Salzburger Rede (Če hočemo videti nebo, moramo pomagati grmeti. Salzburški govor). Celovec: Wieser, 2013.

Wortschatz der Nacht (Besedišče noči). Berlin: Suhrkamp, 2013.

Mutter und der Bleistift. Ein Requiem für die Mutter (Mati in svinčnik. Rekviem za mater). Berlin: Suhrkamp, 2013.

Winnetou, Abel und ich (Winnetou, Abel in jaz). Berlin: Suhrkamp, 2014.

Abschied von Vater und Mutter (Slovo od očeta in matere). Berlin: Suhrkamp, 2015.

Lass dich heimgeigen, Vater oder Den Tod ins Herz mir schreibe (Poberi se, oče ali Smrt zapiši mi v srce). Berlin: Suhrkamp, 2018.

Kalkutta. Tagebuch III (Kalkuta. Dnevnik III). Weitra: Bibliothek der Provinz, 2018.

Der Stadtschreiber von Kalkutta (Mestni pisar Kalkute). Berlin: Suhrkamp, 2019.

Begib dich auf die Reise oder Drahtzieher der Sonnenstrahlen (Podaj se na potovanje ali Gospodar sončnih žarkov). Suhrkamp, 2020.

The Austrian writer Josef Winkler was born on March 3, 1953, in Kamering near Paternion in northern Carinthia. He attended an eight-year primary school in his home village and then a three-year trade school in Villach. Between 1973 and 1982 he was employed in the administration of the then-new College of Education Sciences, today's University of Klagenfurt. At that time, together with university professor and writer Alois Brandstetter, he set up a literary working group to invite writers from Austria and abroad to give literary readings. He was also publishing the literary magazine *Schreibarbeiten* (Paperwork). Since 1982, he has been a full-time writer. He is the author of numerous novels, short stories, novels, diaries as well as newspaper and magazine articles. Since 2012, he has been President of the Austrian Senate for the Arts.

As a child, he resisted the domestic, familial and patriarchal environment in which he felt like a stranger, namely, by reading books and through his interest in literature, among other things. Growing up in a home without books and "without words," he was often the victim of the mental and physical abuse of his father, whose "love was for the cattle and violence for the children," while his mother was too marked by the scars of war herself.

Josef Winkler's literary oeuvre is rich, distinguished by a special rhythm (often compared to litanies) and a dedi-

cation to the theme of death, especially the death of children. He does not hide his traumas but transforms them into literature, which often appears obsessive, as he always returns to motifs from his childhood: homeland, death, sexuality, Catholicism, life in the countryside. In his literature one can also find traces of his frequent trips to Italy and especially India, which is reflected, among other things, in the description of the funeral rituals there and their comparison with Catholic rites in his homeland. Through his travels to foreign worlds, he gathers new impressions and inspirations, which are motivationally transferred to his own literature. Already in his early novel trilogy *Das wilde Kärnten* (The Wild Carinthia), Winkler uses ecstatic language to describe how the traditional Catholic environment takes over the children's imaginary world. He writes about the intense and difficult confrontation with his childhood in the Carinthian countryside, about his authoritarian, self-righteous, hated father and about his mother, who was helplessly hardened in her own depression, and about the village community, which is extremely hostile to people and all real life.

In addition to including autobiographical experiences, his artistic writing also refers to the literary work of other writers with whom he is thematically connected (death, loneliness, homosexuality)—among them, Jean Genet, Hans Henny Jahnn,

Pier Paolo Pasolini, Georg Büchner, and Paul Celan. He often writes of the hardships of homosexual life in a society marked by patriarchal and Catholic morality.

Josef Winkler published his first novel in 1979 at the German publishing house Suhrkamp and has remained faithful to it to this day. His books have so far been translated into 17 languages, three also into Slovenian:

Wenn es soweit ist (Ko bo nekoč tako daleč; Klagenfurt: Mohorjeva, 2006; translated by Amalija Maček), *Roppongi. Requiem für einen Vater (Roppongi. Rekviem za očeta*; Klagenfurt: Mohorjeva, 2012; translated by Lučka Jenčič) and *Ich reiße mir eine Wimper aus und stech dich damit tot (Trepalnico si izpulim in z njo do smrti te zabodem*; Ljubljana: LUD Literatura, 2013; translated by Amalija Maček).

Literary awards and accolades

- 1979 Special Jury Award at the Festival of German-Language Literature in Klagenfurt (for his debut novel *Menschenkind*)
- 1980 Anton Wildgans Prize
- 1980 Scholarship Literary Colloquium Berlin and Berlin senate
- 1983 State scholarship of the Federal Ministry of Education and the Arts
- 1990 Literary award of the Theodor Körner Foundation for support of science and art
- 1990–1993 Musil Scholarship of the Federal Ministry of Education and the Arts
- 1990 Literary prize Crane with Stone of the German Literary Foundation Darmstadt
- 1994 Theodor Fontane Award at the Berlin Academy of Arts
- 1995 The Bettina von Arnim Award for short fiction at the Hamburg magazine Brigitte
- 1996 Berlin literary Prize
- 1996 Literary scholarship of the Federal State of Carinthia
- 1997 Manuskripte Prize of the Federal State of Styria
- 2000 André Gide Prize
- 2001 Alfred Döblin Award (for the novel *Natura Morta*)
- 2005 Franz Nabl Award of the City of Graz
- 2007 The Grand Austrian State prize for literature
- 2008 Büchner Award of the German Academy of Language and Literature
- 2009 Honorary doctorate from the University of Klagenfurt
- 2016/17 Working scholarship of the German Literary Fund

Selected original works

Menschenkind (Manchild). Frankfurt: Suhrkamp, 1979.

Der Ackermann aus Kärnten (The Ploughman from Carinthia). Frankfurt: Suhrkamp, 1980.

Muttersprache (Mother Tongue). Frankfurt: Suhrkamp, 1982.

Die Verschleppung (Emigrants). Frankfurt: Suhrkamp, 1983.

Der Leibeigene (*The Serf*, 1996). Frankfurt: Suhrkamp, 1987.

Friedhof der bitteren Orangen (Graveyard of Bitter Oranges). Frankfurt: Suhrkamp, 1990.

Das Zöglingsheft des Jean Genet (*Flowers for Jean Genet*, 1997). Frankfurt: Suhrkamp, 1992.

Das wilde Kärnten [*Menschenkind, Der Ackermann aus Kärnten, Muttersprache*] (The Wild Carinthia [Manchild, The Ploughman from Carinthia, Mother Tongue]). Frankfurt: Suhrkamp, 1995.

Domra. Am Ufer des Ganges (Domra: On the Shore of Ganges). Frankfurt: Suhrkamp, 1996.

Wenn es soweit ist (*When the Time Comes*, 2013). Frankfurt: Suhrkamp, 1998.

Natura morta. Eine römische Novelle (*Natura Morta: A Roman Novella*, 2014). Frankfurt: Suhrkamp, 2001.

Leichnam, seine Familie belauernd (A Corpse, Lying in Wait for His Family). Frankfurt: Suhrkamp, 2001.

Indien. Varanasi, Harishchandra (India: Varanasi, Harishchandra). Weitra: Bibliothek der Provinz, 2006.

Roppongi. Requiem für einen Vater (Roppongi: Requiem for a Father). Frankfurt: Suhrkamp, 2007.

Ich reiße mir eine Wimper aus und stech dich damit tot (I'll Tear an Eyelash Out and Stab You Dead With It). Frankfurt: Suhrkamp, 2008.

Der Katzensilberkranz in der Henselstraße (A Wreath of Cat Silver on Henselstraße). Frankfurt: Suhrkamp, 2009.

Kalkutta. Tagebuch I (Kolkata: Diary I). Weitra: Bibliothek der Provinz, 2010.

Schwimmer, kasteie dein Fleisch. Bilder und Texte (Swimmer, Hold Back Your Flesh. Pictures and Texts). Bibliothek der Provinz, 2010.

Die Wetterhähne des Glücks und Die Totenkulterer von Kärnten. Zwei Litaneien (The Weathercocks of Luck and Mortuary Cults of Carinthia: Two litanies). Klagenfurt: Wieser, 2011.

Die Realität so sagen, als ob sie trotzdem nicht da wär oder Die Wutausbrüche der Engel (To Tell the Reality As If It Wasn't There Anyway or The Angels' Anger Outbursts). Frankfurt: Suhrkamp, 2011.

Kalkutta. Tagebuch II (Kolkata: Diary II). Weitra: Bibliothek der Provinz, 2012.

Wenn wir den Himmel sehen wollen, müssen wir donnern helfen. Die Salzburger Rede (If We Want to See the Sky We Have to Help With Thunder: The Salzburg Speech). Klagenfurt: Wieser, 2013.

Wortschatz der Nacht (Vocabulary of the Night). Berlin: Suhrkamp, 2013.

Mutter und der Bleistift. Ein Requiem für die Mutter (Mother and the Pencil: A Requiem for the Mother). Berlin: Suhrkamp, 2013.

Winnetou, Abel und ich (Winnetou, Abel, and I). Berlin: Suhrkamp, 2014.

Abschied von Vater und Mutter (Farewell from Father and Mother). Berlin: Suhrkamp, 2015.

Lass dich beimgeigen, Vater oder Den Tod ins Herz mir schreibe (Let Yourself Go Home, Father, or Write Death to My Heart). Berlin: Suhrkamp, 2018.

Kalkutta. Tagebuch III (Kolkata: Diary III). Weitra: Bibliothek der Provinz, 2018.

Der Stadtschreiber von Kalkutta (Town Scribe of Kolkata). Berlin: Suhrkamp, 2019.

Begib dich auf die Reise oder Drahtzieher der Sonnenstrahlen (Embark on the Journey or Mastermind of the Sun's Rays). Berlin: Suhrkamp, 2020.

Memento mori

Amalija Maček

Verjetno se veliko utemeljitev začne z besedami, da nagrada ne bi mogla iti v roke primernejšemu avtorju, a če upoštevamo vodilo letošnje Vilenice »Strah in pogum«, se zdi, da bi to lahko bilo tudi vodilo avtorjevega življenja in opusa. Nadvse aktualen je s stalnim opozarjanjem, da nacizem s koncem vojne nikakor ni izginil, ter neizprosnim opominjanjem, da smo minljivi.

Avstrijski pisatelj Josef Winkler se je rodil leta 1953 na severu Koroške, v okolju, ki je bilo zanj pregrobo že od vsega začetka. V strahu pred verbalno in fizično nasilnim očetom ter v strahu za življenje svoje zatirane in zaradi medvojne smrti bratov povsem strte in molčeče matere je vse otroštvo hrepenel po tolažilnih besedah in podobah, ki jih v hiši brez knjig ni našel. Podobno kot rojaka Florjan Lipuš in Peter Handke, ki sta v veliki meri vplivala nanj, je v umetnosti nenaklonjenem povojnem obdobju moč poetičnega prvič zaslutil v cerkvenih litanijah, katerih ritem je prevzel in vse do danes zaznamuje obsesivno ritmično melodiko njegovih del, čeprav je že prav kmalu razkrinkal zlaganost vaške pobožnosti, ki je prav tako temeljila na ustrahovanju. Upiral se je dobesedno s telesom in duhom: z nepokorščino očetu, kršil je vse patriarhalne tabuje podeželskega okolja, predvsem pa ni molčal o stvareh, o katerih »se ne govori« in ki jim je bil priča kot otrok in mladostnik. Zatekal se je v branje (pozneje tudi film) ter si v okolju, v katerem je bila vsaka beseda ukaz ali očitek, ustvaril svoj jezik in specifičen, mikroskopski način opisovanja. Vsak boleč dogodek kompulzivno opiše tolikokrat, da ga s tem pripovednim ritualom postopoma predela. Pisati je začel, da bi ostal priseben, da bi ostal živ. Pripada uporniški povojni generaciji »skrunilcev gnezda« (Nestbeschmutzer), ki se je predvsem v avstrijski književnosti zoperstavljala generaciji staršev in jo simbolno obsodila, saj prave denacifikacije na ravni države ni bilo. Gre za več kot le slutnjo, da so bili njihovi predniki zločinci. V vaški gostilni in za domačim zapečkom so pripovedovali o svojih vojaških podvigih, predvsem pa se niso nikdar spremenili. Nacizem ni le politični režim, je način vsakodnevne diskriminatorne komunikacije v družini in družbi, je nesprejemanje drugačnosti tudi na osebni ravni, je pridiganje preživetih dogem z namenom ohranjanja lastne

premoči in zatiranja drugih. Medtem ko so pred nekaj leti Josefu Winklerju občasno še očitati zaziranje v preteklost, so njegova dela danes žal še kako aktualna.

Obsežni opus, za katerega je Josef Winkler med drugim prejel najvišjo nemško književno, t.j. Büchnerjevo nagrado ter avstrijsko državno nagrado za umetnost, se začne s trilogijo o Koroški – *Divja Koroška* (Das wilde Kärnten, 1979–1982) je dobesedno izbruhnila iz njega in s svojim jeznim, obtožujočim, a izredno izpiljenim in melodičnim slogom nemudoma navdušila pisateljske kolege in založbo Suhrkamp, pri kateri njegova dela izhajajo vse do danes. Gre za prikaz lika uporniškega sina, tiranskega očeta in zatirane matere, ki ostajajo triada njegovih del o Koroški vse do poslovilnih tekstov ob smrti staršev, ki sta oba doživela izredno visoko starost. Od očeta se je poslovil v delu *Roppongi. Rekvjem za očeta* (Roppongi. Requiem für einen Vater, 2007; prev. Lučka Jenčič), v katerem obravnava svoj odnos do očeta, ki je sinu – pisatelju – nekoč celo ponudil, naj o njem – očetu – piše, karkoli želi, le druge vaščane naj pusti pri miru, hkrati pa mu je prepovedal priti na svoj pogreb. Ob očetovi smrti je bil Josef Winkler dejansko na daljšem bivanju na Japonskem, tako da se pogreba ni mogel udeležiti, je pa napisal to poslovilno, nekoliko bolj spravljivo besedilo. Od matere se je poslovil v delu *Mati in svinčnik* (Mutter und der Bleistift, 2013).

Domače vasi in zlaganosti sovaščanov (ki so mu po izidu grozili s tožbami) se je lotil v baročno mračnem delu *Ko bo nekoč tako daleč* (Wenn es soweit ist 1998; prev. Amalija Maček), v katerem iskreno, naturalistično natančno, a vendar zarotitveno reiterativno in mesotoma nadrealistično opisuje, kako so drug za drugim umirali ljudje iz njegove vasi. Njegov prvi trenutek, do katerega mu seže spomin, je prav pogled na truplo sorodnice, ki ga je pretresel. Odtlej Josef Winkler na vse stvari gleda »preblizu«.

Nazadnje se je k domači vasi vrnil v delu *Poberi se, oče ali Smrt zapiši mi v srce* (Lass dich heimgeigen, Vater oder Den Tod ins Herz mir schreibe, 2018). Josef Winkler je v preteklosti pogosto uporabljal metaforo, da njegova vas je z nacizmom zastrupljen kruh, zelenjavo, ki jo napaja voda s pokopališča itd., pred nekaj leti pa se je pokazalo, da je bil nacistični množični morilec in pripadnik SS slovensko-tržaških korenin Odilo Globočnik po tistem, ko je vpricho britanskih sil storil samomor s kapsulo ciankalija, dejansko zakopan

prav na občinski njivi, kjer sta pisateljev oče in ded pridelovala pšenico. Naključje, kakršnega si ne bi mogel izmisliti niti avtor, ki na avstrijskem podeželju na vsakem koraku vidi sledi nacizma. Josef Winkler je v Avstriji znan kot odkrit in pogumen nasprotnik neonacističnih tendenc, čaščenja Jörga Haiderja ter nesmotrne rabe javnega denarja na Koroškem, kar je neustrašno in neposredno izrazil v govoru na priznanem literarnem tekmovanju Ingeborg Bachmann leta 2009.

Podobno kot drugi avtorji z avstrijske Koroške tudi Josef Winkler vse življenje ostaja zaznamovan s podobami in trpljenjem svoje ožje domovine. Rojen na severnem Koroškem, se v otroštvu ni srečeval s problematiko slovenske manjšine, spoznaval pa jo je prav z branjem Lipuševih in Handkejevih del. S pretanjenim občutkom za kakovostno pisavo ter občutkom za pravičnost je kljub grožnjam in nestrinjanju priznanih avstrijskih pisateljic in pisateljev dosegel spremembo statuta za podeljevanje najvišjih priznanj za književnost, kjer zdaj več ne piše, da mora biti avstrijska književnost nujno napisana v nemškem jeziku. Tako je omogočil, da je avstrijsko najvišje državno odlikovanje na področju umetnosti leta 2018 prejel Florjan Lipuš.

Koroška je svet v malem, avtorjev laboratorij, v katerem precizno preučuje toksične klice, pa vendar opus Josefa Winklerja ni omejen le na to geografsko območje. Nasprotje ozkosti domače vasi je našel v slikovitem Rimu, ki ga je prevzel z vzporednostjo zgodovinske veličine, filmskega blišča in vsakdanje bede stranskih uličic, ki jo prikazuje v svojem največkrat prevedenem, konciznem delu *Natura morta* (1980), ki jo sam imenuje »rimska novela«. Njegovo filmsko oko se sprehaja po živo pisani tržnici, opazuje trzanje rib na ribji tržnici in se poistoveti s trpljenjem revnega dečka. Prometne nezgode, v katerih umrejo otroci, so še ena od nevralgicnih točk, h katerim se avtor vedno znova vrača. Zdi se, da so otroci edino, kar mu je sveto in izvzeto iz njegovega zajedljivo mračnega prikaza sveta.

Še dlje pa se je Josef Winkler od Koroške oddaljil v številnih potovanjih in zapisih iz Indije, ki ga je presunila s še brutalnejšim odnosom do socialno šibkejših (kar vedno znova opisuje v svojih popotnih zabelezkah) ter svojim duhovnim, a za zahodnega obiskovalca prav tako šokantno naturalističnim odnosom do smrti. Dneve in dneve je avtor presedel ob Gangesu in opazoval sežiganje umrlih. Pod vtisom doživetega je napisal roman *Domra. Na obrežju Gangesa*

(Domra. Am Ufer des Ganges, 1996), ki nikakor ni lahko čtivo, saj se mora bralec prebiti skozi neskončen niz nadvse podrobnih opisov minljivosti, ki razgaljajo fizični proces vrenja, tlenja in upepeljevanja človeškega telesa. – Specifičen odnos do smrti je avtorja tesno povezal s še enim geografskim območjem, to je Mehiko.

V svoje zapise o opažanjih po svetu pa vedno znova vpleta reminiscence na domače okolje ter citatne navedke iz del pisateljskih kolegic in kolegov, ki jih ceni. Josef Winkler je pisatelj, ki stalno bere in brez zadržkov izraža občudovanje kolegov. Znan je po tem, da velikodušno spodbuja mlajše generacije pisateljic in pisateljev. Že kot mladostnik se je pred duščim, toksičnim okoljem svojega otroštva zatekal v branje. Sprva lahkotnejše, nato pa je našel »svoje« avtorje, med katerimi so Oscar Wilde, Albert Camus, Julien Green in predvsem Jean Genet. V družbi besedil slednjega ter Bernarda-Marie Koltèsa je bil Josef Winkler s svojim besedilom (na katero so slovenski poznavalci postali pozorni po zaslugi odličnega francoskega prevoda Bernarda Banouna) navzoč tudi ob odprtju Mini teatra na novi lokaciji v Križevniški ulici. V istem gledališču je Marko Mandić leta 2010 v maratonskem deveturnem branju prebral celoten slovenski prevod romana *Ko bo nekoč tako daleč*. Smrti vaščanov se v tem delu nalagajo kot plasti kostne brozge, ki jo kuha nekakšen nadrealistični kronist, vsaka smrt zase je pretresljiva, njihovo neizprosno nizanje pa vodi v občutek majhnosti in bizarnosti vsakršnega obstoja.

V slovenščino imamo prevedena tri dela Josefa Winklerja: že omenjena romana *Ko bo nekoč tako daleč* ter *Roppongi*; oba sta izšla v odlični zbirki sodobne avstrijske književnosti Austriaca, ki jo je urejala Lučka Jenčič, a žal v Sloveniji nista bili ustrezno distribuirani in zato tudi ne recipirani. Avtor je doslej trikrat obiskal Slovenijo in bil deležen dobrega odziva, saj se marsikdo lahko poistoveti z njegovim osebnim poskusom izvijanja iz okostenelega, patriarhalnega okolja. Tretji prevod je izšel pri založbi Literatura leta 2013, gre pa za Winklerjeva predavanja o poetiki, ki so v njegovem slogu tudi sama bolj poezija kot klasična proza: knjižica *Trepalnico si izpulim in z njo do smrti te zabodem* (Ich reiße mir eine Wimper aus und stech dich damit tot, 2008; prev. Amalija Maček) je nekakšen destilat celotnega pisateljevega opusa, ki obsega vse postaje od Koroške, Indije do Mehike, avtor vzpostavlja dialog z njemu dragimi pisateljskimi kolegi, med drugim Terézio Moro in Annemarie Schwarzenbach. V nizu kratkih, a še vedno ritmičnih tekstov najdemo subverzivne

prikaze krščanskega podobja, prebliske obešenjaškega humorja, sočutje z otroki, ki umrejo v prometu ali po lastni izbiri, pa vse do tankočutnega izpraševanja vesti, do kod seže lastna krivda, na primer ko gre za revnejše sloje v Indiji in njihovo trpljenje. Na Koroškem so Josefa Winklerja med drugim označili za »neprijetneža« (der Unangenehme), saj nikoli ne molči in svetu neizprosno nastavlja ogledalo, a ne da bi mu lahko očitali vzvišenost, saj najprej in najtemeljiteje razgalja samega sebe. Branje njegovih del ni prijetno opravilo, je pa v obdobju znova porajajočih se neofašističnih teženj ter vsakodnevnega soočanja z minljivostjo v času pandemije nujno in aktualno.

Memento mori

Amalija Maček

Many laudations probably begin by observing that the prize could hardly have been conferred on a more appropriate author, but the motto of this year's Vilenica Festival, 'Fear and Courage', might in fact serve as the motto of the prize recipient's life and work. With his constant reminders that Nazism did not disappear at the end of the Second World War, as well as his unrelenting admonitions of our transience, the year's winner remains an extremely relevant author.

The Austrian writer Josef Winkler was born in 1953 in the north of Carinthia, in an environment which was too rough for him from the very beginning. Afraid of his verbally and physically abusive father, afraid for the life of his downtrodden mother, who had been broken and silenced by the death of her brothers during the war, he longed throughout his childhood for words and images of comfort, which were not to be found at a bookless home. In the post-war period hostile to art, Winkler—like his fellow countrymen Florjan Lipuš and Peter Handke, by whom he was strongly influenced—first divined the power of the poetic in Church litanies. Their rhythm has marked the obsessively rhythmical melody of his works to the present day, although he soon unmasked the falseness of the village religiousness, which was likewise based on intimidation. He literally rebelled in mind and body by disobeying his father, by breaking all patriarchal taboos of the rural environment, and, most importantly, by refusing to keep silent about the things 'not to be talked about' which he had witnessed in his childhood and adolescence. He sought refuge in reading (later in films as well): in an environment where every word was either an order or a reproach, he created his own language and a specific, microscopic way of describing. Every painful event is compulsively described so often that it is gradually reworked in this narrative ritual. Winkler began to write in order to stay sane, to stay alive. He belongs to the rebellious post-war generation of 'nest soilers' (*Nestbeschmutzer*), who, particularly in Austrian literature, confronted their parents' generation and symbolically condemned it, as there had been no real denazification at the national level. This went beyond mere suspicion that their ancestors may have been criminals. At the village tavern and by the

home hearth they would recall their military feats and, above all, they never changed. More than a mere political regime, Nazism is a form of daily discriminatory communication in family and society, a refusal to accept otherness even at a personal level, a preaching of obsolete dogmas with the aim of preserving one's own supremacy and repressing others. If a few years ago Josef Winkler was occasionally still charged with being fixated on the past, his works are now sadly relevant to the present.

The extensive body of work which brought Josef Winkler, among other accolades, the highest German literary prize—the Georg Büchner Prize—and the Grand Austrian State Prize begins with a trilogy on Carinthia: *Das wilde Kärnten* (Wild Carinthia, 1979–1982), which literally burst out of him. Its angry, accusing, but extremely polished and melodious style at once captivated both his fellow writers and the Suhrkamp publishing house, which has remained his publisher to the present day. Wild Carinthia depicts the figures of a rebellious son, tyrannical father, and downtrodden mother: a trio that ran through his Carinthia-related works until the demise of both parents, who each lived to an extraordinary old age. His farewell to his father is embodied in *Roppongi. Requiem für einen Vater* (Roppongi: Requiem for a Father, 2007), a text addressing his relationship with his father. Josef's father actually suggested that he might write anything about the elder Winkler, but he should leave the other villagers alone. On the other hand, he forbade him to attend his funeral. At his father's death, Josef Winkler was indeed unable to attend the funeral, since he was on a prolonged stay in Japan, but he composed this valedictory and somewhat more conciliatory text. He took his leave from his mother in *Mutter und der Bleistift* (Mother and the Pencil, 2013).

Josef Winkler's home village and the duplicity of his fellow villagers (who threatened him with lawsuits after publication) are tackled in a baroquely sombre work, *Wenn es soweit ist* (1998; *When the Time Comes*, 2013), which describes with sincerity and naturalistic precision, coupled with an incantatory reiteration and at times with surrealism, how the people from his village passed on, one after the other. His first memory is the shocking sight of a female relation's dead body. Ever since, Josef Winkler has looked at everything 'too closely'.

His home village is revisited most recently in *Lass dich heimgeigen, Vater oder Den Tod ins Herz mir schreibe* (Get Out of Here, Father, or Write Death into My Heart, 2018). In the past, Josef Winkler often employed the metaphor that his village was eating bread poisoned by Nazism, vegetables fed on water from the churchyard, and the like; and some years ago it transpired that the Nazi mass murderer and SS member of Slovene-Triestine origins, Odilo Globocnik, who had committed suicide in the presence of the British forces by biting down on a cyanide capsule, was actually buried in the common field where the writer's father and grandfather used to grow wheat—a coincidence which defies even the invention of an author who sees traces of Nazism all over the Austrian countryside. In Austria, Josef Winkler is known as an outspoken and courageous opponent to neo-Nazi tendencies, to the idolatry of Jörg Haider, and to the misuse of public funds in Carinthia, which he expressed fearlessly and directly in his speech at the acclaimed Ingeborg Bachmann literary competition in 2009.

Like other authors hailing from Austrian Carinthia, Josef Winkler has been marked for life by the images and sufferings of his smaller homeland. Born in north Carinthia, he did not encounter the problems of the Slovene minority in his childhood, but he learnt about them through the works of Lipuš and Handke. With his refined sense of high-quality writing and his sense of justice, he introduced, despite the threats and remonstrations of eminent Austrian writers, a change into the statute for conferring the highest awards in literature, which now no longer stipulates that Austrian literature should necessarily be written in the German language. Thus, it was thanks to his activism that the highest Austrian state recognition in the field of art could be conferred in 2018 on Florjan Lipuš.

Carinthia is a microcosm, a lab where the author closely examines toxic germs. Nevertheless, the oeuvre of Josef Winkler is not limited to that geographic area. For him, the narrowness of his home village was set off by the picturesque Rome, where he had been impressed by the parallels running between historical grandeur, cinema glamour, and everyday misery of the backstreets as portrayed in his most translated work, the concise *Natura Morta* (1980), dubbed by the author as a 'Roman novella'. His cinematic eye roams the colourful outdoor market, watches the spasms of the fish for sale, identifies with the agony of a poor boy. Traffic accidents ending in the death

of children are another touching point to which the author keeps returning. In fact, none but children appear to be sacred to him and exempt from his biting macabre portrayal of the world.

What takes Josef Winkler even further away from Carinthia is his many travels and notes from India. India had shocked him with its even more brutal attitude to the socially underprivileged (a recurring theme in his road notes) and with its spiritual, but to a western observer no less shocking naturalistic attitude to death. He sat at the Ganges for days, watching the cremation of the dead. Impressed by what he had seen, he wrote the novel *Domra. Am Ufer des Ganges* (Domra: On the Banks of the Ganges, 1996), which is a far cry from light reading: readers have to hack their way through an interminable sequence of detailed descriptions of transience, which reveal the physical processes of boiling, roasting and incinerating the human body. A unique attitude to death has likewise forged the author's close link with another geographic area, Mexico.

Nevertheless, Winkler's observations of the world are ever interlaced with reminiscences of his home environment and with quotations from the fellow writers he respects, for the writer Josef Winkler is also a constant reader who gives free rein to admiration of his colleagues. He is known for his generous encouragement of the younger generations of writers. Even as a young boy, he sought refuge from his stifling, toxic childhood environment in reading. Lighter reading gave place to 'his' discovered authors, which include Oscar Wilde, Albert Camus, Julien Green, and particularly Jean Genet. Indeed, a text by Josef Winkler (to which Slovene scholars were alerted by Bernard Banoun's excellent French translation) made its appearance at the opening of Mini Teater on its new location in Križevniška Street, Ljubljana, in the company of texts by Genet and Bernard-Marie Koltès. The same theatre saw in 2010 a nine-hour marathon reading of the whole Slovene translation of the novel *When the Time Comes*, performed by the actor Marko Mandić. In this work, the villagers' deaths pile up like layers of a bone stew cooked by a surrealist chronicler: the relentless sequence of the harrowing deaths evokes a sense of the smallness and bizarreness of any existence.

Three of Josef Winkler's works have been translated into Slovene, including the above-mentioned novels *When the Time Comes* and *Roppongi*; both were released in *Austriaca*, a brilliant series of contemporary Austrian literature edited by Lučka Jenčič, but in Slo-

venia they unfortunately lacked adequate distribution and consequently they found limited reception. The author has visited Slovenia three times and met with a favourable response, since many can identify with his personal attempt at wrenching himself free from an ossified patriarchal environment. The third translation, released by the Literatura publishing house in 2013, brings Winkler's lectures on poetics, which are—in keeping with the author's style—poetry rather than classic prose. This booklet, *Ich rei mir eine Wimper aus und stech dich damit tot* (I Pluck Out an Eyelash and Use It to Stab You to Death, 2008), is a distillation of the writer's oeuvre, spanning all his stations from Carinthia and India to Mexico, and a dialogue with his favourite fellow writers, including Ter zia Mora and Anne-marie Schwarzenbach. A series of short yet still rhythmical texts, it provides subversive representations of Christian imagery, flashes of gallows humour, compassion for children who die in traffic accidents or by their own choice, as well as a sensitive conscientious probing into the extent of one's own guilt in, for example, the plight of the poorer classes in India. In Carinthia, Josef Winkler has been labelled as the Discomfiter (*der Unangenehme*) for never keeping silent and ever mercilessly holding a mirror up to the world. However, he can never be charged with superiority, for the object which is stripped first and most thoroughly is himself. Reading his books is no blithe undertaking, but in this era, when neo-Fascist tendencies are on the rise and the pandemic daily confronts us with transience, it is urgent and relevant.

Der Leibeigene

(Abschnitt)

Die *Sommerfrischler* und *Fremden*, wie wir damals, als wir Kinder waren, die Urlaubsgäste nannten, wollen weder Badezimmer noch Fernsehapparate in den bauerlichen Gästezimmern, sie wollen, daß in der Bauernstubenecke ein ausgestopfter Rehkopf oder ein ausgestopfter Geier an der Wand hängt, und ein ausgestopfter Fuchs soll im Flur mit hocherhobener Tatze auf das Badezimmer weisen, in dem unter der Dusche ein programmloser, aber immerzu rauschender Fernsehapparat steht. Sie wollen, daß eine handgeschnitzte Wiege in ihrem Zimmer steht, in der sie für die Zeit ihrer Urlaubsnächte ihren Städterfratz aufbewahren und mit Strohpuppen zudecken können. Und steht eine handgeschnitzte Wiege mit Erde vom Grab eines an Silogasen ersticken Bauernkindes in ihrem Zimmer, aus der Fleischblumen wachsen, so sind sie auch zufrieden.

Ihr wollt doch ein gutgebautes und rotbackiges Bauernkind auf euren Weiberschoß nehmen und es schnell wieder auf den Boden stellen, wenn dem Kind, aus Angst vor dem Fremden der nach Edelweiß riechende Urin aus der Kinderlederhose auf eure glitzernde Nylonstrumpfhose rinnt. Was ihr küßt, wollt ihr töten, und was ihr tötet, küßt ihr mit Gewalt. Ihr wollt doch frühmorgens aufstehen und mit den statt Dornenkronen Erntedankkronen auf ihren Häuptern tragenden Mägden und Knechten in den Stall gehen, die Zeitlupenflügelbewegungen atemloser Fledermäuse sehen und die Mägde auffordern, die Melkmaschinen abzustellen und wie vor dreißig Jahren bis zum Mitternachtsschrei der Kuckucksuhr die zehn Kühe mit bloßen Händen zu melken, bis die Hände voll blauer und roter Wunden sind.

Ihr wollt doch den Hühnern die Eier nachwerfen, damit sie von der Sonne noch im Flug gebraten werden und rechtzeitig auf dem Frühstückstisch landen. Natürlich wollt ihr das Gewehr – mit dem Kolben voran – auf das Tier richten und das Schwein erschießen. Zwischen zwei Hostien wollt ihr ein Marzipanschweinchen und ein Marzipanvierklee auf eure Zungen legen. Ihr wollt dem Gekreuzigten ein schwarzes Cowboytuch um die Nase binden, eine Pistole um seinen gekreuzigten Finger kreisen lassen und auf die Mehlblatthostie zielen, auf der als Wasserzeichen eine Zielscheibe eingeprägt ist. Kommt her, wir zeigen euch, wie wir die großen Schokoladenhufeisen auf die Sohlen der Pferde nageln. Ihr wollt, daß die alte

Bäuerin zahnlos grinst und lustvoll auf ihre Schenkel klatscht, wenn ihr dürftige Städterwitzchen über eure gespaltenen Zungen rollen laßt. Rund um einen Heustadel, Leiter an Leiter, knapp unter dem Dachfirst stehen die Winterfrischler und lutschen an den mit Cola und Kohlensäure versetzten Eiszapfen.

Die Weizenähren wollt ihr mumifizieren, damit sie in den rustikal-ecken eurer Stadtwohnung frischer bleiben als das tägliche Bauernbrot gib uns heute und vergib uns unsere Schuld, wie auch wir vergeben unseren Schuldigern, und führe uns nicht in Versuchung, sondern erlöse uns von den Winterfrischlern, den Sommerfrischlern und den Fremden. Die Dosen, in denen die Luft der Alpen eingefangen wurde, werden immer berühmter, aber auch die Dosen, aus denen die Luft des Meeres zischt, sind uns Bauern bekannt. Wir halten der Erde die Köpfe hin und winden einander die Dornenkrone der Getreideähren auf unsere Häupter. Während wir im Hochsommer in unserem Zweitstall auf Mallorca die Schafe füttern, tragen die Mägde und Knechte die Verantwortung für die Stalltiere auf unserem Kärntner Wohnsitz. Computer wiegen die Futtermittel ab, die Bauernhände haben aufgehört, die Waage zu halten. Statt Milch trinken wir Coca-Cola, statt Coca-Cola trinken wir Africola und statt Africola trinken wir die perlende Frische der Milch. Seit es in meinem Heimatdorf keine Pferde mehr gibt, hängt das riesengroße Werbeplakat der Mobil-Ölfirma an einer Heustadelwand, auf dem im Schatten einer überdimensionalen Öldose weiße Pferde über die Wildnis der von den Sommerfrischlern unberührten Landschaft galoppieren und die Pferdestärken des Mobil-Öls demonstrieren.

Nicht mehr Kruzifixe und Heiligenbilder in Seidenpapier, Dornenkronen aus Jerusalem und vergiftete Apfelhälften, die einst die böse Königin – Spieglein, Spieglein an der Wand, wer ist der schönste Spiegel im ganzen Land – Schneewittchen brachte, keine hölzernen Rotkäppchen, die ausgestopfte und vor Großmutterfleisch hungerheulende Wölfe in ihren Bäuchen tragen, bieten die Hausierer, die von Dorf zu Dorf und von Hof zu Hof gehen, den Bauern an, sondern nagelneue Miele-Staubsauger, Philips-Farbfernsehgeräte, Waschmaschinen, in denen die Schweinsrippen vom ätzenden Waschpulver abgenagt werden, und zu den Philips-Stereoanlagen bekommen die Käufer als Geschenk eine Schallplatte, auf der die kreuz und quer schlagenden Hakenkreuzzungen der Alpenjodler zu sehen und zu hören sind.

Natura morta

Eine römische Novelle

(Abschnitt)

In dem Augenblick, als bei Blitzen und ohrenbetäubenden Donnerschlägen im niederprasselnden und auf dem Asphalt aufklatschenden Regen eine dritte, laut hupende Feuerwehr mit hoher Geschwindigkeit über die Straßenbahngleise um die Kurve fuhr und in weitem Bogen rotgefärbtes Wasser von den bis zur Straßenmitte geschwemmten Fischresten auf die Fischstände zurückspritzte, lief Piccoletto mit einer warmen Pizza auf die Straße hinaus, in den vorbeipreschenden Feuerwehrwagen hinein. In weitem Bogen flog die Pizza auf den Asphalt. Der Junge wurde mehr als zehn Meter von der Feuerwehr mitgeschleift. Nur mehr mit einer gelben Unterhose und dem zerrissenen Leibchen bekleidet, auf dem die Beatles abgebildet waren, lag Piccoletto rücklings auf dem Asphalt. Der Regen platschte auf seinen Körper, auf sein Gesicht, auf seine offenen, unbeweglichen Augen und rann in seinen Mund hinein. Blut rann aus seiner Nase und aus seinen Ohren. Vor dem Verunglückten stehend, warf der Fahrer mehrere Male wort- und hilflos seine Arme in die Höhe. Quietschend blieben Autos stehen, Autotüren wurden zugeschlagen, Frauen, Männer und Kinder eilten zur Unfallstelle, der Verkehr kam zum Erliegen, der Regen peitschte den Asphalt und die Dächer der Autos, die Blitze kreuzten sich, und die schweren, krachenden Donnerschläge übertönten den Straßenlärm. Frocio, der, nach Piccoletto und der Pizza Ausschau haltend, den Unfall mitverfolgt hatte, lief im strömenden Regen zwischen anhaltenden und hupenden Autos auf die Straße, kniete vor dem Jungen nieder, drückte sein Gesicht auf die blutverschmierte Brust, hob den Jungen vom Asphalt und lief, laut »Aiuto! aiuto!« schreiend, auf die überdachten Verkaufsstände zu, über verstreut auf dem Boden liegende Eisbrocken, Fischköpfe und Fischeingeweide, vorbei an der aufragenden Schwertspitze eines mit der Schnittfläche auf den Boden gesetzten Schwertfischkopfes, vorbei an den weißen Porozellkisten, in denen graue, junge Haifische mit ihrer reibeisenrauen Haut lagen und sich die schleimigen Aale noch im Todeskampf wälzten, ihre kleinen Mäuler auf- und zustießen. Die glitschigen Arme eines Tintenfisches hingen über die silberne, eingebeulte Schale einer alten Waage. Einem großen, grün und braun schillernden Karpfen

hingen die Gedärme aus dem Maul. Mit Blutflecken im Gesicht lief Frocio mit dem Jungen auf die mit dem Kopf nach unten an Fleischerhaken hängenden, enthäuteten und halbierten Lämmer zu, vorbei am überrascht seinen Kopf hebenden, mit dem Handballen Luft aus einer Stierlunge drückenden Macellaio, vorbei an den blutbefleckten, faltigen, weißen Spanferkeln, die mit einem Fleischerhaken am Genick und an den Fesseln der Hinterbeine aufgehängt worden waren. Als der im Rhythmus der Discomusik tuntenhaft sich bewegende und immer wieder »Mille Lire! forza! dai!« rufende Wildbretverkäufer einen auf der Verkaufstheke liegenden Fasan am bunten Schwanz faßte, blieb der Körper des Toten steif, wie ein Blumenstrauß – Gott zum Gruß – einen Moment lang in seiner Hand stehen, nur der Kopf des Tieres fiel auf die Brust. Frocio lief vorbei an den gerupften, auf großen Feigenblättern ausgebreiteten Wachteln, denen mit Nadeln die Preisschilder in den Bauch gesteckt worden waren, dem offenen, mit einem Holzstab aufgespreizten Bauch eines kopfunter hängenden Rehs und der blutropfenden Schnauze eines borstigen Wildschweinkopfes. Er lief mit dem Jungen auf die enthäutete Froschschenkel in die Höhe haltende und mit ihrer rauhen Stimme immerzu »Vuole! dica! coraggio! vuole!« rufende zahnlose, faltige Froschhändlerin mit den schwarzen Schimpansenfingerknägeln zu, die ihre auf einen dünnen Eisenring gefädelten Froschschenkel immer wieder in einen Wassereimer eintauchte und erschrocken mit den wassertropfenden, glänzenden Froschschenkeln zur Seite trat, als der verzweifelte dicke Mann sich ihr mit dem Jungen auf dem Arm näherte, auf dicke, über den Asphalt kriechende Weinbergschnecken tretend, und auf den verschmutzten, immerzu vor einem Knochenabfallhaufen lauthals Reden haltenden Mann zulief, der auf seiner Brust ein großes Heiligenbild trug, auf dem der junge David den an der Stirn verletzten Goliath mit einem Schwert köpfte. Schreiend schlug ein Macellaio den Kopf eines Hasen auseinander und entblößte die beiden Gehirnhälften. Die eine Hasenschädelhälfte mit dem roten Auge fiel links, die andere Schädelhälfte mit dem roten Auge fiel rechts aufs rosarote Fettpapier mit dem Wasserzeichen. An einem Fleischerhaken, zwischen zwei mit dem Kopf nach unten hängenden Wildhasen, pendelte das mit einem roten Frauenstrumpfband befestigte, in Goldpapier eingepackte Schokoladehufeisen hin und her. Vor einer Olivenölkanne mit arabischer Aufschrift, aus der zusammengekrallte, gelbe

Hühnerfüße mit den schmutzigen Krallen herausschauten, rutschte der dicke Frocio auf mehreren weißen Hasenpfoten aus, brach mit dem blutüberströmten Jungen in die Knie, raffte sich, »Bello mio! figlio mio!« rufend, wieder auf und lief auf die Hühnerhändlerin zu, die den Kopf eines Huhns auf den Nacken zurückgepreßt und mit dem Messer den Hals des zappelnden und Blut verspritzenden Tiers aufgesäbelt hatte. Das sterbende Huhn streckte weit seine Flügel aus und krallte die gelben Füße mit den langen schmutzigen Nägeln mehrere Male zusammen, ehe es zuckend verendete und der Kopf leblos auf die blutdurchtränkte Brust fiel. Blutverschmierte, weiße Hühnerfedern klebten auf den violetten Stoffveilchen, die den Rand eines mit frischen Eiern gefüllten Weidenkorbes verzieren. Wespen hockten, verbissen an den Fleischresten nagend, auf mehreren mit Sägespänen beklebten Rinderwirbelsäulen. Mit einem Rindsknochen im Maul wälzte sich ein weißgrauer Husky mit blauen Augen auf dem feuchten Boden. In den Löchern der tödlichen Schußwunde in der Stirn von zwei an Fleischerhaken hängenden, leichenweißen Kuhköpfen steckte das Preisschild. In ihren Mäulern, zwischen Zunge und Unterkiefer, klemmten frische Rosmarinzwige, und zwischen den Kuhköpfen – ihre langen Augenlider waren blutverklebt – hing an einem rosaroten Rosenkranz ein grüner, phosphoreszierender Jesus, dem die Arme abgebrochen worden waren. Vor einem fünfzehnjährigen, fast kahlköpfigen Jungen mit einer Hasenscharte an seiner Oberlippe und an seiner rechten Hand zwei zusammengewachsenen Fingern, der die Preise seiner auf einem Obstwagen neben Orangen und Zitronen liegenden großformatigen Heiligenbilder ausrief, brach Frocio abermals in die Knie und wurde, ehe er sich mit dem Jungen noch einmal aufraffen konnte, vom Ananasverkäufer und von der Zitronenhändlerin festgehalten. Der Kopf des Knaben mit den zerzausten und mit Blut verklebten Haaren hing über die dicken, behaarten Unterarme des heftig schnaufenden und keuchenden, vor sich hinstarrend Speichel verlierenden, dicken Mannes. Er legte den reglosen Körper auf den nassen, mit Sägespänen bestreuten, feuchten Boden, drückte seine Lippen auf den Kopf des Verunglückten, beschmierte verzweifelt mit dem aus dem aufgerissenen Brustkorb sickern Blut sein feistes Gesicht mit dem Dreitagebart, lief hinter die Verkaufsstände in den Park der Piazza Vittorio und krallte sich laut schluchzend, am nassen Oleanderstrauch mit den vanillefarbenen Blüten fest.

Blutverschmiert waren Nase und Ohren des Jungen, blutig auf dem zerrissenen Leibchen waren die Beatles und die orangefarbene Aufschrift *Yellow Submarine*. Am rechts aufgerissenen Brustkorb konnte man zwei weiße Rippen sehen, über die immer wieder Blutstropfen perlten. Blut sickerte in seine gelbe Leibwäsche ein und rann über seine nackten, gebräunten Oberschenkel hinunter. Rings um den Jungen, zwischen schimmeligen Orangen und Zitronen, aufgebrochenen Granatäpfeln und zerquetschten grünen Feigen, lagen leise knisternde, sich im Wind bewegende und drehende, zerknitterte Orangenpapiere von den sizilianischen Moro-Blutorangen, auf denen der Kopf eines Negermädchens mit großen Ohrringen abgebildet war.

Tlačan

(Odlomek)

Poletni dopustniki in tujci, kakor smo v otroštvu imenovali počitni-karje, v kmečkih sobah ne želijo ne kopalnic ne televizorjev, temveč hočejo, da je v kotu kmečke izbe nagačena jelenova glava ali da na steni visi nagačen jastreb, nagačena lisica pa mora na hodniku z dvignjeno tačko kazati proti kopalnici, kjer pod prho stoji televizor, ki sicer ne deluje, a vendar vselej hrešči. Hočejo, da v njihovi sobi stoji ročno izrezljana zibka, v katero v času svojega bivanja na deželi vsako noč pospravijo svoje mestne pamže in jih pokrijejo s punčkami iz slame. Če v njihovi sobi stoji ročno izrezljana zibka, polna sukulenta, ki rastejo iz prsti z groba kmečkega otroka, ki se je zadušil od plinov v silosu, so prav tako zadovoljni.

Saj vendar hočete v svoja ženska naročja dvigniti krepkega in rdečeličnega kmečkega otroka in ga hitro spet odložiti na tla, ko mu od strahu pred tujim izpod otroških irharic na vaše lesketajoče se najlonke primezi urin z vonjem po planikah. Kar poljubite, hočete ubiti, in kar ubijete, poljubite na silo. Saj vendar hočete vstajati navsezgodaj zjutraj in z deklami in hlapci, ki na glavah namesto trnovih kron nosijo žitne vence zahvalne nedelje, oditi v hlev, kot v počasnem posnetku opazovati zamahe kril zadihanih netopirjev in od dekel zahtevate, naj odklopijo molzne naprave in kot pred tridesetimi leti z golimi rokami pomolzejo deset krav, dokler opolnoči ne zapoje kukavica v uri in dokler roke niso polne modrih in rdečih ran.

Saj vendar hočete metati jajca za kokošmi, da jih sonce speče v letu in pravočasno pristanejo na krožnikih za zajtrk. Seveda hočete usmeriti puško v žival – s kopitom naprej – in ustreliti prašiča. Med dvema hostijama si hočete na jezik položiti marcipanovega prašička in marcipanovo deteljico. Križanemu hočete okrog nosa zavezati črno kavbojsko rutico, zavrteti pištolo okrog njegovega križanega prsta in ciljati v oblat hostije z vodnim znamenjem v obliki tarče. Pridite, vam bomo pokazali, kako pribijamo velike čokoladne podkve na konjska kopita. Hočete, da se vam stara kmetica brezzobo nasmehne in si z dlanmi navdušeno tolče po kolenih, ko z razklatimi jeziki trosite bedne mestne vice. Okrog senika, lestev ob lestvi, tik pod napuščem stojijo zimski dopustniki in ližejo ledene sveče z okusom po kokakoli in ogljikovem dioksidu.

Žitne klase hočete mumificirati, da bodo v rustikalnih kotičkih vaših mestnih stanovanj ostali bolj sveži kot rženi vsakdanji kruh saj

nam danes in odpusti nam naše dolge, kakor tudi mi odpuščamo svojim dolžnikom, in ne vpelji nas v skušnjava, temveč odreši nas zimskih dopustnikov, poletnih dopustnikov in tujcev. Pločevinke, v katere so ujeli alpski zrak, vse bolj slovijo, kmetje pa poznamo tudi pločevinke, iz katerih šumi morje. Glave nastavljamo zemlji in jih drug drugemu opletamo s trnovo krono žitnih klasov. Medtem ko sredi poletja v svojem drugem hlevu na Majorki krmimo ovce, dek-le in hlapci prevzamejo odgovornost za živino na našem koroškem stalnem naslovu. Računalniki stehtajo krmo, kmečke roke namreč ničesar več ne težkajo. Namesto mleka pijemo kokakolo, namesto kokakole pijemo afrikolo in namesto afrikole pijemo penečo se svežino mleka. Odkar v moji vasi ni več konj, na steni senika visi ogromna reklama za motorno olje Mobil, v senci nadnaravno velike pločevinke so beli konji, ki galopirajo po divji pokrajini, ki je poletni dopustniki še niso oskrunili, ponazarjajo pa konjsko moč Mobila.

Krošnjariji, ki hodijo iz vasi v vas, s kmetije na kmetijo, kmetom nič več ne ponujajo križev in svetih podob v svilenem papirju, trnovih kron iz Jeruzalema in zastrupljenih jabolčnih polovic, ki jih je zlobna kraljica – zrcalce, zrcalce na steni, povej, kdo je najlepše zrcalce v deželi tej – prinesla Sneguljčici, niti ne lesenih Rdečih karpic, ki v svojih trebuih nosijo nagačene volke, ki tulijo od lakote po babičinem mesu, temveč najnovejše Mielejeve sesalce, barvne Philipsove televizorje, pralne stroje, v katerih jedki pralni prašek razjede svinjska rebra, in ob nakupu Philipsove stereo naprave kupci za darilo prejmejo še gramofonsko ploščo, na kateri se vidijo in slišijo jeziki alpskih jodlarjev, ki kot kljukasti križi švigajo sem ter tja.

Prevedla Amalija Maček

Natura morta

Rimska novela

(odlomek)

V trenutku, ko je med bliskanjem in oglušujočim grmenjem v štopotajočem dežju, ki je bobnel po asfaltu, z veliko hitrostjo prek tirov tramvaja zapeljal v ovinek še tretji hupajoč gasilski avto in v velikem loku pljusnil rdeče obarvano, do srede cestišča naplavljenno vodo z ostanki rib nazaj na ribje stojnice, je na ulico, pred gasilski avto, ki je pridrvel mimo, pritekel *picoletto* s toplo pico v rokah. V velikem loku je pica poletela na asfalt. Fanta je gasilski avto več kot deset metrov vlekel za sabo. Oblečen samo v rumene spodnjice in raztrgano majico s podobo Beatlov, je *picoletto* na hrbtu obležal na asfaltu. Dež mu je škropil po telesu, obrazu, po odprtih, negibnih očeh in se mu zlival v usta. Iz nosu in ušes mu je tekla kri. Voznik je, stoječ ob njem, večkrat nemo in nemočno zakrilil z rokami. Avtomobili so ustavljali s cvilečimi zavorami, vrata na njih so glasno tleskala, ženske, moški in otroci so hiteli na kraj nesreče, promet je ohromel, dež je bičal asfalt in strehe avtomobilov, bliski so se nezadržno vrstili, cestni hrup je preglášalo težko bobneče grmenje. *Frocio*, ki se je že oziral za *picolettom* in pico in je videl, kaj se je zgodilo, je v škropečem dežju med stoječimi in hupajočimi avtomobili stekel na ulico, pokleknil k mladeniču, mu prižehl obraz na okrvavljene prsi, dvignil fanta z asfalta in vpijoč »aiuto! aiuto!« stekel proti pokritim stojnicam, po kosih ledu, ribjih glavah in ribjem drobovju, posejanem po tleh, mimo štrleče sulice – kljuna prečno prerezane in na tla položene glave mečarice, mimo belih zabojev iz stiropora, v katerih so ležali mladi sivi morski psi s svojo kot ribežen raskavo kožo in so se še v smrtnem boju – hlastajoč z majhnimi usti za zrakom – premetavale jegulje. S srebrne obtolčene skledice na neki stari tehtnici so visele sluzaste lovke sipe. Velikemu zeleno in rjavo prelivajočemu se krapu je sililo drobovje iz ust. Z madeži krvi po obrazu je *frocio* s fantom tekkel mimo odratih jančjih polovic, z glavo navzdol obešenih na mesarskih kavljih, mimo *macellaia*, ki je presenečen dvignil glavo, ko je ravno z dlanmi stiskal zrak iz bikovega pljučnega krila, mimo okrvavljenih, gubastih belih odojkov, ki so z mesarskim kavljem v vratu obešeni na zadnje noge viseli tam. Pritekel mimo prodajalca divjačine, ki je feminilno poplesaval v ritmu disko glasbe

in kar naprej vpil »*Mille lira! forza! forza!*« ter ravno pograbil fazana na prodajnem pultu za pisan rep, da je mrtvo telo za trenutek kot šopek cvetja – Bogu v pozdrav – obviselo v njegovi roki, samo glava je živali visela na prsi. *Frocio* je tekel mimo oskubljenih, na velikih figovih listih na ogled postavljenih prepelic s ceno, vsaki zapičeno v trebuh, mimo razparanega, z leseno palico razklenjenega trebuha na glavo obešene srne in okrvavljenega gobca ščetinaste glave divjega prašiča. Pritekel s fantom do brezzobe, gubaste prodajalke žab s črnimi opičjimi nohti na rokah, ki je visoko dvigovala oskubljene krake in s hripavim glasom vpila »*Vuole! dica! coraggio! vuole!*«, pri tem pa svoje na tanek železni obroč natak njene krake ves čas pomakala v vedro vode, a se s svojimi kapljajočimi, lesketajočimi se kraki prestrašeno umaknila, ko se ji je približal obupani debeluh s fantom v naročju in pri tem pohodil več tolstih, po asfaltu plazečih se vrtnih polžev, ter jo nato ubral naprej proti umazanemu možakarju, ki je neustavljivo na vse grlo pridigal pred velikim kupom kosti, na svojih prsih pa nosil veliko svetniško podobo, na kateri je mladi David z mečem obglavil na čelu ranjenega Goljata. Vpijoč je neki *macellaio* presekaj zajčjo glavo in razgalil dve polovički možganov. Ena polovička zajčjih možganov z rdečim očesom je padla na levo, druga polovička z rdečim očesom je padla na desno – na rožnat povoščeni papir z vodnimi znamenji. Na enem od mesarskih kavljjev je med dvema z glavo navzdol obešenima divjima zajcema bingljala z žensko podvezo privezana, v zlat papir zavita čokoladna podkev. Pred vrčem olivnega olja z napisom v arabski pisavi, iz katerega so štrleli rumeni kurji kremplji z umazanimi konicami, je debelemu *frociu* spodrsnilo, da se je na belih zajčjih tačkah s fantom, oblitim s krvjo, zvrnil na kolena, a se s klici »*Bello mio! Figlio mio!*« vendar spet pobral in stekel naprej mimo prodajalke kokoši, ki je eni od kokoši ravno zvila glavo ter z nožem zarezala v vrat cepetajoče, kri škropeče živali. Umirajoča kokoš je široko razprla peruti in krčevito zatrzala z rumenimi kremplji in dolgimi umazanimi konicami na njih, preden je v krčih poginila in ji je glava mrtvo padla na s krvjo prepojene prsi. Okrvavljena bela kokošja peresa so se lepila na lilaste vijolice iz blaga, ki so na robu krasile pleteno košaro, polno svežih jajc. Po hrbtenicah goved, polepljenih z žagovino, so se pasle ose in zagrizeno glodale ostanke mesa. Z govejo kostjo v gobcu se je na vlažnih tleh valjal belosiv haski z modrimi očmi. V luknjah, ki so jih na čelu dveh mrtvaško bledih, na mesarske kavlje obešenih kravjih glav

naredile strelne rane, sta tičala listka s ceno. V gobec so jima med jezik in spodnjo čeljust zataknili sveže vejice rožmarina, med njunima glavama – očesne veke sta imeli pomazane od krvi – pa je na roza rožnem vencu visel zelen fosforescentni Jezus, ki so mu odlomili roke. Ob petnajstletnem, skoraj gologlavem fantu z zajčjo ustnico ter dvema zraslima prstoma na desnici, ki je na svojem vozu s sadjem vpijoč razglašal cene svojih med pomarančami in citronami ležečih svetniških podob velikega formata, je *frocio* spet padel na kolena, tedaj pa sta ga, preden se je s fantom še zadnjič pobral, prestregla prodajalec ananasa in trgovka z limonami. Fantu je glava z razmršenimi, s krvjo popackanimi lasmi visela prek debelih poraščenih pazduh na moč zasoplega, sapo lovečega debeluha s srepim pogledom in slino, ki se mu je cedila iz ust. Negibno telo je zdaj odložil na vlažna, z žagovino potrošena tla, pritisnil ustnice na glavo ponesrečenega, si v obupu s krvjo, ki je mezela iz predrtega prsnega koša, pomazal tolsti obraz in tridnevno bradico, stekel v park na Piazzo Vittorio ob robu stojnic in se tam glasno ihteč oklenil mokrega oleandrovega grma z vaniljevimi cvetovi. Krvav je bil fantov nos, krvava njegova ušesa, krvavi so bili Beatli na raztrganem telesu, krvav oranžni napis *Yellow Submarine*. Na desni strani predrtega prsnega koša je bilo videti dvoje belih reber, na katerih so se neprenehoma nabirale kaplje krvi. Kri se mu je zlivala v rumeno spodnje perilo in mu tekla naprej po golih, porjavelih stegnih. Okrog fanta so med plesnivimi pomarančami in limonami, razpočenimi granatnimi jabolki in pomečkanimi zelenimi smokvami tiho šelestele v vetru poplesavajoče, sem in tja podeče se oranžne ovojnice sicilijanskih pomaranč Moro s podobo temnopoltega dekleta z velikimi uhani.

Prevedel Štefan Vevar

The serf

(Excerpt)

The *summer visitors* and *foreigners*, as we used to call the holidaymakers when we were children, want neither modern washing facilities nor television sets in the rooms they rent in the farmhouses; they want to see a mounted stag's head hanging in the corner of the farmhouse parlor, or a stuffed eagle on the wall, and there should be a stuffed fox in the hall, raising its paw to indicate the bathroom where, under the shower, stands a TV set that has no picture, but gives out a constant crackling. They want to have a hand-carved cradle in their room in which they can keep their city brat for the duration of their stay and tuck it in with corn dolls. And if, in their room, there is a hand-carved cradle full of succulents growing in soil from the grave of a village child who was suffocated by gases from a silo, then they're happy with that too.

You all want to take a sturdy, red-cheeked village child on your woman's lap, and quickly put it back down again when the child, out of fear of the unknown, lets its edelweiss-scented urine dribble out of its little leather breeches onto your glittering nylon pantyhose. Whatever you kiss, you want to kill, and whatever you kill, you kiss violently. You want to get up early in the morning and go into the cowbarn with the milkmaids and farmhands, who are wearing harvest festival wreaths instead of crowns of thorns, to see the slow-motion wing-beats of breathless bats, and to ask the maids to switch off the milking machines and milk the ten cows as they did thirty years ago, with their bare hands, until the midnight call of the cuckoo clock and until their hands are covered in blue and red sores.

You want to throw the eggs at the hens so that they will be fried by the sun as they fly through the air and land on the table just in time for breakfast. And of course you want to aim the rifle—but first—at the animal and shoot the pig. Between two Communion wafers, you want to put a marzipan pig and a marzipan four-leaf clover on your tongue. You want to tie a black cowboy neckerchief round the nose of the crucified Christ, set a revolver spinning round his crucified fingers, and aim at the Communion wafer, which has a target stamped on it as a watermark. Come along, and we'll show you how we nail the huge chocolate horseshoes onto the horses' soles. You expect the old farmer's wife to give a toothless grin and

slap her thighs with pleasure as the pathetic city jokes roll off your forked tongues. All around a haybarn, ladder by ladder, the winter visitors are standing almost up to the roofridge, sucking the cola-flavored, carbonated icicles.

You want to mummify the ears of corn so that they will stay fresher in the rustic nooks of your city apartment than our daily rye bread give us each day and forgive us our debts, as we forgive our debtors, and lead us not into temptation, but deliver us from the winter visitors, the summer visitors and the foreigners. The cans containing alpine air are becoming more and more famous, but we farmers also know the cans out of which the sea air comes fizzing. We incline our heads to the ground and winch up the crowns of thorns formed from ears of grain onto each others' heads. While we spend the high summer feeding the sheep in our vacation barn on Mallorca, the farm laborers, men and women, have the responsibility of looking after the cattle on our farm in Carinthia. Computers weigh out the animal feed, the farmers no longer hold the balance in their hands. Instead of milk, we drink Coca-Cola, instead of Coca-Cola, we drink Africola, and instead of Africola, we drink the fresh effervescence of milk. Since the last horse disappeared from my home village, the huge poster advertising Mobil oil has appeared on the side of a haybarn on which, in the shadow of a larger-than-life-sized oilcan, white horses are galloping across a wilderness untouched by summer visitors, demonstrating the horsepower of Mobil oil.

The peddlers who go from village to village, from farm to farm, no longer offer the countryfolk crucifixes and images of saints wrapped up in tissue paper, crowns of thorns from Jerusalem, and poisoned apples which the evil queen—mirror, mirror on the wall, who is the fairest mirror of all—once gave to Snow White, no wooden Red Riding Hoods carrying stuffed wolves howling with hunger for grandmother-meat in their bellies, but brand-new *Miele* vacuum cleaners, *Philips* color television sets, washing machines in which the corrosive washing powder gnaws the meat from the pork chops, and as a free gift with the *Philips* stereo-system, the purchaser receives a record on which the Alpine yodelers, swastika tongues lashing out in all directions, can be both seen and heard.

Translated by Michael Mitchell

*Natura morta**A Roman novella*

(Excerpt)

In the moment when, with lightning flashes & deafening thunder, amid the torrential rain beating down on the asphalt, a third fire engine, blasting its horn, passed at high speed over the streetcar rails, rounding the curve and splashing the fish stalls with an arc of water tinted red from the fish entrails that had been cast off into the street, Piccoletto ran out in front of it, a hot pizza in his hands. The pizza flew over the asphalt in a broad arc. The fire engine dragged the boy more than ten meters. Naked now but for his yellow boxers & a tattered Beatles T-shirt, Piccoletto lay on his back on the asphalt. The rain splashed over his body, over his face, over his open and immobile eyes, and ran into his mouth. At the feet of the unfortunate, the driver lifted his arms in the air, speechless and disconsolate. The cars squealed to a halt, car doors slammed shut, men, women, & children rushed to the scene of the accident, traffic stood still, the rain beat down on the asphalt and the roofs of the cars, lightning crisscrossed, the rumble of cracking thunder drowned out the racket in the street. On the lookout for Piccoletto & the pizza, Frocio had seen the accident, and he ran out into the street amid the stalled and honking cars, knelt down before the boy, pulled his blood-smeared face into his chest, picked him up from the asphalt and ran, screaming, “Aiuto! aiuto!” to the roofed-in stall, over the chunks of ice, fish heads, & fish entrails lying strewn over the floor, by the sharp upturned nose of a swordfish head, its cutting edge resting on the floor, and the white styrofoam box where the young gray sharks with their grainy skin lay, and the slimy eels twirled in a death-dance, their tiny mauls opening and closing. The slick arms of a squid hung over the dented dish of a scale. The bowels of a large green and brown glimmering carp dangled from its mouth. His face blood-flecked, Frocio ran with the boy by the gutted and bisected lambs, their heads hanging from meat hooks, by the macellaio, who was pressing air from a steer’s lung with the ball of his hand & lifted his head in surprise, past the blood-flecked suckling pigs, white and wrinkled, that had been hung from meat hooks by the back of their necks and by the ankles of their hind legs. When the wild game

vendor, moving to the tempo of the blaring disco music and shouting out, over and over, “Mille lire! forza! dai!” grabbed a pheasant lying on the sales counter by its varicolored tail, the body remained stiff, like a bouquet of flowers, in his hand—Godspeed—only the animal’s head fell onto his breast. Frocio ran by the plucked quails, spread out on broad fig leaves, the price tags sticking from their bellies on spindles, past a deer hung upside down with a wooden rod prizing open its belly and the snout, dripping blood, of a bushy wild boar’s head. He ran with the boy up to the toothless, wizened frog vendor holding skinned frog legs in the air between her black chimpanzee’s fingernails and repeatedly shouting in her raspy voice, “Vuole! dica! coraggio! vuole!” dipping the frog legs, strung on a thin iron ring, over and over in a bucket of water, then stepping aside in horror with the shimmering frog legs dripping water as the fat man with the boy in his arms approached, trampling the snails that crawled over the asphalt, running up to the filthy man who held court loudly before a mound of castoff bones, a large prayer card over his breast depicting young David decapitating Goliath, who was already wounded on the forehead, with a sword. Screaming, a macellaio cracked open the head of a hare and exposed the two halves of its brain. One half of the hare’s skull, red-eyed, fell to the left, the other half, red-eyed, fell to the right over the pink water-marked wax paper. On a meat hook, between two wild hares hung head-down, a chocolate horseshoe wrapped in gold paper dangled from a woman’s red garter. In front of an olive oil can with Arabic markings stuffed with clenched yellow chicken’s feet, their filthy nails sticking out, fat Frocio slipped on the countless white hare’s feet, fell to his knees with the blood-covered boy, gathered himself up, shouting “Bello mio! figlio mio!” and ran towards the chicken vendor, who had bent the head of a chicken back & sliced the neck of the twitching beast, which was now spurting blood. The dying bird stretched its wings and clenched together its yellow feet with the long filthy nails several times, before it fell still with a shiver and its lifeless head dropped onto its blood-drenched breast. Blood-smearred white chicken feathers clung to the purple plastic violets that decorated the border of a wicker basket filled with fresh eggs. Wasps crouched & sucked at the scraps of meat clinging to the cattle spines sprinkled with sawdust. With a cow bone in its mouth, the white and gray husky with the blue eyes rolled around on the damp

floor. Price tags were placed in the holes from the death shots in the foreheads of two corpse-white cow heads hanging from meat hooks. In their mouths, between the tongue and the lower jaw, were laid fresh sprigs of rosemary, & between the cows' heads—their long eyelids were caked closed with blood—there hung, on a red rosary, a phosphorescent green Jesus, its arms broken off. In front of a fifteen-year-old, nearly bold boy with a harelip and two conjoined fingers on his right hand, who called out the price of large-format prayer card lying on a fruit cart beside oranges & lemons, Frocio fell once again to his knees and, before he was able to heave himself and the boy back up, he was held back by pineapple vendor & the lemon dealer. The boy's head, with the disheveled and blood-caked hair, hung over the thick, hairy forearm of the fat man who wheezed and snorted, staring straight ahead, his mouth dripping saliva. He laid the inert body on the slick floor, damp and strewn with sawdust, pressed his lips onto the head of the unfortunate, despairingly smeared his fat face, with its three days' growth of beard, with the blood seeping from the torn-open ribcage, ran behind the stall into the park of Piazza Vittorio and sobbed loudly, clutching the wet oleander bush with its vanilla-colored flowers. Blood-smeared were the boy's nose and ears, bloody the Beatles on his tattered T-shirt and the orange letters reading *Yellow Submarine*. On the right side of his flayed ribcage, two white ribs were visible, the blood that coated them congealing into droplets. Blood pooled in his yellow underwear and drained out over his tanned, bare thighs. Around the boy, amid the molding oranges and lemons, broken-open pomegranates and squashed green figs, crumpled and whirling paper wrappings from the Moro blood oranges, illustrated with the head of a negress with large earrings lay shifting and lightly crackling in the wind.

Translated by Adrian West

**Slovenski avtor
v središču 2021**

***Slovenian Author
in Focus 2021***

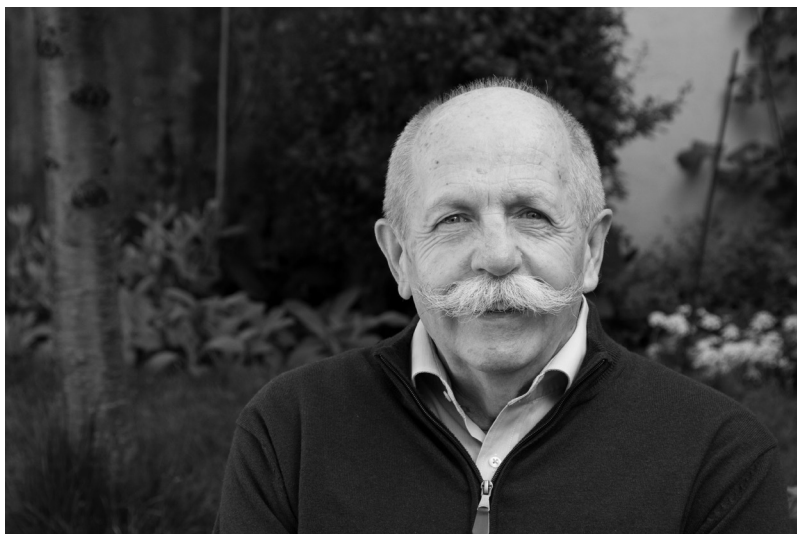

Foto / Photo © Anja Dobovšek

Milan Dekleva

Pesnik, pisatelj, dramatik, esejist in prevajalec Milan Dekleva se je rodil 17. oktobra 1946 v Ljubljani tržaškima Slovencema. Mati je bila pianistka, oče se je ljubiteljsko ukvarjal s slikarstvom; umetnost je bila tako del družinskega življenja. Diplomiral je iz primerjalne književnosti in literarne teorije na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Bil je sourednik študentske *Tribune*, Radia Študent in Študentskega kulturnega centra, delal je kot glasbeni pedagog in novinar v kulturnem uredništvu *Ljubljanskega dnevnika*, kjer je tudi urejal književno prilogo Svet v knjigah. Do upokojitve je delal kot urednik kulturnega uredništva ter Otroških in mladinskih programov RTV Slovenija. Dekleva je tudi glasbenik, saj je bil v sedemdesetih letih član glasbene skupine Salamander.

Pesniti je začel zgodaj, objavljal je že pri trinajstih letih. V času študentskega gibanja ter zanimanja za vzhodno kulturo in mišljenje je izdal svojo prvo pesniško zbirko *Mushi mushi*, ki velja za prvo slovensko zbirko haikujev. Zatem se je začel posvečati raziskovanju sveta različnih govoric, pri čemer ga odlikujejo slikovite metaforične in glasovne asociacije (*Dopisova-*

nja, *Nagovarjanja*) ter paradoksalne meditacije (*Zapriseženi prah*, *Odjedanje božjega*). Nato se pesnik spet vrača k začetkom evropskega mišljenja in vzhodnim filozofijam (*Panični človek*, *Preseženi človek*), ob tem pa uporablja glasbene improvizacije in ljudski humor (*Narečje telesa*, *Kvantaški stihi*). Kot pesnik odkriva tudi celostni pogled na svet, veselje, naravo in človeka (*Šepavi soneti*, *Jezikava rapsodija*). Leta 2013 so v dveh knjigah (na več kot 1300 straneh) izšle Deklevove zbrane in dodane pesmi pod naslovom *Uglaševanje molka z zajetno bibliografijo*. Potlej je nadaljeval in celo intenziviral pisanje poezije, proze, esejistike in literature za otroke.

Milan Dekleva v svojih pripovednih besedilih, romanih *Oko v zraku*, *Pimlico*, *Zmagoslavje podgan*, *Svoboda belega gumba*, *Benetke*, *zadnjič*, *Telo iz črk* in kratki prozi *Reševalec ptic* ter *Izkušnje z daljavo* pripoveduje predvsem o življenju posameznikov, ki se znajdejo na osebnih, družbenih in zgodovinskih prelomnicah. Piše tudi lutkovne in radijske igre, pesmi, pripovedi in muzikale za otroke, eseje ter prevaja iz angleščine, italijanščine, hrvaščine in srbsčine.

Nagrade in priznanja

- 1989 nagrada Prešernovega sklada za zbirko *Zapriseženi prah*
- 1990 Jenkova nagrada za zbirko *Odjedanje božjega*
- 1995 Župančičeva nagrada Mestne občine Ljubljana za zbirko *Šepavi soneti*
- 1999 Rožančeva nagrada za zbirko esejev *Gnezda in katedrale*
- 2000 Babičeva nagrada za TV-scenarij
- 2003 Veronikina nagrada za zbirko *V živi zob*
- 2006 Prešernova nagrada za življenjsko delo
- 2006 kresnik za roman *Zmagoslavje podgan*
- 2008 velenjica - časa nesmrtnosti za vrhunski desetletni pesniški opus
- 2008 Veronikina nagrada za zbirko *Audrey Hepburn, slišiš metlo budističnega učenca?*
- 2010 častna listina IBBY za prevod slikanice Julie Donaldson *Bi se gnetli na tej metli?*
- 2011 desetnica, nagrada za otroško in mladinsko književnost, za *Pesmarico prvih besed*

Izbrana bibliografija

Poezija

- Mushi mushi*. Ljubljana: IO SŠ, 1971.
- Dopisovanja*. Ljubljana: Državna založba Slovenije, 1978.
- Nagovarjanja*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1979.
- Narečje telesa*. Ljubljana: Cankarjeva založba, 1984.
- Zapriseženi prah*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1987.
- Odjedanje božjega*. Ljubljana: Emonica, 1988.
- Panični človek*. Celovec in Salzburg: Wieser, 1990.
- Preseženi človek*. Ljubljana: Mihelač, 1992.
- Kvantaški stih*. Ljubljana: Aleph, 1994.
- Šepavi soneti*. Ljubljana: Mihelač, 1995.
- Jezikava rapsodija*. Ljubljana: LUD Literatura, 1996.
- Glej medenico cvetne čaše, kako se razpira*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2001.
- Sosledja*. Ljubljana: Nova revija, 2001.
- V živi zob*. Ljubljana: Cankarjeva založba, 2003.
- Sledi božjih šapic*. Ljubljana: Mladinska knjiga (Zbirka Kondor: 322, z obsežno bibliografijo Matjaža Hočevarja).

Audrey Hepburn, slišiš metlo budističnega učenca? Ljubljana: Cankarjeva založba, 2008.

Sto žalostnih in še ena malo manj vesela. Ljubljana: Cankarjeva založba, 2010.

Izganjalci smisla. Ljubljana: LUD Literatura 2012.

Uglaševanje molka. Zbrane in dodane pesmi. Ljubljana: Cankarjeva založba, 2014.

Darwin gre v jedilnico / Darwin going dining. Ljubljana: Beletrina, 2015.

In Darwinu zadrhti roka. Ljubljana: Beletrina, 2016.

Gestalt. Maribor: Litera, 2017.

In vsi so očarani z mesečino / Zora in črček. Ljubljana: Književno društvo Hiša poezije, 2020.

Nevidnosti. Ljubljana: Slovenska matica, 2021.

Pesniške zbirke za otroke

Pesmi za lačne sanjave. Ljubljana: Partizanska knjiga, 1981.

Alica v računalniku. Ljubljana: Cankarjeva založba, 2000.

Pesmarica prvih besed. Radovljica: Didakta, 2009.

Skrivalnice. Ljubljana: Morfemplus, 2015.

Uganke za Anke in Janke. Jezero: Morfemplus, 2017.

Pregovori in reki v kopalkah in obleki. Ljubljana: Buča, 2019.

Kratka proza

Reševalec ptic. Ljubljana: Cankarjeva založba, 1999.

Izkušnje z daljavo. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2006.

Romani

Oko v zraku. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1997.

Pimlico. Ljubljana: Študentska založba, 1998.

Zmagoslavje podgan. Ljubljana: Cankarjeva založba, 2005.

Svoboda belega gumba. Ljubljana: Cankarjeva založba, 2011.

Benetke, zadnjič. Ljubljana: Cankarjeva založba, 2014.

Telo iz črk. Roman o Almi. Ljubljana: Cankarjeva založba, 2015.

Inštitut doktorja Faulstaffa. Ljubljana: Cankarjeva založba, 2018.

Zaplešiva, Dante. Ljubljana: Cankarjeva založba, 2020.

Pet za kvartet. Ljubljana: Cankarjeva založba, 2021.

Esejistika

Gnezda in katedrale. Ljubljana: LUD Literatura, 1997.

O trnu in roži. Ljubljana: LUD Literatura, 2002.

Etimologija pozabe. Abecednik poetičnih besed. Ljubljana: LUD Literatura, 2012.

Eseji in zgodbe. Ljubljana: Apokalipsa, 2021.

Dramatika

Zgodba o Ferdinandu, upr. 1978.

Sla boeme (glasbena komedija), upr. 1981.

Sanje o govoreči češnji (lutkovna igra), upr. 1982.

Magnetni deček (otroška igra), 1985.

Lenča Flenča (in *Zveza diamantnega čuka*), 1991.

Igra o strašnem volku, upr. 1991.

Vonj po mrtvecih, upr. 1991.

Totalka odštekan dan (otroški muzikal), 1992.

Bučka na Broadwayu (otroški muzikal), 1993.

Igra na vrhu (politični kabaret), 1993.

1821 (z Mojco Kranjc in Aljo Predan), 1985, upr. 1999/2000 v MGL.

Od ena do nič (lutkovna igra), 1999.

Plitvina, objavljeno v *Sodobnosti*, 2003.

Trije prašičji prašički, upr. 2006.

Zmaj v Postojnski jami (muzikal za otroke), 2016.

Božji deleč (komorna opera), 2016 (upr. 2017).

Všeč si mi (mladinska opera), 2017 (upr. 2018).

Zora in črček (lirična opera za dva glasova), 2021.

Ko me ne bo, bom spet prišla med vas (kantata za osamljeni ženski glas in klavir), 2021.

Pripovedništvo za otroke

Ob devetnajstih zjutraj. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1985.

Totalka odštekan dan. Ljubljana: Državna založba Slovenije, 1992.

Bučka na Broadwayu. Ljubljana: Cankarjev dom, 1993.

A so kremšnite nevarne. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1997.

Virus za smeh. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1997.

Naprej v preteklost. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1997.

Kako so nastale ZDA. Velenje: Pozoj, 1998.

Rahlo pegaste sanje. Velenje: Pozoj, 2003.

Menjalnica sanj. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2015.

Strahožer. Jezero: Morfemplus, 2016.

Knjigožer. Jezero: Morfemplus, 2018.

Palačinkožer. Jezero: Morfemplus, 2020.

Mala Alma na veliki poti. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2020.

Televizijski scenariji

Peta hiša na levi (družinska humoristična nanizanka), 1999.

Naj ostane med nami (celovečerna televizijska igra), 2000.

Prevodi v tuje jezike

Dela Milana Dekleve so med drugim prevedena v angleščino, češčino, finščino, hebrejščino, hrvaščino, italijanščino, nemščino, nizozemščino, poljščino, portugalsščino, ruščino, slovaščino, srbsčino in španščino.

Poet, writer, playwright, essayist and translator Milan Dekleva was born on October 17, 1946, in Ljubljana into a family of Triestine Slovenians. His mother was a pianist, his father an amateur painter; art was thus part of his family life. He graduated in Comparative Literature and Literary Theory at the Faculty of Arts in Ljubljana. He was the co-editor of the student magazine *Tribuna*, Radio Študent and the Student Cultural Center, and worked as a music teacher and journalist in the cultural editorial board of *Ljubljanski dnevnik*, where he also edited the literary supplement *Svet v knjigah* (World in Books). Until retirement, he worked as the editor of the cultural editorial board of children's and youth programs of RTV Slovenija. Dekleva is a musician, having been a member of the Salamander music group in the 1970s.

He began to write poetry at a young age and he published his first poems at thirteen. During the student movement and the emerging interest in Eastern culture and mentality, he published his first poetry book, *Mushi mushi*, in 1971; it is considered the first Slovenian haiku collection. Then he began to explore various idioms, excelling at picturesque metaphorical and vocal associations (*Dopisovanja* – Correspondences, *Nagovarjanja* – Apostrophes) and paradoxical meditations (*Zapriseženi prah* – Dust Sworn In, *Odjedanje božjega* – Eating the Divine Away). Afterwards he

returned to the origins of European mentality and to Eastern philosophies (*Panični človek* – Man in Panic, *Preseženi človek* – Man Transcended), employing music improvisations and folk humour (*Narečje telesa* – Dialect of the Body, *Kvantaški stihi* – Ribald Rhymes). As a poet he reveals a holistic view of the world, universe, nature, and man (*Šepavi soneti* – Limping Sonnets, *Jezikava rapsodija* – Saucy Rhapsody). The year 2013 saw the publication of Dekleva's collected and most recent poems under the title *Uglaševanje molka* (Tuning of Silence), encompassing more than 1300 pages in two volumes and furnished with a hefty bibliography. Since *Uglaševanje molka*, Dekleva has continued and even intensified his writing of poetry, fiction, essays, and children's literature.

Dekleva's narrative texts – the novels *Oko v zraku* (Eye in the Sky), *Pimlico*, *Zmagoslavje podgan* (Triumph of Rats), *Svoboda belega gumba* (Freedom of the White Button), *Benetke, zadnjič* (Venice, One Last Time), *Telo iz črk* (Body of Letters), and the short fiction *Reševalec ptic* (Bird Savour) and *Izkušnje z daljavo* (Experience with Distance) – mainly tackle the lives of individuals who arrive at a personal, social or historical watershed. He also writes puppet and radio plays, songs, stories, musicals for children, and essays, and he translates from English, Italian, Croatian and Serbian.

Selected awards and recognitions

- 1989 Prešeren Fund Award for the collection *Zapriseženi prah* (Dust Sworn In)
- 1990 Jenko Award for the collection *Odjedanje božjega* (Eating the Divine Away)
- 1995 Župančič Award of the City of Ljubljana for the collection *Šepavi soneti* (Limping Sonnets)
- 1999 Rožanc Award for the essay collection *Gnezda in katedrale* (Nests and Cathedrals)
- 2000 Babič Award for a TV scenario
- 2003 The Veronika Award for the collection *V živi zob* (Into the Living Tooth)
- 2006 Prešeren Award for lifetime achievement
- 2006 Kresnik Award for the novel *Zmagoslavje podgan* (The Triumph of Rats)
- 2008 Velenjica - Čaša Nesmrtnosti Award for a high-quality ten-year poetic opus
- 2008 The Veronika Award for the collection *Audrey Hepburn, slišiš metlo budističnega učenca?* (Audrey Hepburn, Can You Hear the Broom of the Buddhist Student?)
- 2010 IBBY Certificate of Honor for Translation of the Julia Donaldson's picture book *Room on The Broom*
- 2011 The Desetnica Award for the best children's or youth literary work *Pesmarica prvih besed* (Songbook of First Words)

Selected bibliography

Poetry

- Mushi mushi*. Ljubljana: IO SŠ, 1971.
- Dopisovanja* (Correspondences). Ljubljana: Državna založba Slovenije, 1978.
- Nagovarjanja* (Apostrophes). Ljubljana: Mladinska knjiga, 1979.
- Narečje telesa* (Dialect of the Body). Ljubljana: Cankarjeva založba, 1984.
- Zapriseženi prah* (Dust Sworn In). Ljubljana: Mladinska knjiga, 1987.
- Odjedanje božjega* (Eating the Divine Away). Ljubljana: Emonica, 1988.
- Panični človek* (Man in Panic). Klagenfurt and Salzburg: Wieser, 1990.
- Preseženi človek* (Man Transcended). Ljubljana: Mihelač, 1992.
- Kvantaški stihi* (Ribald Rhymes). Ljubljana: Aleph, 1994.
- Šepavi soneti* (Limping Sonnets). Ljubljana: Mihelač, 1995.
- Jezikava rapsodija* (Saucy Rhapsody). Ljubljana: LUD Literatura, 1996.
- Glej medenico cvetne čaše, kako se razpira* (Behold the Pelvis of a Corolla Opening). Ljubljana: Mladinska knjiga, 2001.

Sosledja (Sequences). Ljubljana: Nova revija, 2001.

V živi zob (Into the Living Tooth). Ljubljana: Cankarjeva založba, 2003.

Sledi božjih šapic (Traces of God's Little Paws). Ljubljana: Mladinska knjiga (Collection Kondor, with a comprehensive bibliography by Matjaž Hočevar).

Audrey Hepburn, slišiš metlo budističnega učenca? (Audrey Hepburn, Can You Hear the Broom of the Buddhist Student?). Ljubljana: Cankarjeva založba, 2008.

Sto žalostnih in še ena malo manj vesela (One Hundred Sad Ones and Another a Little Less Happy One). Ljubljana: Cankarjeva založba, 2010.

Izganjalci smisla (Sense Busters). Ljubljana: LUD Literatura 2012.

Uglasčevanje molka. Zbrane in dodane pesmi (Tuning of Silence: Collected and added poems). Ljubljana: Cankarjeva založba, 2014.

Darwin gre v jedilnico / Darwin Going Dining. Ljubljana: Beletrina, 2015.

In Darwinu zadrhti roka (And Darwin's Hand Trembles). Ljubljana: Beletrina, 2016.

Gestalt. Maribor: Litera, 2017.

In vsi so očarani z mesečino / Zora in črček (And Everyone Is Charmed by the Moonlight / Dawn and the Cricket). Ljubljana: Književno društvo Hiša poezije, 2020.

Nevidnosti (Invisibilities). Ljubljana: Slovenska matica, 2021.

Poetry Collections for Children

Pesmi za lačne sanjavce (Poems for Hungry Dreamers). Ljubljana: Partizanska knjiga, 1981.

Alica v računalniku (Alice in a Computer). Ljubljana: Cankarjeva založba, 2000.

Pesmarica prvih besed (Songbook of First Words). Radovljica: Didakta, 2009.

Skrivalnice (Hide and Seek). Ljubljana: Morfemplus, 2015.

Uganke za Anke in Janke (Puzzles for Ankas and Jankos). Jezero: Morfemplus, 2017.

Pregovori in reki v kopalkah in obleki (Proverbs and Sayings in Bathing Suit and Dress). Ljubljana: Buča, 2019.

Short Fiction

Reševalec ptic (Bird Saviour). Ljubljana: Cankarjeva založba, 1999.

Izkušnje z daljavo (Experience with Distance). Ljubljana: Mladinska knjiga, 2006.

Novels

Oko v zraku (Eye in the Sky). Ljubljana: Mladinska knjiga, 1997.

Pimlico. Ljubljana: Študentska založba, 1998.

Zmagoslavje podgan (Triumph of Rats). Ljubljana: Cankarjeva založba, 2005.

Svoboda belega gumba (Freedom of the White Button). Ljubljana: Cankarjeva založba, 2011.

Benetke, zadnjič (Venice, One Last Time). Ljubljana: Cankarjeva založba, 2014.

Telo iz črk. Roman o Almi (A Body of Letters: A Novel about Alma). Ljubljana: Cankarjeva založba, 2015.

Inštitut doktorja Faulstaffa (Doctor Faulstaff's Institute). Ljubljana: Cankarjeva založba, 2018.

Zaplešiva, Dante (Dante, Let's Dance). Ljubljana: Cankarjeva založba, 2020.

Pet za kvartet (Five for a Quartet). Ljubljana: Cankarjeva založba, 2021.

Essay Collections

Gnezda in katedrale (Nests and Cathedrals). Ljubljana: LUD Literatura, 1997.

O trnu in roži (Of Thorn and Rose). Ljubljana: LUD Literatura, 2002.

Etimologija pozabe. Abecednik poetičnih besed (Etymology of Oblivion: An Alphabet of Poetic Words). Ljubljana: LUD Literatura, 2012.

Eseji in zgodbe (Essays and Tales). Ljubljana: Apokalipsa, 2021.

Works for the Stage

Zgodba o Ferdinandu (The Story of Ferdinand), performed in 1978.

Sla boeme (Lust of Bohemians, musical comedy), performed in 1981.

Sanje o govoreči češnji (Dream of the Talking Cherry, puppet play), performed in 1982.

Magnetni deček (Magnetic Boy, children's play), 1985.

Lenča Flenča (in Zveza diamantnega čuka) (Lenča Flenča, and the Union of the Diamond Little Owl), 1991.

Igra o strašnem volku (A Play About a Scary Wolf), performed in 1991.

Vonj po mrtvecih (The Smell of the Dead), performed in 1991.

Totalka odštekan dan (Totally Wicked Day, children's musical), 1992.

Bučka na Broadwayu (Pumpkin at Broadway, children's musical), 1993.

Igra na vrhu (Play at the Top, political cabaret), 1993.

1821 (with Mojca Kranjc and Alja Predan), 1985, performed in 1999/2000 in MGL.

Od ena do nič (From One to Zero, puppet play), 1999.

Plitvina (Shallows), published in Sodobnost, 2003.

Trije prašičji prašički (Three Pigletty Piglets), performed in 2006.

Zmaj v Postojnski jami (Dragon in Postojna Cave, children's musical), 2016.

Božji delec (Divine Particle, chamber opera), 2016 (performed in 2017).

Všeč si mi (I Like You, youth opera), 2017 (performed in 2018).

Zora in črček (Dawn and the Cricket, a lyrical opera for two voices), 2021.

Ko me ne bo, bom spet prišla med vas (When I am gone, I will come to you again, a cantata for a lonely female voice and piano), 2021.

Children's Stories

Ob devetnajstih zjutraj (At Nineteen O'clock in the Morning). Ljubljana: Mladinska knjiga, 1985.

Totalka odštekan dan (Totally Wicked Day). Ljubljana: Državna založba Slovenije, 1992.

Bučka na Broadwayu (Pumpkin at Broadway). Ljubljana: Cankarjev dom, 1993.

A so kremšnite nevarne (Are Cream Cakes Dangerous). Ljubljana: Mladinska knjiga, 1997.

Virus za smeh (Virus for Laughter). Ljubljana: Mladinska knjiga, 1997.

Naprej v preteklost (Forward into the Past). Ljubljana: Mladinska knjiga, 1997.

Kako so nastale ZDA (How the USA Came To Be). Velenje: Pozoj, 1998.

Rahlo pegaste sanje (Slightly Freckled Dreams). Velenje: Pozoj, 2003.

Menjalnica sanj (Dream Exchange Office). Ljubljana: Mladinska knjiga, 2015.

Strahožer (Fear-Muncher). Jezero: Morfemplus, 2016.

Knjigožer (Book Eater). Jezero: Morfemplus, 2018.

Palačinkožer (Pancake Eater). Jezero: Morfemplus, 2020.

Mala Alma na veliki poti (Little Alma on the Great Journey). Ljubljana: Mladinska knjiga, 2020.

TV Screenplays

Peta hiša na levi (Fifth House on the Left, a family comedy series), 1999.

Naj ostane med nami (Let It Stay Between Us, a feature-length television play), 2000.

Translations into Foreign Languages

Milan Dekleva's works have been translated into Croatian, Czech, Dutch, English, Finnish, German, Hebrew, Italian, Polish, Portuguese, Russian, Serbian, Slovak and Spanish, among others.

Milan Dekleva,
glasbenik jezika, upesnjevalec skrivnostne tišine

Boris A. Novak

Milan Dekleva je eden od najmočnejših in najčistejših pesniških glasov slovenske književnosti zadnjih desetletij, izviren in sugestiven pripovednik ter luciden esejist.

Milanovo odraščanje je po eni strani zaznamoval športom, po drugi strani pa glasba; najbrž prav iz te uravnotežene dvojnosti izvira sinteza telesnega in duhovnega, ki je značilna za njegovo pesniško videnje sveta. Pisec pričujočega portreta se spomnim, kako smo iz bistroja Šumi, epicentra tedanje ljubljanske boeme, umetniške avantgarde in študentske revolte, v sedemdesetih letih ob sobotah popoldne hodili na stadion Šiška bodrit Deklevca, kot smo ga klicali, ki je bil eden od glavnih igralcev v Rugby klubu Ljubljana. Drugi šumijevski Milan, Jesih namreč, je celo napisal himno tega kluba, katere refren se glasi:

O, kako rad nag bi
 s teboj igral rugby!

Med študijem primerjalne književnosti je nanj – tako kot na vse nas, tedaj mlade pesnike – vplival profesor Dušan Pirjevec s svojim pedagoškim žarom, nekonformističnim razmišljanjem in apologijo avtonomije Poezije. V nasprotju z radikalnimi avantgardisti svoje generacije pa neomejena domišljija jezikovnih iger Deklevi ni zadoščala: od kopičenja pomensko nemotiviranih podob se je odvrnil k skrajni koncentraciji izraza, ki z metaforično svežino izreka čudežnost narave in ljubezni. Navidezna preprostost jezika Deklevovih pesniških začetkov je pravzaprav znamenje umetniške kompleksnosti pri modeliranju sveta. Zato ni naključje, da prav Milanu Deklevi dolgujemo prvo zbirko haikujev v slovenski poeziji. *Mushi mushi* je knjižica, inovativno popartovsko oblikovana kot natakarska beležnica, v kateri je vsak haiku objavljen na svoji strani, da tako žari iz beline in tišine papirja. Ta zbirka je izšla kot prva knjižna izdaja Študentske založbe, ustanovljene med velikim študentskim protestnim gibanjem na začetku sedemdesetih let. Vrhunec teh protestov je bila študentska zasedba Filozofske fakultete v Ljubljani spomladi 1971,

pri kateri je Milan igral vidno – bolje rečeno: slišno! – vlogo, kot dirigent improviziranega big banda, jazz orkestra, ki je na vso moč trobil protest v eni od velikih predavalnic. Haikuji, objavljeni v zbirki *Mushi mushi*, pa so se odlikovali z lirsko utišanostjo; že tu pojem »tišine« zavzema osrednje sporočilno mesto, še posebej v uvodnem ciklu Glasba (ki mu sledita Ljubezen in Svet):

Besede, v srcu
tišine pozaspale.
Nobene sledi!

V tradicionalnih japonskih haikuih je ljubezen vselej le diskretno nakazana; zen budizem kot vrednostna podlaga te poezije sicer razume in dopušča erotično ekstazo, vendar se v imenu miru kot najvišje vrednote izogiba strastem, ki porušijo človeka in ves svet. Dekleva pa je dinamiziral kontemplativni mir haikuja z erotično čutnostjo:

Gibanje prsi.
Utripajočih bokov
mi rečeš zemlja.

Dekleva se je zvesto držal izvirnega silabičnega pravila japonskega haikuja – sedemnajstih zlogov (5 + 7 + 5). Paradoksalne modrosti zen budizma, ki je botroval zgodovinskemu vzniku te čarobne forme, so blizu tudi Deklevi. Slovenski avantgardist pa spremeni in obogati to japonsko obliko s svežimi metaforami, naslonjenimi na iskateljsko igrivost sočasne slovenske pesniške avantgarde. Haiku je ena od emanacij japonskega jezika, izrazito naravnane k upesnjevanju bogastva konkretnega sveta; zato so v klasičnem haikuiju metafore redke. Haiku je čutno nazorna podoba dogajanja v naravi; kolikor se poslužuje retoričnih figur, gre večinoma za *metonimije*, kjer so besede oziroma stvari kombinirane po principu sorodnosti (npr. del predstavlja celoto ali vzrok posledico), medtem ko so *metafore*, kjer gre za združitev pomensko oddaljenih besed in stvari, sila redke. Haikuji v evropskih jezikih izkazujejo neprimerno večjo stopnjo metaforičnosti, kar je značilno tudi za poetiko Milana Dekleve:

Prasket svetlobe.
Zapis zabrisanega
lica v zrcalu.

Po drugi strani je res, da utegne celoten haiku učinkovati kot metafora – recimo kot metafora minljivosti časa. Tovrstno celostno učinkovanje haikuja kot metafore pa ne temelji le na tistem, kar je v haikuu izrecno izrečeno, temveč tudi na tistem, kar je zamolčano. Molk torej predstavlja bistveni zakon ekonomije pesniškega jezika haiku poezije. Beseda vznikne iz tišine in po kratkotrajnem trenutku žarenja ponovno ponikne v tišino. Beseda ponikalnica. Beseda, ki molči. Beseda, ki je hči tišine – tišine, ki govori.

Tišina je torej konstitutivna razsežnost haikuja in sleherne prave pesniške besede. Na vizualni ravni se tišina kaže kot belina papirja, v katero se zagrinjajo osamljene trivrstičnice.

Eden prvih esejev, v katerih je Dekleva na poetičen način reflektiral paradoksalne pomene »tišine«, je besedilo, ki ga je napisal leta 1973 za ovitek epohalne sinteze »péte poezije« – kantavtorske plošče *Odpotovanja* prijatelja Tomaža Pengova, s katerim sta pozneje ustanovila tudi odlično in inovativno glasbeno skupino Salamander, ki bi jo lahko zvrstno opredelili kot lirični jazz. Milan je tu po eni strani sodeloval kot pianist, po drugi stran pa kot pisec besedil.

Dekleva pripada generaciji, ki je z radikalnim iskanjem in raziskovanjem pesniškega jezika izpeljala tektonski prelom v pesniškem jeziku, vendar je bil njegov pesniški impulz – v nasprotju s poetiko t. i. ludizma (Milan Jesih, Ivo Svetina, Matjaž Kocbek) – od vsega začetka bolj lirično uglašen, kar je tudi posledica občutljivega posluha in naravnosti k zvočnosti verza. Besedila v zbirkah *Dopisovanje* (1978) in *Nagovarjanja* (1979) gradijo avtonomne svetove iz jezika in domišljije, zasuk v drugačno videnje sveta pa prinese knjiga *Narečje telesa* (1984), kjer glasba besed doživi eksistencialno poglobitev. S to knjigo je Dekleva presegel avantgardistično poetiko, ki je zašla v slepo ulico. Po močnem čustvenem naboju, oživitvi nekaterih tradicionalnih postopkov in avtorefleksivni razsežnosti Deklevova poezija spada v območje postmodernizma, čeprav je ta oznaka tako široka, da ne more »pokriti« bogate in globoko osebne Deklevove poetike. Kontrapunktiranje žive in utripajoče glasovne palete z večplastno igro pomenov ustvarja neizgledljiv in neposnemljiv »deklevovski« pesniški slog. V rokah tega veččega jezikovnega kovača nastajajo skovanke, ki širijo besednjak in izrazne možnosti slovenskega jezika. Deklevove pesmi potrjujejo, da je poezija tista ustvarjalna zmožnost, ki poraja in obnavlja jezik ter mu odpira nova in sveža območja izražanja sveta.

Pesnik izenači telesno in duhovno: »*Duša, ti si telo.*«

V tem obdobju Dekleva vzpostavi intenziven pesniški dialog z nekaterimi klasiki moderne lirike, predvsem z Rilkejem. Razvija in pogloblja neposnemljivo osebni pesniški glas, ki se odlikuje z mojstrstvom ritma in evfonije, presunljivo bivanjsko zavezanostjo ter zasidranostjo v življenjskem svetu.

V zbirki *Zapriseženi prah* (1987) Dekleva zapoje hvalnico ljubezni: »Velik posel čaka ljubeče.« Zbirko uvaja Predpesem, himna vesoljnemu miru in redu:

Svet je mir.
Svet je red.
Kdo, le kdo bi ga zmogel
... preživet?

Stvari pri Deklevi niso mrtve, so živa bitja. Narava je polna duhov, ki jo oživljajo. Toda človek s svojim subjektivističnim nemirrom grozi miru sveta in v tem smislu ravna uničevalno, nihilistično. Pesem »Kopernikanski obrat« se konča z verzoma: »Ne. Mi nismo mera, / ampak nemir vseh stvari.«

Nemir je tudi prva beseda naslednje Deklevove zbirke, ki je pod naslovom *Odjedanje božjega* izšla leta 1988. Človek biva tu in obenem onstran, v bližini in v »prekomernosti«, eksistencialno izprožen iz sebe k drugim in drugam, nenehno na nevarnem robu. Dekleva izraža paradoksalno, nemirno, nasilno in obenem krhko naravo človekovega bivanja v svetu.

Prav v zvezi z Deklevovo poetiko velja z literarnozgodovinskega stališča odpreti doslej prezrto vprašanje globokega vpliva simbolizma na vso slovensko moderno poezijo 20. stoletja, vključno z neo-avantgardo šestdesetih in sedemdesetih let.

Značilnost simbolizma v slovenski književnosti je namreč svojevrstna časovna »razpršenost«, saj ta poetika – ali pa vsaj njen temeljni impulz simbolizacije konkretnih stvari, ki vzpostavljajo duhovno vertikalno in se dotikajo neizrekljive skrivnosti – tvorno učinkuje od konca 19. stoletja do današnjega časa, se pravi dobro stoletje, z večjo ali manjšo intenzivnostjo, a vselej presenetljivo plodno. Tako trdovratne navzočnosti simbolizma v drugih književnostih ni mogoče zaslediti, saj zadnji odmevi postsimbolizma ponavadi zamrejo sredi 20. stoletja. Nenavadno in pomenljivo je, da je simbolistično

izročilo v slovenski poeziji ohranilo ustvarjalen naboj celo po drugi svetovni vojni. Dokončna »modernizacija« slovenske lirike se je pravzaprav zgodila v tesni navezavi na nekatere simbolistične vzgibe.

Zaradi ponavljajočih se simbolističnih valov, ki pa vseeno izkazujejo medsebojne razlike, bi morda kazalo tudi pri zgodovini simbolizma vpeljati podobno razlikovanje, kot se je s pridom uveljavilo pri razlikovanju »zgodovinske avantgarde« z začetka 20. stoletja in »neoavantgard« po drugi svetovni vojni. V tej optiki bi simbolistična razsežnost tistega pojava, ki ga ponavadi imenujemo »slovenska moderna«, imela vlogo »zgodovinskega simbolizma« (Murn, Cankar, Župančič), oživitev simbolističnih prvin v povezavi z drugimi poetikami v dvajsetih in tridesetih letih 20. stoletja bi bila »postsimbolizem« (Anton Vodnik, Kocbek, delno tudi Kosovel), medtem ko bi celo vrsto poznejših oz. novejših pesnikov in poetik (od »intimistov« Udoviča in Koviča prek Strniševe »kozmične zavesti« in Šalamunovega absolutnega upora pa do Dekleve, zgodnjega Svetine, Medveda, Detele, podpisanega, delno tudi Debeljaka in Komelja) lahko razumeli kot obnovo, oživitev in razvijanje nekaterih simbolističnih nastavkov. Oznake neosimbolizem ali novi simbolizem tukaj najbrž ne moremo uporabiti, saj so v poetikah teh pesnikov močnejše navzoče mnoge druge prvine, predvsem pa globoko osebni glasovi, kljub temu pa bi upoštevanje neosimbolističnega impulza prispevalo k boljšemu razumevanju teh poetik, kakor to zmorejo sedanja, uveljavljena poimenovanja.

Milan Dekleva oživlja izročilo simbolizma tako z zvočnostjo svojih verzov kot z rabo simbolov, za katero je značilna sinteza čutno nazornih podob in duhovne vertikale, naravnane k neizrekljivemu. Po modernističnih začetkih se simbolistični impulz okrepi v zbirkah *Narečje telesa* (1984) in *Odjedanje božjega* (1988).

V zbirkah *Panični človek* (1990) in *Preseženi človek* (1992) Dekleva vzpostavi ploden pesniški dialog s predsokratiki in zen budizmom, kar se vpisuje v temeljno simbolistično ambicijo izrekanja neizrekljivega. *Panični človek* je sestavljen na način poetičnih monologov: Deklevov *alter ego*, *persona* ali *lirski subjekt* je tu predsokratik Anaksimander. Imaginarni glas starogrškega misleca omogoča sodobnemu slovenskemu pesniku, da svojemu videnju podeli zgoščenost paradoksalnih izrekov o minljivosti človeške vrste pod zvezdami. Antologijska je pesem »Anaksimander odšteva«:

Pet čutil za eno srce.
 Štiri strani neba za eno zemljo.
 Tri razsežnosti za en prostor.
 Dve bitji za enega otroka.
 Eno življenje za eno smrt.
 Nobene besede za brezkraino, ki združuje
 srce, zemljo, prostor, otroka in smrt.

Deklevovi pesnitvi *Jezikava rapsodija* in *Improvizacije na neznano temo* (1996) razširjata in poglobljata poetiko izrekanja neizrekljivega v navezavi na izhodišča Rilkejevih *Devinskih elegij*.

Avantgardistično gibanje je po naravi svojega upora moralo detronizirati sonet kot najvišjo formo evropske in slovenske pesniške tradicije; pri eksperimentiranju, demontaži in parodiji sonetne forme je bil najbolj radikalen Veno Taufer (*Podatki*, 1972; *Sonetje*, 1979). Obdobje postmodernizma je obnovilo prešernovski model soneta, kar predvsem velja za Nika Grafenauerja (*Štukature*, 1975), podpisanega (*Kronanje: sonetni venci*, 1984) in Milana Jesiha (*Soneti*, 1989; *Soneti drugi*, 1993). Razumljivo je torej, da je kmalu prišlo do reakcije zoper ponovno vzpostavljeni prešernovski model: ta odklon so začrtali Deklevovi *Šepavi soneti* (1995). Naslov teh sonetov vsebuje seveda (avto)ironijo, saj v teh pesmih ni ničesar šepavega: gre namreč za pesnika, ki s prefinjenim poslušom »orkestrira« zven in pomen. S posebnim načinom »sinkopiranja« naglasov ustvarja ritmično napetost. Ne drži se tradicionalnih obrazcev za razporeditev rim, temveč s svobodnimi in nepričakovanimi kombinacijami odpira nove in sveže evfonične možnosti za to staro, a po izraznih možnostih očitno neizčrpno pesemsko obliko; rad uporablja tudi notranje rime, asonance in aliteracije. Na ravni kitične členitve uporablja nekatere variante soneta, ki se zaradi mogočne sence prešernovskega sonetnega modela v slovenski poeziji nikoli niso zares uveljavile (repati sonet), ali pa uporablja drugačne, nove, včasih asimetrične kitične sestave, zato z ozirom na kanonično podobo italijanskega soneta učinkujejo »šepavo«.

Dekleva je napisal številne pesniške zbirke, vse po vrsti odlične in vse po vrsti unikatne. Zgoraj omenjenim sledijo *Sosledja*, zbirka izjemne kompozicijske in sporočilne koherence, ljubezenske hvalnice *Glej medenico cvetne čaše, kako se razpira* (obe 2001) in *V živi zob* (2003), kjer že naslov poudarja, da gre v tej poeziji krvavo zares,

do bolečine zares. Izjemno širok sporočilni register, ki se razpira od upesnjevanja bogastva konkretnega sveta do simbolistične vertikale, prihaja do izraza v zbirki s pomenljivim naslovom *Audrey Hepburn, slišiš metlo budističnega učenca?* (2011); ta naslov zveni »pop-kontemplativno«, tovrsten nepričakovan trk različnih razsežnosti stvarnosti in kulture pa nam omogoča, da svet vidimo z drugačnimi očmi.

Ob vsej poglobljenosti videnja sveta Deklevov pesniški jezik temelji na besednih igrah, humorju in ironiji. Dekleva ve, da smeh prizemlji metafizični naboj in ga počloveči. Smeh ne razveljavlja resnosti čustev, temveč čustvom podeljuje toplino. Ironija usodnim vprašanjem ne jemlje njihove usodnosti, temveč – ravno obratno – kaže ironijo usode, ki smo ji ljudje izpostavljeni. Igra ne banalizira poslednjih reči, temveč – paradoksalno – poudarja enkratnost in neponovljivost tega našega edinega bivanja. Deklevova jezikovna igrivost včasih izkazuje tudi satirične in parodične tone.

Zato je naravno, da se Dekleva rad poigra z besedami tudi na povsem neobremenjen način. Plod tovrstne nebrzdane igre so *Kvantovski stihi*, ki so izšli leta 1994. Naj ob tem opozorimo, da je t. i. »pornografska poezija«, kot zavrti dvoličneži radi poimenujejo to zvrst, prastara pesniška panoga, v kateri so se uspešno preizkušali tudi mnogi klasiki svetovne in slovenske poezije, med drugim Prešeren.

Prav tako je povsem naravno, da je pesnik, ki se tako rad igra z besedami in se čudi čudežem sveta, napisal čudovite, tople in smešne pesmi za otroke (začenši s *Pesmimi za lačne sanjajce*, 1981) ter domišljijsko bogate zgodbe (začenši s pravljico *Ob devetnajstih zjutraj*, 1985). In ker je sinteza poezije in proze dramatika, je logično, da je Dekleva uspešno pisal tudi igre za otroke (npr. *Magnetnega dečka in Sanje o govoreči češnji*, 1985).

Redki so ustvarjalci, ki se enako suvereno in naravno izražajo v različnih literarnih vrstah in zvrsteh: Milan Dekleva je eden izmed tovrstnih umetniških »poliglotov« – pesnik, dramatik in pripovednik. Jezik njegovih romanov in zgodb marsikaj dolguje njegovi pesniški izkušnji: stavki so ritmično napeti in »orkestrirani« ob pomoči glasovnih figur, kakor da gre za verze, pripoved pa se pogosto zateka k metaforam in pesniškemu podobju.

Kljub izrazito pesniškemu postopkom Dekleva zna zgraditi pripovedno napetost in zgodbo. Pod slapovi razkošnega, mojstrsko obvladanega jezika bralec s presenečenjem in umetniškim zadoščenjem

odkrije rojenega, sijajnega pripovedovalca. Zgodbe iz zbirke *Reševalec ptic* (1998) se odlikujejo s pripovedno napetostjo, zbujejo pa globoko pretresenost.

Prva dva Deklevova romana, *Oko v zraku* (1997) in *Pimlico* (1998), uprizarjata ozračje sedemdesetih let prejšnjega stoletja ter odraščanje mladih umetnikov in intelektualcev, ki se upirajo nasilju socialističnih dogem in malomeščanski sivini, išoč nove možnosti izražanja in pristnega življenja. In čeprav je Dekleva zgradil oba romana s svobodno umetniško domišljijo, ni težko ugotoviti, da je junaka *Očesa v zraku* modeliral po karizmatičnem mislecu, univerzitetnem profesorju Dušanu Pirjevcu, ter da je ljubezenska zgodba v *Pimlicu* transpozicija ene od velikih ljubezni tistega časa: v nesrečnem junaku z žalostjo prepoznamo dragega prijatelja in velikega kantavtorja, leta 2014 umrlega Tomaža Pengova - Pigla. Deklevi je v obeh romanih uspelo dvigniti (avto)biografske elemente na raven človeških usod, ki izžarevajo univerzalno simbolno veljavo: tudi bralci, ki niso bili Pirjevčevi študentje, bodo razumeli boj starajočega se profesorja s smrtjo na ozadju vitalnih študentskih demonstracij; in tudi tisti, ki niso poznali velikega, tihega trubadurja Pigla in najlepšega para, ki je tedaj hodil po ljubljanskih ulicah, bodo razumeli dramo ljubimcev, ki gresta narazen.

Roman *Zmagoslavje podgan* (2005) je zastavljen povsem drugače in je po izrazni moči *tour de force*. V Slavku Gromu, glavnem junaku tega obsežnega in inovativnega romanesknega besedila, je mogoče prepoznati dramatika Slavka Gruma, v gospe, ki jo imenuje s tisoč ljubkovalnimi imeni, pa Josipino Debelak, njegovo usodno ljubezen. (Podpisani sem jo osebno poznal; zaupala mi je mnoge, tako lepe kot žalostne razsežnosti in detajle svoje viharne in tragične ljubezenske zveze z Grumom.) Deklevov roman je razdeljen na tri dele, ki so povezani s tremi prizorišči Gromovega človeškega propadanja: prvi del, »Dunaj«, izžareva očarljivo kozmopolitsko vzdušje in vero v možnost uresničitve vseh umetniških in erotičnih sanj; v drugem delu, naslovljenem »Ljubljana«, se te visokoleteče sanje razblinijo ob ozki in trdi realnosti slovenske družbe; epilog, postavljen v »Zagorje«, pa pomeni dokončno potopitev vseh upov na dnu province. Poraz umetniških hotenj je vzporeden s porazom ljubezni. To depresivno sporočilo je podano v tako briljantnem, mojstrskem jeziku, da lahko *Zmagoslavje podgan* ovrednotimo kot pomembno novo stopnjo v razvoju slovenskega romana.

Tudi pozneje Dekleva rad gradi romane na domišljijem tipanju zgodovinske in biografske resnice junakinj in junakov: *Svoboda belega gumba* (2011) priklicuje notranjo svobodo umetniškega ustvarjanja v času tragičnega obleganja Sarajeva, mednarodno uspešna knjiga *Telo iz črk. Roman o Almi* (2015) pa je fascinanten potopis zunanjih in notranjih potovanj svetovne popotnice in upornice Alme Karlin.

V *Inštitutu doktorja Faulstaffa* (2016) Dekleva na jedko-ironičen način postavlja temeljno vprašanje našega časa – razmerje med ranljivim človekom in vsemogočno znanostjo.

Zavoljo omejenega prostora lahko ob koncu žal le omenimo, da Deklevovi eseji (med drugim zbrani v knjigah *Gnezda in katedrale*, 1997, ter *O trnu in roži*, 2002) spadajo med vrhunce slovenske esejistike. Gre za *essai* v izvornem, montaignovskem pomenu *poskusa* postavljanja pravih vprašanj in tveganja odgovorov, za sintezo osebnih eksistencialnih izkušnje in naslutene kozmične celote, za izrekanje čudežne, paradoksalne in nedoumljive skrivnosti življenja in sveta. Deklevove (avto)refleksije pesniškega jezika po lucidnosti in poetičnem naboju spadajo med najboljše premisleke narave poezije.

Milan Dekleva je eden redkih umetnikov, ki z nezmanjšano iskateljsko energijo ustvarja že desetletja, ob zvestobi svojim eksistencialnim in poetološkim izhodiščem pa nenehno prenavlja svoj pesniški jezik in izrazna sredstva, tako da zmeraj znova zveni avtentično in sveže. Čaroben je poetični diptih (2020), dvakratni pesniški zamah, v katerem inovativna in občutena likovna govorica Jožefa Muhoviča vstopa v dialog z glasbo besed Milana Dekleve. Prva knjiga, *In vsi so očarani z mesečino (okrog pesmi)*, je posvečena Luni, druga, *Zora in čriček*, pa Soncu – obe, tako svetla kot temna knjiga, pa skupaj sestavljata krog človekovega bivanja, razpetega med ljubezen in smrt, čas in večnost.

Podpisani že petdeset let spremljam intenzivno in plodno umetniško iskanje in raziskovanje kolega in prijatelja Milana Dekleve. In zmeraj z nestrpno radovednostjo čakam, da me preseneti njegova naslednja knjiga.

***Milan Dekleva,
a musician of language, a poet of mysterious silence***

Boris A. Novak

In the last few decades, Milan Dekleva has been among the foremost and purest poetic voices of Slovenian literature, as well as an original and suggestive fiction writer, and a lucid essayist.

Growing up, Dekleva's life was focused on sports and music. This balanced duality is what probably gave rise to the synthesis of the physical and the spiritual that is characteristic of his poetic view of the world. The author of this text remembers how, from the Šumi bistro, the epicentre of the Ljubljana bohemia, the avant-garde movement and student protests of the time, we went to Šiška stadium on Saturday afternoons in the 1970s to cheer for 'Deklevc,' as we called him, one of the main players of the Ljubljana rugby club. The other Milan in the Šumi circle, Milan Jesih, even wrote an anthem for the rugby club:

Oh, how I would like to rugby play
fully nude with you some day!¹

During his studies of Comparative Literature, Dekleva was influenced, like all of us young poets at the time, by Professor Dušan Pirjevec and his inspired teaching, non-conformist views and apology for the autonomy of Poetry. Unlike the radical proponents of the avant-garde, unlimited imagination was not enough for Dekleva: he turned from accumulating images without a motivated meaning to utmost concentrated expression, whose freshness of metaphors speaks of the wonder of nature and love. The seeming simplicity of Dekleva's poetic beginnings is actually a sign of artistic complexity in his modelling of the world. Therefore, it is no coincidence that it is to Dekleva that we owe the first collection of haiku in Slovenian poetry. *Mushi mushi* is a booklet designed in pop art style as an order pad, with a haiku published on every page and shining from the whiteness and silence of the paper. This volume of poetry was the first publication of Študentska založba (Student Publishing House),

¹ Translated by Tom Smith.

which was established during the student protest movement at the beginning of the 1970s. The pinnacle of protests was the occupation of the Faculty of Arts in Ljubljana by students in the spring of 1971. Milan played a significant, or a rather loud role, as it were, in the protests as the conductor of an improvised big band jazz orchestra, which put all its power into protesting in one of the big lecture halls. The haiku published in the collection *Mushi mushi* were marked by lyric quietness; here, the concept of 'silence' already took the central place, particularly in the introductory cycle 'Glasba' (Music), followed by 'Ljubezen' (Love) and 'Svet' (The World):

Words have fallen
asleep in silence's heart.
No trails.²

In traditional Japanese haiku, love is always only discretely alluded to. It is rooted in Zen Buddhism, which, while allowing erotic ecstasy, avoids passion overwhelming humans and the world for the benefit of peace. Dekleva introduced dynamics into the contemplating peace of the haiku with erotic sensuality:

The movement of breasts.
With pulsing hips
you call me earth.³

Dekleva faithfully adhered to the traditional syllabic scheme of Japanese haiku—seventeen syllables (5 + 7 + 5). The paradoxical wisdoms of Zen Buddhism, which also gave rise to the development of this magical format, are also close to Dekleva's heart. Yet this Slovenian avant-garde poet changed and enriched the Japanese format with fresh metaphors, relying on researching the playfulness of the Slovenian poetic avant-garde. Haiku is one of emanations of the Japanese language, explicitly focused on putting the wealth of the concrete world into poems. Therefore, metaphors are rare in traditional haiku. Haiku evokes sensory experiences from nature.

² Translated by Jure Novak (*Muši muši* = *Mushi Mushi*, Ljubljana: Društvo Apokalipsa, 2005).

³ Ibid.

In so far as rhetorical figures are used, they are mostly limited to *metonymy*, where words are combined based on the principle of close relation (e.g., a part represents the whole, or the cause represents the consequences), while *metaphors*, where there is little semantic relation, are very rare. Haiku in European languages are much more metaphoric, which is also typical of Milan Dekleva:

A sparkle of light
The blurred face
written in mirrors.⁴

It is also true that the whole haiku may seem like a metaphor in itself, for example, a metaphor for the passage of time. The comprehensive effect of the haiku as a metaphor is not only based on what is said, but also on what has not been said. Silence is an essential element of the economy of the poetic language of haiku poetry. The word emerges from silence and after a short moment of shining disappears into silence again. An intermittent word. A word that is quiet. A word that is the daughter of silence—a silence that speaks.

So, silence is the constitutive element of the haiku and every real poetic word. At the visual level, silence is presented as the whiteness of paper veiling the lonely three-line verse.

One of the first essays where Dekleva interpreted the paradoxical meaning of 'silence' is the text written in 1973 for the cover of the album *Odpotovanja* (Departures), created by his friend Tomaž Pengov and an epic synthesis of sung poetry. Later, singer-songwriter Pengov and Dekleva set up an excellent innovative music group Salamander, which played what would best be described as lyrical jazz. Dekleva played the piano and wrote song lyrics.

Dekleva belongs to the generation that achieved a tectonic shift in poetic language through its radical exploration and research. Yet his poetic impulse—contrary to the poetics of the so-called ludism (Milan Jesih, Ivo Svetina, Matjaž Kocbek)—was more lyrical from the start, which is also due to his musical aptitude and the focus on the sound of the verse. The poems in the collections *Dopisovanja* (Correspondences, 1978) and *Nagovarjanja* (Apostrophes, 1979) build autonomous worlds from language and imagination, while

⁴ Ibid.

Narečje telesa (Dialect of the Body, 1984) turns to a different vision of the world, where an existential dimension is added to the music of the word. With the latter, Dekleva moved beyond the avant-garde poetics, which had found itself in a rut. After the powerful emotional charge, revival of several traditional approaches, and auto-reflexive approaches, Dekleva's poetry moved into postmodernism, which, however, is such a non-specific term that it fails to capture the rich and deeply intensive poetics of Dekleva. A counterpoint of a live and flickering voice palette and a multi-layered play of meaning creates an unmistakable and unrepeatable 'Dekleva' poetic style. The hands of this skilful wordsmith have forged new words and new opportunities for expression in Slovene. Dekleva's poems confirm that poetry is a creative opportunity that creates and restores language, opening new and fresh possibilities of expression.

The poet equates the physical and the spiritual: "Soul, you are the body."

In this period, Dekleva engaged in intensive poetic dialogue with several classics of modern lyric poetry, particularly Rilke. He developed and expanded his uniquely personal poetic voice, which is distinguished by his mastery of rhythm and euphony, astonishing commitment to living, and roots in the living world.

In his 1987 *Zapriseženi prah* (Dust Sworn) Dekleva sings praise to love: "Great business will come to the loving ones." The first poem in the collection is 'Predpesem' (Before song), a hymn to universal peace and order:

World is peace.
World is order.
Who, oh who could
...live through it?

With Dekleva, things are not dead; they are living creatures. Nature is full of spirits that bring it to life. But human beings, with their subjective restlessness, endanger world peace and act destructively, nihilistically in this respect. The poem 'Kopernikanski obrat' (Copernican Revolution) ends with the lines: "No. We are not the measure / but the unease of all things."⁵

⁵ Translated by Erica Johnson Debeljak.

'Unease' is also the first word of Dekleva's next collection of poetry, which was published in 1988 under the title *Odjedanje božjega* (Eating the Divine Away). The human lives here and beyond at the same time, in closeness and in excess, existentially directed from themselves to others and elsewhere, always hovering on the dangerous borderline. Dekleva expresses the paradoxical, restless, violent, yet fragile nature of living.

It is precisely with regard to Dekleva's poetics that the neglected question of the profound influence of symbolism on all Slovene modern poetry of the 20th century, including the neo-avant-garde of the 1960s and 1970s, should be examined from the perspective of historical criticism.

Symbolism in Slovene literature is distinguished by a unique temporal 'dispersion,' as this poetics—or at least its basic impulse to symbolise concrete things that establish a spiritual vertical and touch upon unsayable secrets—has had a constructive effect since the late 19th century, that is, over a century. This effect has been with greater or lesser intensity, but it has always been a surprisingly productive one. Such persistent presence of symbolism is not typical of other literatures, as the last echoes of post-symbolism had generally died out by the middle of the 20th century. It is unusual and significant that the symbolic tradition remained a creative part of Slovenian poetry even after the Second World War. The final 'modernisation' of Slovene poetry actually happened in close connection to several symbolist impulses.

Due to recurring yet distinctive waves of symbolism, it might be appropriate to introduce a similar distinction in the history of symbolism, as was the case with the distinction between the 'historical avant-garde' of the early 20th century and the 'neo-avant-garde' after the Second World War. In this respect, the symbolic dimension of the phenomenon usually called 'Slovene modernism' would play the role of historical symbolism (Murn, Cankar, Župančič) and the revival of traits of symbolism in other poetics of the 1920s and 1930s would be 'post-symbolism' (Anton Vodnik, Kocbek, partly Kosovel), while a plethora of later, i.e., more contemporary, poets (from the 'intimists' Udovič and Kovič, Strniša's 'cosmic consciousness' and Šalamun's absolute resistance to Dekleva, Medved, Detela, this author and partly Debeljak and Miklavž Komelj) could be understood as restoration, revival and development of some symbolist premises.

It is probably impossible to apply terms such as neo-symbolism or new symbolism here, as the poetry is more dominated by other characteristics, particularly a deeply personal voice; however, taking into account neo-symbolist impulses would contribute to a better understanding of these poetics compared to current descriptions.

Milan Dekleva revived the tradition of symbolism both with the sonority of his verses and the use of symbols, which are a synthesis of sensory images and a spiritual vertical directed at the unsayable. After modernist beginnings, the impulse of symbolism grew in the volumes *Narečje telesa* (Dialect of the Body) and *Odjedanje božjega* (Eating the Divine Away).

In the collections *Panični človek* (Man in Panic, 1990) and *Preseženi človek* (Man Transcended, 1992) Dekleva establishes a productive poetic dialogue with pre-Socratic thinkers and Zen Buddhism, which subscribes to the basic ambition of symbolism of saying the unsayable. *Man in Panic* was conceived as poetic monologues: Dekleva's *alter ego*, *persona* or the *lyrical subject* is the pre-Socratic scientist Anaximander. The imaginary voice of the ancient Greek thinker enabled a contemporary Slovene poet to synthesise paradoxical statements about the fleetingness of humankind into his vision. The poem 'Anaksimander odštevá' (Anaximander's Countdown) is among the best:

Five senses for a single heart.
Four directions of the sky for a single earth.
Three dimensions for a single space.
Two creatures for a single child.
A single life for a single death.
No word for the infinity which links
the heart, the earth, space, the child, and death.⁶

The poems *Jezikava rapsodija* (Saucy Rhapsody) and *Improvizacije na neznano temo* (Improvisations on an Unknown Theme), both from 1996, expand and deepen the poetics of saying the unsayable in relation to Rilke's *Duino Elegies*.

The nature of the avant-garde movement made it imperative to dethrone the sonnet as the highest form of European and Slovene

⁶ Translated by Boris A. Novak and Richard Jackson.

lyrical tradition. Veno Taufer (*Podatki* [Data], 1972; *Sonetje* [Sonnets], 1979) was the most radical in experimenting with, taking apart and making a parody of the sonnet. Postmodernism revived Prešeren's model of the sonnet, particularly with Niko Grafenauer (*Štukature* [Stucco], 1975), Boris A. Novak (*Kronanje: sonetni venci* [Coronation], 1984) and Milan Jesih (*Soneti* [Sonnets], 1989; *Soneti drugi* [Sonnets the Second], 1993). Understandably, soon there was a reaction to the Prešeren model, which was first outlined by Dekleva's *Šepavi soneti* (Limping Sonnets) from 1995. The title of the sonnets is also (auto)ironic, as nothing 'limps' in these poems and the poet has musical aptitude, 'orchestrating' sound and meaning and creating a rhythmic tension by a special way of 'syncoping' accents. This sonnet does not adhere to any traditional rhyme scheme, but uses free and unexpected combinations to open up new and fresh euphonic possibilities for this old format, which seems inexhaustible in terms of expressive possibilities. Dekleva also likes to use internal rhyme, assonance, and alliteration. In terms of division into stanzas, he uses several variants that failed to gain popularity in Slovenia due to their being overshadowed by sonnets in the style of Prešeren, such as caudate sonnet, or uses different, new, sometimes asymmetric stanza arrangement, which feel uneven compared to the traditional Italian sonnet.

Dekleva has written many collections of poetry, which are all excellent and unique. The ones mentioned above were followed by *Sosledja* (Sequences), distinguished by outstanding composition and communicative coherence, love hymns *Glej medenico cvetne čaše, kako se razpira* (Behold the Pelvis of a Corolla Opening), both in 2001, and *V živi zob* (Into the Living Tooth, 2003), where the title reveals that this poetry is real, up to the point of pain. A very vast range of communicative register ranges from poems about the wealth of the concrete world to the symbolist vertical, comes to life in the 2011 collection with the telling title *Audrey Hepburn, slišiš metlo budističnega učenca?* (Audrey Hepburn, Can You Hear the Broom of the Buddhist Student?). The title reminds one of a pop contemplation, and such an unexpected crash between different dimensions of reality and culture makes us see the world with different eyes.

Regardless of his deep vision of the world, Dekleva's poetic language is based on word play, humour and irony. Dekleva knows

that laughter de-electrifies the metaphysical charge and humanises it. Laughter does not undo the seriousness of emotions, but gives them warmth. Irony does not take away the fatality of fatal questions, but, on the contrary, shows the irony of fate to which humans are exposed. Play does not trivialise the last things in life, but, paradoxically, emphasises the uniqueness and unrepetitiveness of our only existence. Dekleva's linguistic playfulness sometime takes on satirical and parodic tones.

Therefore, it is natural that Dekleva likes to play with words in an unconstrained way, which resulted in *Kvantaški stihi* (Ribald Rhymes), published in 1994. In this respect, it should be stressed that 'pornographic poetry,' as inhibited types like to call the genre, is a very old genre and was explored with success by many classic world and Slovene poets, including Prešeren.

It is also natural that the poet who likes to play with words and wonders the wonders of the world wrote wonderful, warm and funny poems for children—the first one was *Pesmi za lačne sanjave* (Poems for Hungry Dreamers, 1981)—and imaginative stories—the first one being *Ob devetnajstih zjutraj* (At Nineteen O'clock in the Morning, 1985). Drama is a synthesis of poetry and narrative, so writing plays for children (such as *Magnetni deček* [Magnetic Boy] and *Sanje o govoreči češnji* [Dream of the Talking Cherry], both from 1985) was a logical step.

Few authors can express themselves with equal confidence and naturally in different literary genres. Milan Dekleva is among these artistic polymaths: he is a poet, a playwright and a writer. The language of his novels owes much to his poetic experience: the sentences are full of rhythmic tension, 'orchestrated' with the help of literary devices typical of verse and the narrative frequently relies on metaphors and poetic images.

Despite using distinctly lyric techniques, Dekleva knows how to build tension and story. In the flow of his exuberant mastery of language, the reader is pleased and surprised to discover an excellent born narrator. Stories from *Reševalec ptic* (Bird Saviour, 1998) are distinguished by narrative and evoke deep emotions.

Dekleva's first two novels, *Oko v zraku* (Eye in the Sky, 1997) and *Pimlico* (1998) present the atmosphere of the 1970s and young artists and intellectuals growing up, resisting the violence of socialist dogma and petty-bourgeois greyness, looking for new opportuni-

ties for expression and authentic living. While novels rely on free artistic imagination, it is not difficult to see that the hero of *Eye in the Sky* is modelled after the charismatic thinker Professor Dušan Pirjevec, and that the love story in *Pimlico* is a transposition of one of the great love stories of the time; with sadness, the unfortunate hero can be recognised to represent a dear friend and a great singer-songwriter, Tomaž Pengov (Pigl), who died in 2014. The author managed to raise (auto)biographical elements to the level of human destinies with universal symbolic value. Even readers who were not Pirjevec's students will understand the battle the aging professor was waging with death against the backdrop of student protests. Even if they did not know the giant, silent troubadour Pigl and the prettiest couple to walk the streets of Ljubljana at the time, they will understand the drama of lovers that have split.

The novel *Zmagoslavje podgan* (Triumph of Rats, 2005) is conceived as a completely different expressive *tour de force*. The main hero of the extensive innovative text is Slavko Grom, who is obviously the playwright Slavko Grum, and the lady he addresses with a thousand forms of endearment is Josipina Debelak, his fateful love. (I personally met the lady and she shared many, both lovely and sad dimensions and details of her whirlwind and tragic love story with Grum.) Dekleva's novel consists of three parts linked to three sets of Grum's collapse. The first part, 'Vienna,' presents a cosmopolitan atmosphere and a faith in the possibility of fulfilling artistic and erotic dreams. In the second part, 'Ljubljana,' the ambitious dreams dissipate when faced with the narrowmindedness and harness of Slovene society, while in the epilogue, 'Zagorje,' set in the town of that name, all hope is lost at the provincial bottom. The defeat of artistic ambition goes hand in hand with the defeat of love. The depressing message is conveyed with such brilliant linguistic mastery that the novel can be considered a new step in the development of the Slovene novel.

Later, Dekleva also builds his novels by adding fictionalised touches to historical and biographical realities. *Svoboda belega gumba* (Freedom of the White Button, 2011) brings attention to the freedom of artistic creation during the tragic siege of Sarajevo, while the internationally acclaimed 2015 work *Telo iz črk. Roman o Almi* (A Body of Letters: A Novel about Alma) is a fascinating description of the inner and outer journey of the world traveller and rebel Alma Karlin.

In *Inštitut doktorja Faulstaffa* (Doctor Faulstaff's Institute, 2016), Dekleva cynically and ironically asks the fundamental question of our times: the relationship between a vulnerable man and the all-powerful science.

As the length of this text is limited, I can only mention that Dekleva's essays—collected in several books, including *Gnezda in katedrale* (Nests and Cathedrals, 1997) and *O trnu in roži* (Of Thorn and Rose, 2002)—are among the best in Slovenia. His every essay is an *essai* in the original, Montaignesque sense of the word, in the sense of asking the right questions and risking answers, finding a synthesis of personal existential experience and suspected cosmic unity, and expressing wondrous, paradoxical and incomprehensible secrets about life and the world. In terms of lucidity and poetic charge, Dekleva's (auto)reflection of lyric language is among the best examination of the nature of poetry.

Milan Dekleva is one of those rare artists whose energy for exploration has remained untamed for decades. While he has remained faithful to his existential and poetic premises, he has continuously renewed his poetic language and expressive means, so that he always sounds authentic and fresh. The 2020 poetic diptych is magical, a double volume of poetic effort, where the innovative and sensitive visual language of Jože Muhovič is in dialogue with the music of the words by Dekleva. The first part, *In vsi so očarani z mesečino* (And Everyone Is Charmed by the Moonlight), is dedicated to the Moon, while the other one, *Zora in črček* (Dawn and the Cricket), is dedicated to the Sun. Together, the bright and the dark book form the circle of human existence, torn between love and death, time and eternity.

I have been following the intensive and productive artistic exploration and research of my colleague and friend Milan Dekleva for fifty years. And still I wait, impatiently and with curiosity, to be surprised by his next book.

Translated by Tina Škoberne

Ko me ne bo, bom spet prišla do vas

(Kasandra nad mestom, kantata za osamljeni ženski glas in klavir)

Tu sem.

Žarim.

Igram in se igram, da sem.

Sem tu. Polna oči, ki so uprte vame.

Cvetim.

Gorim, ker vem, da je začetek vzklík
iz nič, ki brsti iz ognja.In govorim v brezčasju,
brez netiva, brez vzroka, le zato, da sem.

Stojim pred vami, v luči.

Polna teme sem, ker vem, kaj bo.

Poglejte moje čelo, pogledajte v njem zaraščeno oko.

*Nekoč bila sem le otrok. Tako kot vsi.**Norčavo gledala sem na stvari.**Ves svet se je igral z menoj,
bila sem smeh in jok in nespokoj.**Ob mami stala sem in pila čas,
zavetje moji rasti je dajal njen glas.**Prišle so sence, sonce se je skrilo,
a ni umrlo, spet se je vrnilo.**Nekoč bila sem le otrok. Le slap luči
in vzgon vetrov, ki v krila ptic kipi.**Podarjala sem, dihala, jemala,
čutila vse in nič pričakovala.**Bila sem prstan, od veselja zlat,
in biser, ki ga ogleduje tat,
in želja in prepoved, ki zori,
in lunin pomežik, ki se levi.*

Stojim pred vami, v luči
sonca, ki zapuša speče griče.
Na travi sem, dišim po koriandru,
rosi, rožmarinu.
Na rodno mesto gledam, ki se zbuja, tehta sanje in načrte.
Na mesto, ki bo kmalu le spomin.
Vem, kaj prihaja.
Ni več varnih mest.
Ni večnih mest in Rim bo prispodoba
volčjega nemira. Rodov, ki jih še ni,
a pridejo.
Stojim pred vami, kmalu pa bom le spomin.

*Bila sem dekle in poganjala v žensko.
Opoldne na prsih sem daljšala senco.
Naenkrat bila sem zasuta s pogledi,
razklala sem se od višine, na sredi.*

*Učila sem se o snoveh in o duši,
o moči bogov, o Ahilu in želvi,
o tem, da neskončnost presega števila,
spoznavala, da za napuh ni zdravila.*

*Učenje rodi hrepenenje,
stvari so še tu, a temnijo,
v odčarani svet se zgubijo,
v nestrpno in prazno hitenje.*

*Odšla sem iz mesta, sedela ob reki,
čakala, da zvezde popadajo name,
se tiho bleščijo na moji obleki,
premrle od rose poniknejo vame.*

*Učenje rodi hrepenenje,
stvari so še tu, a temnijo,
v odčarani svet se zgubijo,
v nestrpno in prazno hitenje.*

*Bila sem dekle in poganjala v žensko.
Opoldne na prsih sem daljšala senco.
Naenkrat bila sem zasuta s pogledi,
razklala sem se od višine, na sredi.*

Stojim nad mestom, ki bo kmalu le spomin,
in se sprašujem: le zakaj sem mislila, da je vpogled
v bodočnost jasnovidnost?
Nikoli nisem si želela oznanjati, kaj se pripravlja,
gledati naprej, za ogel časa, skozi rezila mečev,
zidove varanja in maščevanj.
Kdor vidi čez obzorje smrti, seje v duše pekel lastnih kaznovanj.

*Bil si kot bog: božansko si bil vame zatrapan,
ker vodil te je drgetavi spol. Kot po naključju
si se me dotaknil. Moj odpor je bil zaman.
Bil si kot bog, močan, ponosen, iz svetlobe stkan.*

*»Prelepa si,« si po človeško šepetal.
»Saj ti si pesnik,« sem se zasmejala,
vznemirjeno sem te občudovala.
»Povej mi vsaj še to, zakaj si me izbral.«*

*Odvrgnil si: »Ta hip si moj čarobni ključ
do sreče in užitka.« »Hip ni dovolj,
nisem metuljčica, ki jo premami luč
in vzpne se v smrt, ne da bi kaj spoznala.«*

*Takrat si me pred tem, kar pride, posvaril,
češ da neskončnost ne pripelje v raj.
Objel si me, goreče k meni se privil
in rekel: »Naj vse, kar večno šteje,
bo tukaj in sedaj.«*

*Napuh me je premamil, nisem ti zaupala.
»Dokler ne zvem za snov, kjer biva večnost,
nikoli ne boš moj.
Ti si le list, ki v vetru odleti.«*

*»Kaj si želiš, da tvoj ljubimec končno bom postal?«
Rekla sem ti: »Da večna bi bila, kakor si ti.«
»Tega ne morem,« z glavo si zmajal. »Ali ti bo dovolj
pogled v prihodnost, do praga večnosti?«*

Prikimala sem in se nagajivo zasmejala.
Bila sem mlada in prihodnosti se nisem bala.
Kdor vidi čez obzorje, je zaklet. Je še kaj hujšega, kot je profet?
In zdaj sem tu, stojim pred vami s svoji darom.
Nosim ga v sebi, tako kot slavček v grlu nosi neminljivo žalost petja.
Tako kot slavček v grlu čuva neminljivo radost petja.
Tam, v bližnjem grmu, ki bo kmalu le pepel.

*Bilo je, kot bi vame treščil val.
Potres je bil in hudo razdejanje,
skovikale so sove iz noči,
rožljale so mi vse koščice v duši.*

*Pretres v grlu. Videla sem čas,
ki lije vase. Prav tako kot luč
ponikne v najbolj črni misli.
Bodočnost je postala zemljevid,*

*prebrana knjiga z razvozlanim koncem
in zgodba brez skrivnostnega razpleta.
Zavest se mi je vdrla v prazen grob.
Kakor boginja: vedela sem vse, kar bo.*

Nevzdržno. Grozno.
Le zakaj naj umrljivci vidimo naprej?
Čemu sem si odvzela možnost odločitve,
izbire, dvoma, plimovanja čustev?
Tu sem, pred vami. Poglejte, kaj iz mene dela
jasnovidnost. Poglejte mojo krhkost.
Nisem več ženska, ampak porcelan, zamrznjena svetloba.

*Še vedno si bil lep. Še vedno bog,
a čudno tuj, tako da nisem mogla
biti s tabo. Saj vem, izpolnil si
obljubo in jaz sem ti lagala.*

*Zavrtnjen bog je maščevalen bog.
Prosila sem, da mi odvzameš
jasnovidnost, a nisi hotel. Svoj
dar si le preklel. »Kar boš izrekla,
bo izzvenelo v veter. Nihče,«*

si mrzlo rekel, »ti ne bo verjel.«

Poglejte mojo krhkost. Stojim nad mestom,
ki bo kmalu le pepel, in vem, da me po koncu vojne
čaka smrt. Še prej bom videla umreti druge. Starše
in brate, otroke, ki so komaj obiskali svet in nimajo
več časa, da bi se igrali. In živali, ki gledajo v odprto,
sinjo radost biti. In cedre in ciprese, ki živijo
od svetlobe, da bi oblekle dež in varovale mir
v rastočih templjih krošnje. In čuvajo obup brezdomcev,
ki se ustavijo pod njimi in zažgejo svojo vero,
da bi lahko odšli.
Nisem več ženska, sem polomljen krožnik,
v njem zamrznjena beseda.

*Zazrem se naprej, v sinjino.
V sinjini se zbodem s črnino,
črnino prešijem z belino.
Postajam vezilja vsemirja.*

*Prišli smo do konca načrta.
Ne vemo več, kaj bi z globino.
Za zadnje rojenim ni joka,
tišina je neizrekljiva.*

*Kar vidim, me ne odrešuje,
merilo lepote so sanje.
Pojedla bom svojo resnico,
noseča bom svet zapustila.*

*Zagledana daleč, v nevidno,
prebadam ljubezen in zlobo,
postajam šivilja pozabe,
ponikam v črnico sočutja.*

*Mi ne zaupate?
Saj vam ni treba.*

Med spokojnostjo in brezbriznostjo ni nobene meje.
Mi ne zaupate? Saj vam ni treba.

*Nekoč bila sem le otrok. Tako kot vsi.
Norčavo gledala sem na stvari.
Ves svet se je igral z menoj,
bila sem smeh in jok in nespokoj.*

*Ob mami stala sem in pila čas,
zavetje moji rasti je dajal njen glas.
Prišle so sence, sonce se je skrilo,
a ni umrlo, spet se je vrnilo.*

*Nekoč bila sem le otrok. Le slap luči
in vzgon vetrov, ki v krila ptic kipi.
Podarjala sem, dihala, jemala,
čutila vse in nič pričakovala.*

*Bila sem prstan, od veselja zlat,
in biser, ki ga ogleduje tat,
in želja in prepoved, ki zori,
in lunin pomežik, ki se levi.*

Med spokojnostjo in brezbriznostjo ni nobene meje.
Nobene meje. Le prestop v izdih.
Postati konec: ne zaupajte meni,
ampak le slutnji,
ki se jasni čez vas.
Stopiti v konec, biti konec.
Konec biti v sveti kraljevini nič.

*Ko me ne bo, bom spet prišla do vas
in stala tu pred vami v luči
in igrala bom, da sem.*

Nebotičnik

»Nisi povzpetnik, stremuh si,« je rekla Johannesu Dežmanu. »Zato ti je tako težko in po nepotrebnem trpiš.«

Besede so ga zapekle, čeprav jih je slišal že stokrat. Žena mu je zlezla pod kožo, ni kaj.

»Dejal mi je, da imam redko priložnost. Da moje besede lahko postanejo nesmrtnne. In visoke kot nebotičnik.« Pogledal jo je z namrščenim čelom, kot bi se vnaprej bal posmeha.

Ni ga dočakal, posmeha.

»Nisem vedela, da sta na ti,« je suho rekla.

Še s poštarjem ne govori tako, je pomislil.

»On je bog in batina,« je zamrmral. »Grem. Nimam kaj izgubiti. Še vedno lahko rečem ne.«

»Ampak ne boš. Samo meni znaš reči ne.«

Muzej samostojnosti je bil nov, vendar se je palača v obliki malteškega križa že začela nagibati. Na trhlih tleh je sezidana, je prešinilo Johannessa. Kateremu idiotu je padlo v glavo, da jo postavi med potok in barje?

Sedél je pred direktorjevo pisarno. Vrata so bila oblazinjena, spominjala so ga na zobozdravnikovo ambulanto. Še svedra ne bi slišal, si je rekel.

»Spomnil sem se, da sva bila v mladosti skupaj na barikadah,« je rekel direktor Merjasec, »zato sem te poklical.« Direktorjeva čeljust je gospodovalno štrlela čez mizo, nanjo bi brez truda privil dvajsetcentimetreške čekane. Pesnik Dežman se je zgrbil kot nepopolni laški enajsterec.

»No, ti si potem ...« je začel Johannes, a ga je direktor nestrpno prekinil z zamahom dlani.

»Dolg pohod skozi institucije,« se je zarežal Merjasec.

»Že vem, že vem,« je prikimaval Dežman, čeprav ni vedel. »Kaj si pravzaprav mislil z ... nesmrtnostjo in nebotičnikom?« je vprašal.

»Glej no, glej, tvoja muza je pa hudo nestrpna,« je nezadovoljno rekel direktor.

»Ne bodi užaljen,« je s cmokom v grlu dejal Johannes. »Žena je hudo bolna, otroci se na to požvižgajo, kaj češ.«

»Hočem, da na obletnici prevrata preberejo tvojo odo nebotičniku,« je oblastno rekel Merjasec. V očeh mu je telo nekaj ogle-nega in nevarnega. »Pesniki po smrti postanejo priljubljena roba, zelo uporabna ob državnih slavljih.«

»Nobene ode nebotičniku nisem napisal,« se je začudil Dežman. »In tudi umreti ne mislim,« je samozavestno dejal. Čez hip je, malo manj prepričljivo, dodal: »Tako kmalu.«

»To ti misliš,« je pribil Merjasec in pri tem podarjal zlog za zlogom, kot bi jih žvečil. »Jo boš pač napisal, odo,« se je zlobno zarežal. »Hitro. Še pred smrtjo. Tako hvalnico, ki nam bo vseč in jo bomo lahko pripeli na Instagram.«

Dežman se je vrnil domov z nevihtnim oblakom v glavi, kar zanašalo ga je od skrbi.

»Si bil spet pri Sokolu s svojimi pogumnimi pajdaši?« ga je vprašala žena.

»Pa kaj si ti, moja eksistencialna cenzura?« je tečno zasikal Johannes.

»Si mu rekel ne?« mu je vrnila z vprašanjem.

»Ne!« je bruhal pesnik. »Zdaj pa me pusti na miru, do jutra moram napisati odo.«

»Odo čemu?«

»Nebotičniku.«

»To pa je nekaj zate,« se je nasmehnila žena. »Moj visoko leteči bard.«

Ob zori, še preden so prišli smetarji, ga je otrplega našla za mizo. Na pomečkanem listu je bil nakracan haiku.

Nebotičnik

Plof!

V asfalt posejane misli
brez bolečine.

When I am gone, I will come to you again

(Cassandra over the city, cantata for a lonely female voice and piano)

I am here.

I glow.

I play and I play that I am.

I am here. Full of eyes, fixed on me.

I blossom.

I burn, because I know, that the beginning is the cry
out of nothing, sprouting out of the fire.

And I speak in timelessness,
without tinder, without reason, just so that I am.

I stand before you, in the light.

I am full of darkness, because I know, what will be.

Look at my forehead, look at the eye overgrown in it.

Once, I was only a child. Like everyone else.

Rollicking, I looked at things.

The whole world played with me,

I was laughter and cry and unrest.

*I stood by my mother drinking time,
the shelter to my growth given by her voice.*

*Shadows came, the sun hid,
but it did not die, it came back again.*

*Once, I was only a child. Just a waterfall of lights
and the buoyancy of winds that boil into the wings of birds.*

*I was giving, breathing, taking,
felt everything and expected nothing.*

*I was a ring, gold from joy,
and the pearl eyed by the thief,
and the desire and prohibition ripening,
and the wink of the moon moulting.*

I stand before you, in the light of
sun, leaving the dormant hills.
I am on the grass, I smell of coriander,
dew, rosemary.
I look at my birth town, awakening, weighing dreams and plans.
At the town, which will soon be just a memory.
I know what is coming.
There are no more safe towns.
There are no eternal cities and Rome will be the metaphor
of the wolves' unrest. The generations not yet here,
but coming.
I stand before you, but soon I will be only a memory.

*I was a girl, sprouting into a woman.
Lengthening the shadow on my breasts at noon.
Suddenly, I was buried in gazes,
I split from the height, in the middle.*

*I learned about matter and about the soul,
about the power of gods, about Achilles and the tortoise,
about how infinity exceeds numbers,
realizing how there was no cure for vanity.*

*Learning breeds longing,
things are still here, but darkening,
into the enchanted world they get lost,
into an impatient and empty rush.*

*I left town, sat by the river,
waiting for the stars to fall on me,
glow quietly on my dress,
numb from dew they disappear into me.*

*Learning breeds longing,
things are still here, but are darkening,
into the enchanted world they get lost,
into an impatient and empty rush.*

*I was a girl, sprouting into a woman.
Lengthening the shadow on my breasts at noon.
Suddenly, I was buried in gazes,
I split from the height, in the middle.*

I am standing above the city that will soon be just a memory,
and wonder: why is it that I thought that insight
into the future is clairvoyance?
I never wanted to announce what was coming,
to look ahead, around the corner of time, through the blades of swords,
walls of cheating and revenge.
He who sees beyond the horizon of death sows the hell of his own
punishments into the souls.

*You were like god: you fell for me divinely,
because you were led by the trembling gender. As if by chance
you touched me. My resistance was in vain.
You were like a god, strong, proud, woven out of light.*

*"You are ravishing," you whispered humanly.
"You are but a poet," I laughed.
I admired you excitedly.
"At least tell me this, why did you choose me."*

*You replied, "This instant, you are my magic key
to happiness and pleasure." "An instant is not enough,
I am not a she-butterfly tempted by light
which rises to death without realizing anything."*

*That is when you warned me about what was coming,
saying that infinity does not lead to paradise.
You embraced me, clung to me passionately
and said, "Let all that counts forever
be here and now."*

*The vanity tempted me, I did not trust you.
"Until I learn of matter in which eternity dwells,
you will never be mine.
You are but just a leaf that flies away in the wind."*

*"What do you want, for me to finally become your lover?"
 I told you, "To be as eternal as you are."
 "I cannot do that." You shook your head. "Will a look into the future,
 into the threshold of eternity, be enough for you?"*

I nodded and laughed playfully.
 I was young and not afraid of the future.
 He who sees beyond the horizon is cursed. Is there anything worse
 than a prophet?
 And now I am here, standing before you with my gift.
 I carry it within me, just as the nightingale in my throat carries
 the unchanging sadness of singing.
 Like a nightingale keeping the undying joy of singing in his throat.
 There, in a nearby bush, which will soon be only ashes.

*It was as if a wave crashed into me.
 There was an earthquake and severe devastation,
 owls hooted out of the night,
 all the tiny bones in my soul rattled.*

*Commotion in the throat. I saw the time
 pouring into itself. Just like a light
 disappears into the darkest thought.
 The future has become a map,*

*a read book with the ending unravelled
 and a story without a mysterious unfolding.
 My consciousness sank into an empty grave.
 Like a goddess: I knew everything there would be.*

Unbearable. Terrible.
 Just why should we mortals see ahead?
 Why did I strip myself of the possibility of decision,
 choice, doubt, tide of emotions?
 I'm here, in front of you. Look at what the clairvoyance
 is turning me into. Look at my fragility.
 I am no longer a woman, but porcelain, a light frozen.

*You were still beautiful. Still a god
but strangely foreign, so that I could not
be with you. I know, you fulfilled
your promise and I lied to you.*

*A god rejected is a vengeful god.
I asked you to take the clairvoyance
away from me, but you did not want to. You
simply cursed your gift. "Whatever you say,
will fade into the wind. Nobody,"*

you said coldly, "will believe you."

Look at my fragility. I am standing over the city,
which will soon be just ashes, and I know that after the war ends,
death awaits me. I will see others die even before that. Parents
and brothers, children who have barely visited the world and have no
more time to play. And animals that look at the open,
blue joy of being. And cedars and cypresses that live
from the light to wear the rain and protect the peace
in the growing temples of the canopy. And guard the despair of
the homeless,
who stop under them and burn their faith,
so that they could leave.
I am not a woman anymore, I am a broken plate,
in it a frozen word.

*I look ahead, into the azure.
In the azure I sting myself with blackness,
I sew up the black with white.
I am becoming the embroiderer of the universe.*

*We have reached the end of the plan.
We no longer know what to do with the depth.
There is no crying for the one born last,
the silence is unspeakable.*

*What I see does not redeem me,
the measure of beauty are dreams.
I will eat my truth,
I will leave the world pregnant.*

*Gazing far, into the invisible,
I pierce love and malice,
I am becoming the seamstress of oblivion,
sinking into the black soil of compassion.*

*You don't trust me?
Well, you don't have to.*

There is no boundary between serenity and indifference.
You don't trust me? Well, you don't have to.

*Once, I was only a child. Like everyone else.
Rollicking, I looked at things.
The whole world played with me,
I was laughter and cry and unrest.*

*I stood by my mother drinking time,
the shelter to my growth given by her voice.
Shadows came, the sun hid,
but it did not die, it came back again.*

*Once, I was only a child. Just a waterfall of lights
and the buoyancy of winds that boil into the wings of birds.
I was giving, breathing, taking,
felt everything and expected nothing.*

*I was a ring, gold from joy,
and the pearl eyed by the thief,
and the desire and prohibition ripening,
and the wink of the moon moulting.*

There is no boundary between serenity and indifference.
No boundary. Just a transfer to exhalation.
To become the end: do not trust me,
trust only the premonition,
clearing up over you.
To step into the end, to be the end.
The end of being in the holy monarchy of nothing.

*When I am gone, I will come to you again
and stand here before you in the light
and I will play that I am.*

Skyscraper

"You're not a social climber, you're a parvenu," she said to Johannes Dežman. "That's why it is so hard for you and you suffer unnecessarily."

The words stung him, even though he had heard them a hundred times. His wife got under his skin, what can he do.

"He told me I have a rare opportunity. That my words may become immortal. And as high as a skyscraper." He looked at her and frowned, as if afraid of ridicule in advance.

It didn't come, the ridicule.

"I didn't know you two were that close," she said dryly.

She doesn't even talk to the postman like that, he thought.

"He's the big shot," he murmured. "I'm going. I have nothing to lose. I can still say no."

"But you won't. You can only say no to me."

The Museum of Independence was new, but the palace in the shape of a Maltese cross had already begun to tilt. It's built on shaky ground, occurred to Johannes. What kind of an idiot came up with the idea of putting it between a stream and a swamp?

He was sitting in front of the director's office. The door was padded, reminding him of a dentist's office. You wouldn't even hear the drill, he said to himself.

"I remembered we were at the barricades together in our youth," said director Merjasec, "that's why I called you." The director's jaw protruded domineeringly over the table, and he could have effortlessly screwed twenty inch long fangs onto it. The poet Dežman hunched like an imperfect Italian hendecasyllable.

"Well, after that, you..." began Johannes, but the director interrupted him, waving his hand impatiently.

"The long march through institutions," grinned Merjasec.

"I know, I know," nodded Dežman, although he didn't know. "What did you actually have in mind with... immortality and the skyscraper?" he asked.

"Well, well, isn't that muse of yours impatient," said the director with discontent.

"Don't be offended," said Johannes with a lump in his throat. "My wife is seriously ill, and the children don't give a hoot about it, what can you do."

"I want your ode to the skyscraper to be read on the anniversary of the overthrow," said Merjasec dominantly. Something charred and dangerous was smouldering in his eyes. "After death, poets become a popular commodity, very useful at national celebrations."

"I haven't written any ode to the skyscraper," was surprised Dežman. "And I don't mean to die either," he said confidently. After a moment, he added a little less convincingly, "So soon."

"That's what you think," stated Merjasec, stressing syllable after syllable as if chewing them. "You're just going to write it then, this ode," he grinned wickedly. "And fast. Before you die. An ode that we will like and that we will be able to post on Instagram."

Dežman returned home with a storm cloud in his head, almost swaying from worries.

"Have you been to Sokol again with your brave accomplices?" his wife asked.

"And what are you, my existential censorship?" Johannes hissed grumpily.

"Did you say no to him?" she returned the question.

"No!" burst the poet. "Now leave me alone, I have to write an ode by morning."

"Ode to what?"

"To the skyscraper."

"Well isn't this something for you," the wife smiled. "My high-flying bard."

At dawn, even before the garbage collectors came, she found him numb at the table. A haiku was scribbled on the crumpled sheet.

Skyscraper

Splat!

Thoughts, sown into asphalt

Without pain.

Translated by Petra Meterc

Gostje
Vilenice 2021

Vilenica

Guests 2021

Foto / Photo © Denis Mörgenthaler / Sprachsalz

Zoltán Danyi

Zoltán Danyi (Senta, 1972) je pripadnik madžarske narodne manjšine v Srbiji, pisatelj in gojitelj vrtnic. Na Univerzi v Novem Sadu je leta 2005 diplomiral iz literature, tri leta zatem pa na Univerzi v Szegedu dokončal študij z doktoratom iz filozofije in književnosti madžarskega pisatelja Béle Hamvasa. Kot avtor se je prvič predstavil leta 2003 z objavo pesmi in kratkih zgodb. Nanj je močno vplivalo družbeno dogajanje ob razpadanju Jugoslavije in vojnah, ki so sledile ter hudo prizadele mnoge dele nekdanje skupne države in tudi Danyijeve ožje domovine; kljub temu je ves čas ostajal zvest življenju v Srbiji, v svojem domačem malem mestu Senti. Senc pošastne družbene in politične stvarnosti se je otresel šele s svojim prvim romanom *Odstranjevalec trupel* (*A dögeltakarító*, 2015), za katerega je leta 2016 prejel nagrado Miklósa Mészölya. Roman je kmalu zbudil pozornost tudi v tujini: leta 2018 je pri založbi Suhrkamp izšel v nemškem prevodu Terézije More in naslednje leto prišel v ožji izbor nominiranih knjig za mednarodno literarno nagrado berlinske Hiše kultur sveta. Zoltán Danyi medtem dokončuje svoj drugi roman, »dnevnik vrtnarja« in knjigo esejev.

Zoltán Danyi (Senta, 1972) is a member of the Hungarian national minority in Serbia, a writer and a rose grower. He graduated in literature from the University of Novi Sad in 2005, and three years later completed his studies at the University of Szeged with a doctorate on the philosophy and literature of the Hungarian writer Béla Hamvas. He first introduced himself as an author in 2003 with the publication of poems and short stories. He was strongly influenced by social events during the breakup of Yugoslavia and the wars that followed, which severely affected many parts of the former state and also Danyi's immediate homeland. Nevertheless, he remained faithful to life in Serbia and his hometown at all times. He escaped the shadows of the monstrous social and political reality with his first novel, *A dögeltakarító* (The Corpse Remover, 2015), for which he received the Miklós Mészöly Prize in 2016. The novel soon gained attention abroad as well: in 2018 it was published in German translation by Terézia Mora at Suhrkamp publishing house and the following year it was shortlisted for the international literary award of the Berlin House of the Cultures of the World. Zoltán Danyi, meanwhile, is finishing up his second novel, "a gardener's diary," and a book of essays.

A dögeltakarító

(részlet a regényből)

Egy ideje különben Pestre is stoppal járt, mondta, a benzinkúton könnyen szerzett magának fuvart, visszafelé meg kibuszozott az autópálya melletti Tescóhoz, és ott mindig talált szerbiai kocsikat, úgyhogy csak meg kellett várnia, hogy kijöjjenek a Tescóból, és ha az elsőbe nem, a második vagy a harmadik kocsiba egész biztosan felvették, mert a szerbek szíve nagy, a szerbek az utolsó falatjukat is megosztanák az emberrel, mondta, de most nem erről akart beszélni, hanem csak arról, hogy Pesten sok időt töltött különféle papírboltokban, sok időt, nem ritkán órákat, mert kellett volna neki egy jó füzet, úgyhogy rendszeresen átvizsgálta a papírboltokat, a ceruzákat és a radírokat is megnézte, de igazából csak a füzetek érdekelték, persze ha valamelyik megtetszett, nem vette meg rögtön, hanem visszatette a helyére, kiment, és sétált egyet az Andrássy úton vagy a Nyugatinál vagy a Duna-parton, majd visszament az üzletbe, és megnézte a füzetet újra, de nem szerette volna elkapkodni, úgyhogy elment a többi boltba is, és átnézte a kínálatot, a vonalas lapú füzeteket már az elején kizárta, a kockásokat viszont sokáig mérlegelte, mert kezdetben a kockás füzetek is szóba jöhettek volna, csak nem talált köztük olyat, amelyikbe elég halványan nyomtatták a négyzet-hálókat, mondta, a végére tehát csak a sima lapú füzetek maradtak, és akkor többször átgondolta, hogy a sima lapúból melyik felelne meg, a kicsi, a közepes, vagy a nagy, a kicsit egyből elvetette, de a közepesen sokáig gondolkozott, azután az egyik üzletben a hóna alá vett egy közepes méretű füzetet, és le-fel járkált vele a polcok közt, mintha csak nézelődött volna, belelapozott a számlatömbökbe és a jegyzetblokkokba, egy ceruzával vékony vonalakat húzott egy papírlapra, majd pedig kitörölte, és közben végig csak arra figyelt, hogy milyen érzés a hóna alatt tartani a füzetet, majdnem egy órán át nézelődött így az üzletben, és utána a füzetet mégis visszarakta a polcra, mert rájött, hogy mégse a közepes, hanem a nagy formátumú kell neki, mondta, és akkor a borító színe következett, merthogy azon is sokat kellett gondolkoznia, kezdetben a kéket vagy a feketét találta a legalkalmasabbnak, miközben persze a bordó tetszett neki jobban, igen, a bordó füzet szinte megbabonázta, de pontosan ezért látta jobbnak a feketét meg a kéket, ugyanis nem bízott már a megbabonázó vonzalmakban, szóval ezeken a stoppos pesti kirándulásokon

általában csak füzeteket vett, meg esetleg néhány gatyát, de ezeket csak akkor, ha le voltak árazva, és Pesten valamiért mindig a kék gatyák voltak leárazva, úgyhogy hamarosan kékre cserélődött a teljes gatyakészlete, amiben a szívás az volt, hogy a kék gatyához nem húzhatott fehér alsóinget, mert hogy nézne ki, ha kék gatyá és fehér alsóing, vagy ahogy náluk mondják, fehér „majica” lenne rajta, tehát a majicákat is le kellett cserélnie kékre, csakhogy azok soha nem voltak leárazva, és így hiába vadászott rájuk egy ideig, végül teljes áron kellett megvennie őket, utána pedig az összes zokniját is le akarta cserélni kékre, úgyhogy előbb csak a füzetek, később a füzetek és a gatyák és a majicák, legvégül meg a füzetek, a gatyák, a zoknik és a majicák miatt utazott Pestre, és ahogy említette, odafelé könnyen talált fuvart, a benzinkúton mindig akadt, aki felvette, és visszafelé is meg tudta oldani a dolgot a Tesco parkolójában, de a füzeteket általában csak félig írta tele, utána kidobta őket, sőt olyan is volt, hogy csak az első oldalra jegyzett fel egy-két sort, azután kidobta, mondta, és kinézett az ablakon, majd valamiért eszébe jutottak az orgonabokrok, és azzal folytatta, hogy a szerb faluban, ahol a szajrét leadta, rengeteg orgonabokor volt, fehérék és lilák és észbontóan illatosak, az üzemanyagot egy csövön keresztül szívták ki a Mercedesből, nagy műanyag kannákba töltötték, és amikor a pénzt megkapta, azonnal indult egy újabb fordulóra, így ment ez, legalábbis az elején, mert azután a benzinmaffia őt is beszervezte, de akkor még, azon a május elsején, amikor Senna balesetet szenvedett, nem a maffiának dolgozott, a felhőknek olyan színe volt, mint a levesben főtt zúzának, és ahogy a falu felé dőcögött a földúton, az ég alján előbuggyant a nap, a vadász pedig ott állt az út szélén, és csak várt, nem tudni mire, és neki akkor a szarvasvadász jutott az eszébe, jobban mondva Robert de Niro *A szarvasvadász* egyik jelenetében, amikor arról van szó, hogy a szarvast egyetlen golyóval kell leteríteni, mondta, majd fogta a bögrét, a szájához emelte, de azután mégse ivott bele, hanem visszatette a szekrényre, ebből a lötyyből már nem kér többet, mondta, hozzanak inkább egy húsos burekot, vagy ha nincs burek, akkor legalább egy sonkás szendvicset a sarki péktől, különben meg a burekról jut eszébe, hogy van neki egy festő barátja, talán már beszélt róla, aki a háború alatt vegetáriánus lett, azelőtt is vékony, pálcikaszerű ember volt, de miután leszokott a húsról, még jobban lefogyott, reggelire csak egy marék lenmagot, tökmagot és napraforgómagot evett, ebédre egy túrós vagy egy almás burekot, vacsorára

pedig semmit, csak megivott egy teát, úgyhogy szép lassan egyre váz-
latszerűbbé vált, de félre ne értse, ez a festő nem művész volt, hanem
szobafestő, és amikor elhatározta, hogy vegetáriánus lesz, mindenki
hülyének nézte, mert a vajdasági ember a kukoricapelyhet is pirított
szalonnával eszi, a burekot pedig nem olajban sütik, hanem zsírban,
és a tepsit is, a tésztát is disznózsírral mázolják át, ettől ragyog olyan
szép fényesen a frissen sült burek, persze a szobafestő erről nem tu-
dott, úgyhogy a vegetáriánus korszakában is disznózsírtól csöpögő
burekot evett, mondta az ápolónak, aki megint benyitott a szobá-
ba, de nem hozott se burekot, se kiflit, de még egy kurva lekváros
kenyeret se, hanem csak kinyitotta az ablakot, és azután kiment,
de mindegy, a burek neki különben is sokszor megüli a gyomrát,
és olyankor el szokott rágcálni egy sárgarépat, mondta, majd fogta
a bögrét, jobb híján ivott egy kortyot a szirupból, és utána azzal
folytatta, hogy az utóbbi időben már leszokott róla, nem vett több
füzetet, mert tele lett a töke az egésszel, és most már csak egy fehér
füzetre lenne szüksége, egy sima lapú, nagy, fehér füzetre, de Pesten
csak ízléstelen fotóalbumokat árultak fehér borítóval, legutóbb vi-
szont, amikor szerb autókra vadászott a Tesco parkolójában, egyszer
csak beugrott neki, hogy Amerika, vagyis hogy ha fehér füzetet akar,
akkor nincs más hátra, mint irány Amerika, ami elsőre nevetséges-
nek tűnhet, de gondoljon csak Robert de Niróra, mondta, és arra,
hogy a szarvast egyetlen lövéssel kell leteríteni, mert ő már rájött,
tette hozzá lejjebb eresztve a hangját, hogy a szerb gyűjtőtáborokat is
ugyanígy, egyetlen mondattal, egyetlen jól irányzott, rövid tőmon-
dattal kell szíven találni.

Odstranjevalec trupel

(odlomek iz romana)

Svojčas je tudi v Pešto potoval na štop, je rekel, na bencinskih črpalkah je namreč zlahka dobil prevoz, nazaj grede pa se je zapeljal z avtobusom do Tesca ob avtocesti, kjer so na parkirišču vedno stali srbski avtomobili, tako da je moral samo počakati, da so prišli iz trgovine, če ga že niso vzeli v prvega, so ga zagotovo v drugega ali tretjega, ker je srce Srbov široko in bi delili s tabo tudi svoj zadnji grižljaj, je rekel, toda zdaj ne želi govoriti o tem, ampak samo o tem, da je preživel v Pešti veliko časa po raznih papirnicah, veliko časa, neredko po več ur, ker je potreboval dober zvezek, tako da je redno preiskoval papirnice, si ogledoval še svinčnike in radirke, čeprav so ga v resnici zanimali samo zvezki, če mu je bil kateri všeč, pa ga seveda ni kupil pri priči, ampak ga je dal nazaj, šel ven, se malo sprehodil po Andrásyjevi cesti, okoli kolodvora Nyugati ali po obrežju Donave, se vrnil v prodajalno in si zvezek ponovno ogledal, vendar je, ker se ni želel pre nagliti, šel še v druge prodajalne in pregledal tamkajšnjo ponudbo, zvezke s črtastimi listi je že na začetku izločil, potem pa dolgo tehtal zvezke s karo vzorcem, ti karirasti zvezki bi sprva morebiti še lahko prišli v poštev, samo da med njimi ni našel takega, ki bi bil le narahlo potiskan s kvadratasto mrežo, je rekel, tako da so na koncu ostali samo brezčrtni zvezki, pa še potem je večkrat premislil, kateri od teh brezčrtnih bi bil pravi, mali, srednje veliki ali veliki, nakar je malega v trenutku izločil, o zvezku srednje velikosti pa je potem dolgo razmišljal, v neki prodajalni si je dal tak zvezek celo pod pazduho in hodil z njim sem ter tja med knjižnimi policami, kot da bi se samo malo razgledoval, polistal je po blagajniških blokih in notesnikih, s svinčnikom je potegnil tanke črte na list papirja, potem pa jih zradiral, medtem ko je bil v resnici ves čas pozoren samo na to, kakšen občutek je imeti zvezek pod pazduho, skoraj eno uro se je tako razgledoval po prodajalni, nato pa zvezek vseeno položil nazaj na polico, ker je spoznal, da ni pravi niti zvezek srednje velikosti, ampak potrebuje veliki format, je rekel, čemur je v nadaljevanju sledila barva platnic, kajti tudi o tem je moral veliko razmišljati, sprva sta se mu zdeli najustreznejši modra ali črna barva, čeprav so mu bile najbolj všeč bordo platnice, tako je, zvezek v bordo barvi ga je malodane uročil, toda natanko zato sta se mu

zdelo modri in črni zvezek boljša izbira, na urotitveno privlačnost se namreč ni več zanašal, z eno besedo, na teh štoparskih izletih v Pešto je ponavadi kupoval samo zvezke, morebiti je kupil še kakšne spodnje gate, pa še to samo če so bile znižane, tako da je bil ves njegov nabor spodnjih gat kmalu v modri barvi, sranje v kockah pa je bilo v tem, da k modrim gatom ni mogel obleči bele spodnje majice, kako pa bi izgledale skupaj modre gate in bela spodnja majica oziroma »mikica«, kakor rečejo pri nas, če bi imel na sebi belo spodnjo mikico, bi moral zamenjati za modre tudi mikice, samo da te niso bile nikoli znižane, in je tako nekaj časa zaman letal za njimi in jih moral nazadnje kupiti po polni ceni, nakar je hotel zamenjati za modre še vse nogavice, tako da je sprva potoval v Pešto samo zaradi zvezkov, pozneje zaradi zvezkov, gat in mikic, nazadnje pa zaradi zvezkov, gat, nogavic in mikic, in kot je že omenil, je za tja zlahka našel prevoz, na bencinski črpalki se je vedno našel kdo, ki ga je vzel s seboj, tudi nazaj grede je lahko rešil zadevo na parkirišču Tesco, zvezke je ponavadi popisal samo do polovice, nato pa jih vrgel proč, še več, zgodilo se je celo, da je zabeležil vrstico ali dve kvečjemu na prvo stran in je zvezek že vrgel proč, je rekel in pogledal skozi okno, potem pa mu je iz nekega razloga prišel na misel španski bezeg in je naprej govoril o tem, in sicer, da je bilo v srbski vasi, v kateri je oddal pajsajeno robo, ogromno španskega bezga, belega in lila barve, in je noro lepo dišal, gorivo so posesali iz mercedesa s cevko, ga natočili v velike plastične kante, kakor hitro je dobil denar, se je že podal v nov krog, tako je šlo to, vsaj na začetku, dokler ni bencinska mafija vključila v svojo mrežo tudi njega, takrat, tistega prvega maja, ko je Senna doživel prometno nesrečo, pa še ni delal za mafijo, oblaki so bili take barve kot v juhi kuhan ptičji mlinček, medtem ko ga je premetavalo po makadamski cesti proti vasi, je na dnu nebesnega svoda sinil dan, lovec je stal na robu ceste in čakal, ne da bi vedel, na kaj, njemu pa je takrat prišel na misel lovec na jelene, bolje rečeno Robert de Niro v enem od prizorov v *Lovcu na jelene*, ki pripoveduje o tem, da je treba jelena počiti z eno samo kroglo, je rekel, prijel skodelico in jo nesel k ustom, potem pa vendarle ni pil iz nje, ampak jo je odložil nazaj na omarico, te brozge ne bom več pil, je rekel, naj mu raje prinesejo mesni burek, če nimajo bureka, pa od peka na vogalu vsaj sendvič s šunko, sicer pa mu je v zvezi z burekom prišlo na misel, da ima prijatelja slikarja, morda je že pripovedoval o njem, ki je med vojno postal vegetarijanec, že prej je bil suh kot zobotrebec, potem ko je nehal jesti meso, pa je še bolj shujšal, za zajtrk je pojedel le pest lane-

nih, bučnih ali sončničnih semen, za kosilo sirov ali jabolčni burek, za večerjo pa ničesar, ampak je popil samo čaj, tako da je počasi postajal čedalje bolj podoben skici, toda ne razumite me narobe, ta slikar ni bil umetnik, bil je soboslikar, takrat ko se je odločil, da bo vegetarijanec, so ga imeli vsi za bedaka, in sicer zato, ker Vojvodinci jedo tudi koruzne kosmiče s praženo slanino, bureka pa ne pečejo v olju, ampak v masti, in tudi pekač in testo premažejo z mastjo, zato se sveže pečeni burek tudi tako lepo sveti, česar soboslikar seveda ni vedel in je tako tudi v svojem vegetarijanskem obdobju jedel burek, od katerega je kapljala svinjska mast, je rekel negovalski, ki je spet odprla vrata in pogledala v sobo, vendar ni prinesla ne bureka ne kifliča, še frdamanega kosa kruha z marmelado ne, ampak je samo odprla okno in odšla, a ni važno, burek mu tako ali tako pogosto zabaše želodec, zato mora takrat glodati korenček, je rekel, potem prijel skodelico, in ker ni bilo boljšega, srknil malo sirupa, potem pa nadaljeval, da se je v zadnjem času odvadil kupovanja zvezkov, ker je imel vsega že poln kurec, in bi zdaj potreboval samo še kakšen bel zvezek, brezčrten, velik, bel zvezek, vendar so v Pešti prodajali z belimi platnicami samo neokusno načičkane fotoalbume, nazadnje pa mu je, medtem ko je na parkirišču Tesca lovil srbske avtomobile, na lepem šinila v glavo Amerika, se pravi, če hoče imeti bel zvezek, ni druge, kot da jo mahne v Ameriko, kar se sprva lahko zdi smešno, a ni, če samo pomisli na Roberta de Nira, je rekel, in na to, da je treba počiti jelena z enim samim strelom, saj je že ugotovil, zdaj je znižal glas, da je tako tudi s srbskimi begunskimi tabori, se pravi, da jih je treba podreti z enim samim stavkom, z dobro namerjenim, kratkim prostim stavkom.

Prevedla Marjanca Mihelič

The carcass remover

(an excerpt from the novel)

He'd been hitchhiking to Budapest for a long time, he said, it was easy to get a ride at the gas station, while on the way back he took the shuttle to the Tesco out by the highway and always came across Serbian cars, all he had to do was wait for people to come out of the Tesco and even if the first car wouldn't take him, the second or third would for sure, since the Serbs had big hearts and would share their last morsel with you, he said, but that's not what he wanted to talk about now, instead he said he had spent lots of time in paper-goods stores in Budapest, sometimes hours in a place, on his search for a good notebook, which inspired him to perform a thorough inspection of those stores, including the pencils and erasers, but really it was just the notebooks that interested him, still, if one of them struck his fancy he wouldn't just buy it on the spot but would put it back on the shelf, leave the store, then take a walk up Andrásy Boulevard or around the Nyugati Station or along the Danube, then return to the store to have another look at the notebook, though he didn't want to rush things so he went around to the other supply stores too, for a look at their offerings, and from the outset nixed the lined ones but spent a while considering the checked ones because they had been candidates from the beginning except that he never managed to find one with a faint enough grid, he said, and ultimately only the blank ones were under consideration, so he gave considerable thought to which of the blank ones would suit him best, the small ones, the medium-sized ones, or the big ones, and he eliminated the small ones immediately but contemplated the medium-sized ones for a good long while, and ultimately slipped one of them under his arm in one of the stores and paced up and down the shelves with it as if browsing around, meanwhile he penciled thin lines on a sheet of paper and then erased them, all the while focusing on what it felt like to have the notebook under his arm, this all went on for almost an hour in the store, and finally he put the notebook back on the shelf after realizing he didn't need the medium one but the large one, he said, so the next order of business was the color of the cover, which took a lot of thought, first he thought blue or black would be the best suited even though naturally burgundy was more appealing to him, oh yes, he was practically mesmerized by the

burgundy ones but this was exactly why he thought black or blue would be better since he had lost all faith in things that fascinated him, so in short when he took these little trips to Budapest he generally just bought notebooks and maybe some underpants, but only if they were on sale, and for some reason the blue ones were always on sale so his underwear supply soon changed to all blue, which was a pain because he couldn't wear a white undershirt with blue underpants, just imagine the sight, blue underwear and a white undershirt, or as they call it back home, a white majica, which would also have to be swapped out for a blue one except that those were never on sale so he had no luck trying to hunt them down, so after a while he had no choice but to buy them at full price, and then he was wanting to pitch his entire sock collection for blue ones, so the plan was first just notebooks, then notebooks and underwear and the majicas, then finally it was notebooks, underwear, socks and majicas that occasioned his trips to Budapest, and as he mentioned, he had no trouble finding a ride at a gas station, and for the ride home he would find someone in the Tesco parking lot, and as for the notebooks, he would just fill them halfway and then toss them, and sometimes he just wrote a line or two on the first page and threw it out, he said, and looked out the window, and then he remembered the lilac bushes, adding that they grew all over in the Serbian village where he delivered the goods, white ones and purple ones, and their fragrance was sheer intoxication, and also that they would siphon the gas out of the Mercedes into big plastic cans through a hose, then once he was paid he would turn right around for another run, and at least at first that's how it went but soon the gas mafia took him on, still, at the time in question, that particular 1st of May, when Senna had his accident, he wasn't working for the mafia and the clouds had the color of gizzards in soup, and as they bounced along the dirt road to the village the sun peeked out of the clouds above the horizon, while there by the side of the road stood the hunter just waiting who knows for what, and the deer hunter came to mind, or more precisely, Robert de Niro in one scene of *The Deer Hunter* where he had to take down the buck with one bullet, he said, then picked up the mug and raised it to his mouth but decided not to drink from it, just set it back on the cabinet, he didn't want any more of that dishwater, he said, have them bring me a burek with meat, or if they don't have any, then at least a ham sandwich from

the corner bakery, and the burek brought to mind a painter friend of his, maybe he had mentioned him before, who became a vegetarian during the war, and although he had been a thin, sticklike figure before that, once he went off meat he lost even more weight and his breakfast had become just a handful of linseeds, pumpkin seeds, and sunflower seeds, then a cheese or apple burek for lunch, and no dinner at all, just a cup of tea, so he gradually started looking more and more like a skeleton, but don't get me wrong, he was a painter, yes, but a house painter, not an artist, and when he decided to go vegetarian everyone thought he was a little ridiculous fool because people in Vojvodina even eat their corn flakes with bacon, and their bureks get fried in fat, not oil, and they smear their baking pans and even their dough in pork fat, which makes the freshly fried bureks shimmer so enticingly, but naturally the house painter had no idea of all this so he was eating bureks dripping with pork fat all through his vegetarian period, he told the nurse, who had stepped into the room again without bringing either a burek or a croissant, and not even so much as a fucking piece of bread with jelly, all he did was open the window and leave, but who cares, bureks often give him an upset stomach, and then he would chomp on a carrot, he said, then he reached for his mug and took a sip of syrup water, and went on to say that lately he had given up his whole operation, no more notebooks because he was up to here with the whole thing and now all he needed was a white notebook, unlined, a big one, but all you could get in Budapest were those tasteless photo albums with white covers, and recently when he was on the lookout for a Serbian car in the Tesco parking lot he thought about America, that is, if he really wanted a white notebook, in other words, if he wanted a white notebook there was nothing for it but to head off to America, which might at first seem ridiculous but just think of Robert de Niro, he said, and that you have to down a buck with one shot, because he had now realized, he said, lowering his voice, that Serbian relocation camps were the same way, you have to take them down with one sentence, one well aimed, short, simple sentence, right to the heart.

Translated by Jim Tucker

Foto / Photo © Mariana Vassileva

Matthias Göritz

Matthias Göritz (Hamburg, 1969) je nemški pesnik, pisatelj in prevajalec. Svojo literarno pot je začel s pesniško zbirko *Loops* (2001), ki so ji sledile zbirke *Pools* (2006), *Tools* (2011) in *Spools* (2021). Med njegovimi proznimi deli so doslej izšle knjige *Im Hospital* (2008; V bolnišnici), *Shanghai Blues* (2015) in *Amerika* (2021) ter romani *Der kurze Traum des Jakob Voss* (2005; *Kratkotrajne sanje Jakoba Vossa*, 2017), *Träumer und Sünder* (2013; *Sanjači in grešniki*, 2016) in *Parker* (2018; sl. 2019). Vsi trije romani in izbor iz avtorjeve poezije *V nebesih dežuje. Izbrane pesmi, 2000–2020* (2021) so v prevodu na voljo tudi slovenskim bralcem. Göritz je poleg tega tudi sam plodovit prevajalec, saj je v nemščino prevedel med drugim dela Johna Ashberyja, Rae Armantrout, Mary Jo Bang, Nicholsona Bakerja, Maxa Porterja in Aleša Štegra. Matthias Göritz je za svoje ustvarjanje doslej prejel več nagrad, med njimi hamburško literarno nagrado, nagrado Mare Cassens, nagrado Roberta Gernhardta in nagrado Williama Gassa.

Matthias Göritz (Hamburg, 1969) is a German poet, writer and translator. He began his literary career with the poetry collection *Loops* (2001), followed by the collections *Pools* (2006), *Tools* (2011) and *Spools* (2021). His prose works include *Im Hospital* (In the Hospital, 2008), *Shanghai Blues* (2015) and *America* (2021) as well as the novels *Der kurze Traum des Jakob Voss* (Jakob Voss's Short Dreams, 2005), *Träumer und Sünder* (Dreamers and Sinners, 2013) and *Parker* (2018). All three novels and a selection from the author's poetry *V nebesih dežuje. Izbrane pesmi, 2000–2020* (It's Raining in Heaven. Selected Poems, 2000–2020; 2021) are available in translation to Slovenian readers. Göritz is also a prolific translator himself, having translated the works of John Ashbery, Rae Armantrout, Mary Jo Bang, Nicholson Baker, Max Porter and Aleš Šteger into German. Matthias Göritz has received several awards for his work to date, including the Hamburg Literary Prize, the Mara Cassens Prize, the Robert Gernhardt Prize and the William Gass Prize.

Aus einem alten Anzug

Mein Vater war ein geeigneter Mann
Er trug immer was in den Taschen
Schokolade für die Satyrn
geputzte Fünfer, den Heiermann

Ihm kam man nicht bei
mit einem Gedicht
mit einem langen Gesicht
mit getrockneten Strümpfen und der Versicherung
daß alles beim Alten blieb

Er wußte es: Nichts bliebe beim Alten
alle verließen ihn
sperrten ihn in die Einsamkeit
ließen ihn in den Schlaf
einschlafen, einschlafen

Auch das Album macht ein Geräusch: explodiert
Auch die Gräber sind Zimmer
Und auch seinen Anzug, bildete er sich dann ein
würden die Würmer irgendwann
mit der Zunge sehen

Traumschrift, Händel

Zuviele Antlitze hast du gesehen
 Bälle dir angehängt
 Perückenpuder und
 Kerzenlicht, im Anzug befindliche
 Inszenierungen, Königsjungfern, die Zeremonie der Verbeugung vor
 Ministern, Kammerjunkern, den Adelsgreisen vom Hof
 Parlamentariern anderer (Mumien!-) Ordnung
 Vorzügliche Repräsentationskunst

Eingewickelt haben sie dich
 mit ihren Pfunds-
 ihren höflichen Noten
 der Schrift, jenen Glückshormonen des
 ›grad sich in Mode Befindlichen‹ während nebenan
 auf dem Haymarket bereits eine neue
 alte Oper gespielt wird: die Bettler –

Sie ist nicht von dir

Du stürzt dich wieder
 auf Geigen
 und Kontrafagotte (Musick!), die
 Einzelfarben der Holz- und der
 Blechbläser, die
 steigen auf
 himmel-, nein flußwärts
 Rettung verheißend
 als maltest du eine andere Landschaft

Hätten wir einen Augenblick
 Zeit
 gehabt
 diese Welt zu begreifen
 was für ein Fest wäre das
 geworden, was für ein Schluß

Er hätte uns aufgehoben
trotz seiner 3maligen Wiederholung
2mal vor, 1mal nach
dem Abendessen
(am Anfang)
für immer

Hätten wir einen Augenblick
Zeit gehabt oder
einen Ort
die Klangwelt der Wassermusik
zu bewohnen, die Sagenwelt
Londons Fluß damals zu verbinden
jene Folge von Tänzen
mit Tod
und Händel?
Mit Not. Gäbe es nach
den Maskeraden des Vergänglichen
in denen wir auf dem Haymarket tanzten
jene Wetten auf Hähne, jene Ausschreitungen des englischen
Jahrmarkts am Bartholomäus-Tag (Puritaner gegen
alle vortrefflich Besoffenen – Puritaner
und Nicht-Puritaner)
jene Ausschweifungen in der Oper
(gegen Queen Anns Verdikt
während der Szenen im Saal nicht zu poppen)
Gäbe es winters ein Licht, ein Kristall vielleicht
in dem wir uns brechen, an den wir uns halten
könnten wie weiter südlich ans Auftauchen
einer anderen Jahreszeit
Zeit!, Zeit!, hätten wir sie
was könnten wir tun?

Wir könnten wandern
in einer zerplatzenden Welt
als Maden und Würmertrauben
aus den Ritzen der Augen, den Ecken
in unserm Gesicht, wir könnten glauben

Dame ohne Hermelin

Du warst so schön wie ein Bild,
das grade im Schloss hing, die *Dame
mit Hermelin* von Da Vinci, nur du
warst die ohne. Ohne
konnte man einfach mehr
sehn.

Dichter sind Verwandler.
Sie verwandeln die Zeichen
im Mund zu Erdbeeren, Papageien,
Teigtaschen, Fell. Fast alles geht –
weg wie warme Semmeln, wie
meine Großmutter einwerfen dürfte.
Wer Ahnung von Backwerk hat weiß,
dass bei Marzipan Bittermandelöl
notwendig ist. Süße braucht
einen Gegenpol.

Die *Dame* den Hermelin.

Was ist

Porträt

Emily Dickinson

Das Lächeln der Biene auf einer durstfreien Strecke?
Die Urlaubsnacht?
Schneefall
auf einem anderen Stern?

Alles
und Nichts
sind die Dinge

zwischen denen die Zeit,
die ich mit dir verbringe,
vergeht.

Du,
eine Frau,
in die man sich

wieder verliert,
vielleicht ist
dies

die einzige
Chance.

Es gibt kein letztes Wort,
Licht,
vielleicht auch kein erstes.

Es ist nicht
als mache jemand ›die Liebe‹ – das einzige Wahre.

Es gibt noch
einiges zu erklären.

Vielleicht hat Gott auch gesagt:
Seid furchtbar und mehrt Euch.
Vielleicht war das sein Versprechen.

Vielleicht bekommen wir nie
wieder Nachrichten, Nichts. Nur Bulletins
der Unsterblichkeit.

Doch solange
der Strom noch bezahlbar
schreibe ich dir,

einen Brief, ein Gedicht.

Inky bricht aus

Wellington, Neuseeland

Sanft fällst du
in die Arme des Oktopoden
Weichtier, Geierschnäbler, Saugsäbler und
Pornotier japanischer Mangas

Der Traum der Fischersfrau von Hokusai
(Holzschnitt aus dem 19. Jahrhundert)
Zwei Kraken halten sie in den Armen
Abdrücke, Öffnung

Aber das ist es nicht. Inky wollte raus

Mitten in der Nacht hob er den aus Versehen
nicht ganz geschlossenen Deckel seines Tanks
glitt am Glas außen nach unten, schlidderte
über den Boden des Aquariums, quetschte sich
durch den Abfluss und wanderte durchs Fünfzig-
Meter-Rohr zum Meer

Ein ungezügelt Bild

»Man weiß ja nie,« sagte der Aquariumsdirektor, innerlich
sein blaues Wunder erlebend. »Es gibt ja immer noch eine
Chance, dass er nach Hause zurückkommt«

Iz stare obleke

Moj oče je bil spodoben mož.
Zmeraj s polnimi žepi
čokolade za sátire,
kovanih petakov za pod jezik in zob.

Nisi mu prišel do živega
ne s pesmijo
ne s surlo,
s posušenimi nogavicami in zagotovilo,
da vse ostaja po starem.

Vedel je: nič ne bo ostalo pri starem.
Vsi ga bodo zapustili,
zaklenili v samoto,
prepustili, da zaspi
v sen, v sen.

Tudi album oddaja zvoke: eksploDIRA.
Tudi grobovi so sobe.
Tudi njegovo obleko, tako si domišlja,
bodo črvi nekega dne
gledali z jeziki.

Pisava sanj, Händel

Preveč obličij si videl,
si naprtil preobilje plesov,
pudra na lasuljah in
svečnjave, v kostume zbasanih
uprizoritev, kraljevih devic, ceremonij priklonov pred
ministri, spletičnami, plemenitimi dvorjanskimi staruhi,
parlamentarci drugih (mumijskih!) redov,
ta izbrana umetnost reprezentacije.

Privili so te
s svojimi funti,
s svojimi vljudnostnimi notami
pisave, s hormoni sreče, s tem,
»kar je pravkar v modi«, medtem ko za vogalom,
na Haymarketu, že izvajajo novo
staro opero: Beraška –

Nisi je napisal ti.

Spet planeš po
violinah in kontrafagotih (Musick!), po
posameznih odtenkih pihal in
trobil, privzdignejo se
proti nebu – ne, z rečnim tokom gredo,
obljubljajo rešitev,
kot če bi slikal neko povsem drugo pokrajino.

Ko bi premogli trenutek
časa,
da bi razumeli ta svet,
kakšen praznik bi
bil, kakšen zaključek!

Privzdignil bi nas,
navkljub svoji trikratni ponovitvi,
dvakrat pred, enkrat po večerji,
(na začetku)
za zmeraj.

Ko bi premogli trenutek
časa ali
kak kraj
za prebivanje v zvočnem svetovju
Glasbe na vodi, v svetovju pripovedk.
Povezati londonsko reko,
to zaporedje poplesavanj,
s smrtjo
in Händlom?
S stisko. Ko bi
po maškaradah minljivega,
na katerih smo plesali na Haymarketu,
obstajale stave v petelinjih bojih, izgređi
angleškega življa na Šentjernejevem semnju (puritanci proti
vsem do roba pijanim puritancem in nepuritancem),
razuzdanosti v operi
(proti odredbi kraljice Ane,
da je med scenami v dvorani prdenje prepovedano).
Ko bi pozimi bila luč, morebiti kristal,
kjer smo lomljeni, česar se oklenemo,
bi lahko upali južneje,
da se pojavi nek drugi letni čas.
Čas! Čas!, ko bi ga premogli,
kaj bi utegnili storiti?

Lahko bi romali
po razpokanem svetu
kot žerke in grozdi črvov
iz koticov očes, iz vogalov
v naših obrazih, lahko bi verjeli.

Dama brez hermelina

Bila si lepa kot slika,
ki je ravno visela v dvorcu, da Vincijeva *Dama*
s hermelinom, le da si ti
bila brez. Tako
sem lahko videl več.

Pesniki preobražajo.
V ustih spreminjajo
znake v jagode, papige,
cmoke, krzno. Skoraj vse gre –
gre kot tople žemljice, kot
bi utegnila pristaviti moja babica.
Kdor ima pojma o peki, ve,
da je za marcipan potrebno
olje grenkih mandljev. Sladkost
rabi svoje nasprotje.

Dama svoj hermelin.

Kar je

Portret Emily Dickinson

Smehljanje čebele na poti, ki ne pozna žeje?
Dopustniška noč?
Sneženje
na neki drugi zvezdi?

Vse
in nič
so tiste reči,

med katerimi mineva
čas, ki ga preživljam
s tabo.

Ti,
ženska,
v katero

se beroče zaljubiš,
morda je
to

edina možnost.

Ni poslednje besede,
luč,
morebiti tudi nobene prve.

Nihče ne
»dela ljubezni«, kar bi bilo
edino resnično.

Še marsikaj ostaja
nepojasnjeno.

Mogoče je Bog rekel tudi:
Bodite plodni in se razmnožujte.
Mogoče je bila to njegova obljuba.

Mogoče ne bomo nikoli več
prejeli sporočil, ničesar. Le uradne biltene
nesmrtnosti.

A dokler je še mogoče
plačevati za tok,
ti pišem,

pismo, pesem.

Inkyjev pobeg

Wellington, Nova Zelandija

Nežno toneš
v objem oktopoda,
mehkužnega zvitokljunega priseskarja,
pornografske živali iz japonskih mang.

Hokusajev *Sen ribičeve žene*
(lesorez iz 19. stoletja).
Dve hobotnici jo držita objeto.
Odtisi, razkrečenost.

A to ni to. Inky je hotel ven.

Sredi noči je dvignil pokrov
svoje posode, ki je pomotoma ostal le priprt,
spolzel po steklu navzdol, podrsal
po tleh akvarija, se zrinil
skozi odtok in odpotoval po
petdeset metrov dolgem kanalu do morja.

Prizor neobrzdanosti.

»Kaj pa vemo,« je izjavil direktor akvarija, presenečen
in v šoku, »še vedno obstaja možnost,
da se vrne domov.«

Iz zbirke *V nebesih dežuje. Izbrane pesmi, 2000–2020*

Prevedel Aleš Šteger

From an Old Suit

My father was a suitable man
He always had things in his pockets
Chocolate for the satyrs
fat polished coins for the ferryman

You certainly couldn't impress him
with a poem
with a glum face
with nice dry socks and the promise
that all would remain as it was

He knew: nothing would remain as it was
everyone would leave him
shutting him up in loneliness
lulling him into somnolent
slumber, slumber

Even the album makes a noise: it explodes
Even the grave is a room
And even his suit, or so he imagined—
one day the worms would read it
with their tongues

Dream Text, Handel

You have beheld too many faces
endured too many balls
wig powder and
candlelight, tableaux
in the offing, royal damsels, the ceremony of bowing before
ministers, chamberlains, aristocratic graybeards at court
parliamentarians of other orders (mummies!)
Exquisite posing

They've wrapped you up
with their pound
notes, their courtly
documents, those feel-good hormones of the
'momentarily fashionable' while next door
on Haymarket already a new
opera is being staged: the beggars —

Not one written by you

Once more you dive
into violins
and contrabassoons (Musick!), the
individual hues of woodwinds and
brass, rising up
skywards, no: riverwards
promising salvation
as though you were painting some other landscape

Had we had but a moment's
time
to fathom this world
what a feast we'd have had
what a culmination

It would have raised us up
despite its threefold repetition
twice before and once
after supper
(in the beginning)
forever

Had we had but a moment's
time or at least
a place
to inhabit the water music's
world of sound, link
London's river then
to the world of sagas
and that series of dances
with death
and Handel?
Under duress. If after
the masquerades of the ephemeral
when we danced on Haymarket
there were those bets placed on cockfights, those riots at the English
carnival on St. Bartholomew's Day (Puritans against
all the glorious drunkards – Puritans
and non-Puritans alike)
those excesses at the opera
(against Queen Anne's verdict
no screwing in the hall during scenes)
If in winter there were a light, perhaps a crystal
to bend our rays while we cling to it
as further south we cling to the advent
of a new season
Time! time! if we had it,
what might we do?

We might wander
an exploding world
as maggots and clustered worms
from eye-chinks, the corners
in our faces; we might believe

Translated by Susan Bernofsky

Lady Without Ermine

You were lovely as the picture,
that hung straight in the chateau, the *Lady*
with Ermine by da Vinci, though you
were without. Without
there was simply more
to see.

Poets are enchanters.
They enchant signs
in mouths to strawberries, parrots,
pastries, fur. Almost anything goes—
like hotcakes, as
my grandmother used to say.
Even basic bakers know
that for marzipan bitter almond oil
is crucial. Sweetness needs
a counterpoint.

The *Lady*, the ermine.

What Is

Portrait

Emily Dickinson

Smiling bees on a thirst-free stretch?
The night on holiday?
Snowfall
on another star?

All
and nothing,
those things that lie

between the time
I spent with you,
passing.

You,
a woman
one once

again misreads,
perhaps this
Misery is

the only
chance.

There is no final word,
Light,
perhaps no first word either.

It's not as if
someone made "Love"—the only Truth.

There's still much
to be explained.

Perhaps God also said:
Be fearsome and multiply.
Perhaps that was his promise.

Perhaps we will never get
any more signals. Nothing. Just bulletins
on Immortality.

Still, as long
as power's payable
I'll write you

a letter, a poem.

Inky Breaks Free

Wellington, New Zealand

Gently you fall
into the arms of the octopod
mollusc, snallygaster, grindylow, and
Japanese Manga porn creature

The Dream of the Fisherman's Wife by Hokusai
(A 19th-century woodblock print)
A pair of kraken hold her in their arms
Imprints, aperture

But that's not it. Inky wanted out.

In the midst of night he nudged the tank lid
that had been left ajar by accident,
slipped down along the outside pane, slithered
along the aquarium floor, squeezed
through a drain and travelled the fifty-
metre spout to the ocean.

An unbridled image

"You never know," said the manager of the aquarium, shocked
beyond his wits. "There's always a
chance Inky could come home to us."

Translated by Jason Blake and Cora Siré

Foto / Photo © Tadeja Hočevar

Kristina Hočevar

Kristina Hočevar (Ljubljana, 1977) je avtorica sedmih pesniških zbirk. Za *Repke* je prejela zlato ptico, za zbirko *Na zobeh aluminij, na ustnicah kreda* pa Jenkovo nagrado. Slednja je bila v celoti prevedena v nemščino (*Auf den Zähnen Aluminium, auf den Lippen Kreide*, DSP, 2017), v izvirniku pa objavljena tudi kot zvočna knjiga. Njene pesmi so uvrščene v različne antologije, prevedene v 15 jezikov, predstavljene pa tudi prek pesniške platforme Versopolis. Sodeluje s festivalom Lezbična četrt, nastopila je z glasbenim ustvarjalcem Tomažem O. Rousom. Sočasno z izidom najnovejše, trojezične pesniške zbirke *Rujenje* se je avtorica v Galeriji Škuc prvič samostojno predstavila tudi v vizualni umetnosti, povezanost knjige in minule razstave pa nadaljuje spletna stran *Rujenje* (www.rujenje.xyz).

Avtorica ob ustvarjanju poučuje slovenščino, lektorira in občasno prevaja leposlovje iz angleščine. Doslej je objavila naslednje knjige: *V pliš* (CZ, 2004), *Fizični rob* (CZ, 2007), *Repki* (Škuc, 2008), *Nihaji* (CZ, 2009), *Na zobeh aluminij, na ustnicah kreda* (Škuc, 2012), *Vzemi moje ime iz besedila / Remove my name from the text / Enlève mon nom du texte* [z Gorazdom Krncem] (Zavod Gulag, 2014), *Naval* (Škuc, 2017) in *Rujenje / Half of a C / C 的一半* (Center za slovensko književnost, 2021).

Kristina Hočevar (Ljubljana, 1977) is the author of seven poetry collections. She received the Golden Bird Award for *Repki* (Tiny Tails), and the Jenko Award for the *Na zobeh aluminij, na ustnicah kreda* (Aluminium on the Teeth, Chalk on the Lips). The latter was translated into German (*Auf den Zähnen Aluminium, auf den Lippen Kreide*, 2017), and was also published in the original as an audio book. Her poems are included in various anthologies, translated into 15 languages, as well as presented through the Versopolis poetry platform. She collaborates with the Lesbian Quarter Festival and performed with musician Tomaž O. Rous. Simultaneously with the publication of her latest, trilingual poetry collection *Rujenje / Half of a C / C 的一半*, the author presented herself for the first time in the visual arts at the Škuc Gallery, and the connection between the book and the past exhibition is continued by the *Rujenje* website (www.rujenje.xyz).

While creating, the author teaches Slovene, does proofreading and occasionally translates literature from English. So far, she has published the following books: *V pliš* (In plush, 2004), *Fizični rob* (Physical Edge, 2007), *Repki* (Tiny Tails, 2008), *Nihaji* (Oscillations, 2009), *Na zobeh aluminij, na ustnicah kreda* (Aluminium on the Teeth, Chalk on the Lips, 2012), *Vzemi my name iz besedila / Remove my name from the text / Enlève mon nom du texte* [with Gorazd Krnc] (2014), *Naval* (Rush, 2017) and *Rujenje / Half of a C / C 的一半* (2021).

zdrži me.
ne dovoliš mi,

da ne zdržim.

slišijo se tujci, iz teme prihaja nekdo drug,

sliši se tujce, a iz teme prihaja nekdo drug,

tudi on v polsnu

sliši le tujce.

zatika se za kljuke, sramotna belska vest nikogar ne poviša,
curki skupinske krivde v tvojih žlebovih ne spirajo; ritem
z linijo basa v tipkovnico,
še bolj drobiš, dodaš zbor, naj zalije
posnetek revščine, ki ga je nekdo delil,
ta gesta dela luknje v jezik, besede
omalovažuje; za svoj dom, svoje delo: vedno hvaležnost,
nič manj stud.
zaticajo se lasje, temni, na kljukah, v mrežicah kadi.

moje nebo je prižgano in okna so čista,

stolpnice bleščijo.

sprosti (sprostim) svojo prisilno držo, pes te spremlja, sprosti
(sprostim) svoje prisilne gibe.

položiti kos mesa na sonce, veš da ne. dvigniti roke kvišku, veš da
ne.

izmenjaje se

gledaš svoje prižgano nebo,

a spet

trakove nadevaš.

vlažna stran veke pobira prah, a ga zato ni manj.

klade, ki se spustijo v hrambo med spanjem, zjutraj kodiraš.

greš stat. da stojiš.

globlje, kot so tvoje pesti v mleku, bolj se mu bliža obraz.

mlačno, z vonjem, ki te sili zdaj v bruhanje zdaj v uteho.

skrajšaj si dan in pripravi okno.

razbij s kamnom, ki si ga kot otrok vrgla v neko deklico na dvorišču,
krivdo za vse nadaljnje deklice,
ki jih nisi zaščitila.

umazanija ulic ni umazala tvojih korakov.

tvoja naoljena koža je odporna. braniš svoje mesto,

tvoja zagledanost vanj.

prva pijača, in omedlela sem na njegovem,

njenem pretekliku.

saje polnijo nosnice od takrat.

ko je gorelo vaše dostojanstvo, kjer so ulice zavrgle življenja,

se je tvoja oljna koža raztegnila, elastično se je razgrnila,

in to mesto, to umazanijo objela v zgodbo.

odrla bom te besede, ki jih je naplaval bazen.
in potem bom v vodo vrgla plašče, krznene grehe,
spet bom (glej me) gledala izpod vseh dreves in iztaknila okna.
moja roka se bo dotaknila najbolj oddaljenega plovila.

moja ljubezen je iz razlike.
iz nepravilnosti nihajev, začela se je pri enajstih.

letni čas se zdaj ne izide zdaj se z najinimi rokami združi.

brez tebe bi nekoč že odšla;

iz slediti luni, iz nastaviti se soncu, iz izmišljevati, domišljati si svoj neptun.

tretje in peto valovanje zvoka. lahko se tudi uležeš, z zaprtimi očmi.

v iskalnicah so njena najdišča.

nekoč bo dobrodošla, v naslonu je in bo milina.

Iz zbirke *Naval* (2017)

nočem se naučiti tvojega strahu. ali kdo skozi rolete opreza, ali kdo
laže, ali kdo dviguje
mačete nad naju.

zabodi iglo v moje telo in se bo vnela.

Iz knjige *Repki* (2008)

otrokom, udrtim v zidove doma, povem za njihov glas.
da ga izgrebejo in se izderejo iz zidov; da se telesca

iztrgajo; kar stopijo, razdrejo v nov iglu. ali smeš;

pogled je povoj. večinoma mólči, miruj.

samo žarenje razvij.

je prav samo to:

žarenje:

navij žarenje.

Iz knjige *Na zobeh aluminij, na ustnicah kreda* (2012)

izkopati v tvoji zemlji ali prestaviti v svojo zemljo pokopališča,
tvoje matere in tvojega očeta,
sestaviti
enake infrastrukture življenja,
zahodnim rokam ne uspe razrahljati konfuciju repa.
si dopisati tisočletij in imenom dodajati etimologije.
razumeti se je zamotalo v ne razumeti,
deliti pretvorilo v zapreti.
zakrgalo v ne razumeti,
razdelalo v odpreti.

usposobiti stroje. ne. se uriti kung fu. v razmerja obraza izdihovati
toploto.

kršiti zahod, kršiti vzhod.

vzeti svet v naročje, vzeti sebe iz sveta.

vsaka vidna stran trza

v betonu neba.

tukaj so te slovenske besede slovenske besede, nekdo ti jih bo prevedel,
dodali bodo ozadje, jih opremili s kazalniki, priredili zgodbo nekoga, ki ni ti,
ne udi ne risi tvojih misli; in kaj to pomeni, premlevanje v molku,
na čem te slovenske in te besede slonijo:

so obleke na razstavi obleke iz omare, so olupki ananasa na tleh olupki daril,
so besede sedem veder, javna kopališča, čigava zasebnost

bo te besede prevedla?

prebereš, zavohaš,
prebereš ho ko posneli:
odpreš posneli dramatično vajo, kaplje v očeh gledaš urjenje,
med premori snemaš pretekli glas,
v avgustu snemaš drugi pretekli glas,
vrtinči se v vprašaje, veriži se v sram,

misliš sporočila, posnameš posnetke včeraj, izseke sedaj,

angel varuh, varuh, angel varuh, varuh:

maskira še eno vojno.

svet je hrup,

ingver, sliva in moja lipa tudi
morajo buhteti;

bolj kot kdajkoli.

Iz zbirke *Rujenje / Half of a C / C 的一半* (2021)

Iz angleščine prevedla avtorica

sovražim vse 中国人 vse trad. 中國人, ki jih vidim, nihče od njih
ni 你. sovražim 你,
ker si 你 vse 中国人 vse trad. 中國人, ki jih vidim.

docela oralno opravilo je neprimerljivo s prejetimi
novicami. kako kit obrača
svoje življenje, kakor ledena gora obrača svoje življenje, je samo
podoba,
ki se vrti v moji glavi,

mislim na prečrtano zgodbo, ječanje v hotelu, izrezano, se učim,
vse je običajno,

razveljavljeno, dodano ime na seznam, vse je običajno, v sobo
potnikov,
mi na koncu vsi

pretvorjeni v trikotnike.

Iz zbirke *Rujenje / Half of a C / C 的一半* (2021)

Iz angleščine prevedla avtorica

endure me.
you won't let me

not endure.

strangers can be heard, somebody else is coming out of the dark,
you can hear strangers, but somebody else is coming out of the dark,
he too, half-asleep,
can hear only strangers.

it's getting stuck on door handles, the shameful white
conscience elevates no one,

jets of collective guilt in your drainpipes wash away nothing; a rhythm,

a bass line into the keyboard,

you fragment it even more, add a chorus, let it flood over

a shared footage of poverty,

this gesture is holing the language, belittling

words; for your home, your work: always gratefulness,

but repulsion too.

the hair is getting stuck, dark, on door handles, in bathtub hair catchers.

my sky is lit and the windows are clean,

skyscrapers are gleaming.

loosen up (I loosen up) your forced posture, a dog is
accompanying you, loosen up
(I loosen up) your forced movement.

to place a piece of flesh in the sun, you know you won't. to lift
one's arms up, you know you don't.

alternately

you're looking at your lit sky but again

you're putting on bands.

the moist side of the eyelid collects dust, but there's no less of it as a result.

logs dropped into storage during sleep are coded by you in the morning.

you go and stand.

to stand.

the deeper your fists are in the milk, the more your face approaches it.

tepidly, with an odour that makes you sick and also comforts you.

shorten your day and open the window a crack.

break, with a stone you threw as a child at some girl in the yard,
the guilt for all the future girls
whom you haven't protected.

the dirt of these streets hasn't dirtied your steps.

your oiled skin is resilient. you're protecting your city,

your infatuation with it.

the first drink, and I fainted at its,

at her past tense.

soot has been filling the nostrils ever since.

when your dignity was burning, where the streets discarded lives,

your olive skin stretched, elastically spread out,

and embraced this city, this dirt into a story.

I'll skin these words that have been washed up by the pool.
and then I'll throw coats, fur sins into the water,

again I'll be (look at me) looking up from beneath all the trees and
I'll gouge out windows.

my hand will touch the farthest vessel.

my love is made of difference.
of the irregularity of pendulum swings,
it began at age eleven.

the season now doesn't pan out it is joined with our hands now.

at one time, without you I would have already left;

of following the moon, placing yourself close to the sun, of making
up, of imagining one's neptune.

the third and fifth undulation of sound. you can also lie
down, eyes shut.

in seek-and-seek are its finds.

one day it will be welcome, it's reclining and it will be grace

I don't want to learn your fear. if anyone's prying through the
blinds, if anyone's lying, if anyone's raising
machetes over us.

stick a needle into my body and the needle will get inflamed.

I tell children sunken into the walls of their homes about their voice.
so that they dig it out and tear themselves out of the walls; that the
small bodies

break loose; which they thaw, break down into a new igloo. can you;

a gaze is gauze. mostly stay silent, stay still.

just develop a radiance.

the only right thing:

radiance:

wind the radiance.

to excavate in your soil or to move cemeteries into my own,
your mother's and father's,
to set up
the same infrastructures of life,
western hands fail to loosen confucius' tail.
to add a millennium and etymologies.
to understand has been tangled into not understand,
to share has been turned into close.

patched into not understand,
elaborated into open.

to train machines. no. to become skilled in kung fu. to exhale
heat into proportions of the face.

to break the west, to break the east.

to take the world in one's

lap, to take oneself out of this world.

every visible side is twitching

in the concrete of the sky.

here these slovenian words are slovenian words, someone will
translate them for you,
they will add a background, they will equip them with indices,
adapt a story of someone who isn't you,
neither the limbs nor the circles of your thoughts; and what does
this mean, pondering in silence,
what are these slovenian and these words built on:

are the clothes at the exhibition clothes from a wardrobe, are the
pineapple peels on the floor the peels of presents,

are the words seven pails, public spas, whose privacy

will translate these words?

Translated by Barbara Jurša

masking another war.

world is a noise

ginger, plum and my linden too

need to thrive;

more than ever.

I hate every 中国人 all trad. 中國人 I see because none of them is 你.
I hate 你
because 你 are all 中国人 every trad. 中國人 I see.

a dead oral job is incomparable with the news I get. the way a whale turns
its life around like an iceberg turns its life around is just an image
rolling in my mind,

thinking of a tale crossed out, aching in a hotel, cut out, learning
it's all regular:

suspended, adding another name to a list, all regular, to a room of passengers.
in the end all of us

turned into triangles.

Foto / Photo © osebni arhiv / Personal Archive

Jazra Khaleed

Jazra Khaleed (Grozni, 1979) je grški pesnik, prevajalec, performer, filmar in boksar, po rodu iz Čečenije. Njegovo literaturo zaznamuje obtožba fašizma, socialnih krivic, policijske brutalnosti in rasizma v sodobni Grčiji; na njegovo poezijo je z opisi nasilja in mehanizmov dominacije močno vplivala Elfriede Jelinek. *Los Angeles Review of Books* je o njem zapisal, da »se upira fašizmu s pisanjem v grščini in pesniškim performansom, za katerega je značilna enkratna tehnična dovršenost, čustvena globina in politična aktualnost«. Pesniške zbirke izdaja v samozaložbi, kljub temu pa ima veliko bralcev, saj objavlja v številnih svetovnih publikacijah po Evropi, ZDA, Indiji in Avstraliji, kot so *The Guardian*, *World Literature Today*, *Lichtungen*, *Manuskripte* in *The Literary Review*; njegove pesmi so prevedene tudi v japonščino in celo v nekatere filipinske jezike. S kratkimi filmi je nastopil na več festivalih, kot so Ann Arbor Film Festival (ZDA), Internationale Kurzfilmtage Winterthur (Švica), Kasseler Dokfest (Nemčija) in Entrevues Belfort (Francija) in L'Alternativa (Španija). Jazra Khaleed je sourednik atenske revije za poezijo *Teflon*, ki od leta 2008 na grško literarno sceno prinaša najbolj svežo, napredno poezijo z vsega sveta, daje pa tudi glas mladim avtorjem, politični in eksperimentalni poeziji.

Jazra Khaleed (Grozny, 1979) is a Greek poet, translator, performer, filmmaker and boxer, originally from Chechnya. His literature is marked by accusations of fascism, social injustice, police brutality, and racism in modern Greece. His poetry was strongly influenced by Elfriede Jelinek and her descriptions of violence and mechanisms of domination. *The Los Angeles Review of Books* wrote of him that he "stands up to fascism by writing and performing Greek-language poetry that is unmatched in technical bravura, emotional depth, and political urgency." He self-publishes his poetry collections, yet he has many readers, as he publishes in many international publications across Europe, the USA, India and Australia, such as *The Guardian*, *World Literature Today*, *Lichtungen*, *Manuskripte* and *The Literary Review*. His poems have also been translated into Japanese and even into some Filipino languages. He has presented his short films at several film festivals, including the Ann Arbor Film Festival (USA), Internationale Kurzfilmtage Winterthur (Switzerland), Kasseler Dokfest (Germany), Entrevues Belfort (France) and L'Alternativa (Spain). Jazra Khaleed is the co-editor of the Athens-based poetry magazine *Teflon*, which since 2008 has been publishing cutting-edge poetry from all over the world, presenting it to the Greek literary scene, while giving voice to young authors, as well as to political and experimental poetry.

Ρεφρεν

Με λένε Γ-I-A-Z-P-A,
γεννήθηκα σ' της Δύσης το σκοτάδι.
Λαθραίος μένω σε πείσμα αριστερών·
όμορφα περνά το βράδυ,
τσακίζοντας κεφάλια φασιστών.

Το φως που μας καίει

το φως που βγαίνει απ' το στόμα του πρωθυπουργού όταν λέει ότι αργά αλλά σταθερά αποκαθίσταται ο νόμος και η τάξη / το φως που βγαίνει απ' το στόμα του εκπροσώπου της αστυνομίας όταν αποκαλεί σκουπίδια τους καταληψίες και σκόνη τους πρόσφυγες / το φως που βγαίνει απ' το στόμα του βουλευτή όταν λέει ότι οι πρόσφυγες θα πρέπει να μεταφερθούν σε ξερονήσια / το φως που ζεσταίνει το σβέρκο των πνιγμένων στο αιγαίο / το φως που ακτινοβολούν τα στρατόπεδα συγκέντρωσης / τα κλομπ των ανθρωποφυλάκων, φτιαγμένα από ηλιόφως και πολυμερικό υλικό

ελλάδα,

όταν ακούμε «φως», ανθρώπινο κρέας μας μυρίζει

το ανέσπερο φως του ελληνικού πολιτισμού που καίει εδώ και αιώνες / το φως που καίει τις πλάτες των σκλάβων, των μεταναστών, των αλλόθρησκων / το αρχαίο φως του ελληνικού πολιτισμού που μεταλαμπαδεύεται στους φασίστες σε όλα τα μήκη και τα πλάτη της γης / το φως που χαϊδεύει τα πρόσωπα των αρίστων που σηκώνουν τη σημαία / το φως που ακτινοβολούν τ' αγάλματα των εθνικών ηρώων, βιαστών, δολοφόνων / το φως που πυρπολεί βιβλιοθήκες, ναούς, ολόκληρους πολιτισμούς / η ιστορία, καλουπωμένη απ' το ηλιόφως της εθνικής συνείδησης

ελλάδα,

το φως σου μας έπιασε απ' το άλφα σου και μας έκαψε μέχρι το έψιλόν σου

το φως που προστατεύει τα εθνικά συμφέροντα / το φως που είναι αναγκαίο για τη γεωπολιτική αναβάθμιση της χώρας / το φως που ενισχύει τη διαπραγματευτική δύναμη της κυβέρνησης / το φως που φωτίζει θαλάσσια οικόπεδα, αποκλειστικές οικονομικές ζώνες, υφαλοκρηπίδες / το φως που σκορπίζουν οι διακρατικές συμφωνίες στη μεσόγειο / το φως που ακτινοβολεί ο ήλιος της βεργίνας στα συλλαλητήρια για τη μακεδονία / το φως που αντανakλάται στα μαχητικά αεροσκάφη που σκίζουν τους αιθères / η σιωπή των ποιητών, πλασμένη απ' το ηλιόφως του αιγαίου

ελλάδα,

τι φως ξοδεύεις για να μη σε βλέπουμε

το φως που αντανακλάται στα δόντια των αφεντικών / το φως που αναδύεται απ' τις άδειες τσέπες των εργατών / το φως που χαϊδεύει τα πρόσωπα όσων περιμένουν στις ουρές του οαέδ / το φως που ακτινοβολεί το επίδομα ανεργίας, το επίδομα θέρμανσης, το επίδομα κοινωνικής αλληλεγγύης / το φως που ζεσταίνει τις ανάγκες της αγοράς εργασίας / το φως που θρέφει την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας / το φως που σκορπίζουν οι ελαστικές και ευέλικτες σχέσεις εργασίας / το φως που συντηρεί τα προγράμματα κοινωφελούς εργασίας / η εργασία, καμωμένη από ηλιόφως και αίμα

ελλάδα,

το φως σου στεγνώνει τις στέρνες μας
–στις απεργίες και τις διαδηλώσεις ξεδιψάμε–
το φως σου βάζει φωτιά στα σπαρτά μας
–με σίδηρο και αμόνι χορταίνουμε–
το φως σου καίει τα δάχτυλά μας
–με τη γροθιά μας τα σπρέι κρατάμε–

ελλάδα,

το φως σου μας γδέρνει κατά μήκος της ζωής μας
εμάς, τους σίσυφους του σκοταδιού
εμάς, που ευχόμαστε οι νύχτες να 'ναι περισσότερες απ' τα πρωινά
εμάς, που τρώμε τις σκιές με τους κάλους τους και με τα κότσια τους

ελλάδα,

εμείς δεν είμαστε δάση ν' απορροφούμε τις ακτίνες
δεν είμαστε λειμώνες να αμβλύνουμε τις αντανακλάσεις·
είμαστε βράχια που στέλνουμε πίσω το φως πολλαπλασιασμένο

ελλάδα,

κάτεχε ότι εμείς που παλεύουμε το σκοτάδι μέσα μας μερτικό στον ήλιο
σου δε θέμε

Για τον πόλεμο που έρχεται

στον Γάγιαθ αλ Μαντχούν
και τους ένα εκατομμύριο Άραβες ποιητές του

1.

Αποφάσισα να φύγω απ' τη Συρία τη μέρα που μια αδέσποτη σφαίρα πέρασε μπροστά απ' τα μάτια μου. Ήταν η μέρα που συνειδητοποίησα ότι η πατρίδα μου δεν ήταν πατρίδα μου, το αίμα μου δεν ήταν αίμα μου, και ότι η ελευθερία μου ανήκε σε έναν ελεύθερο σκοπευτή, ο οποίος δεν σκέφτηκε καν να ζητήσει την άδειά μου πριν με πυροβολήσει: μια έλλειψη ευγένειας που συναντάμε συχνά σε καιρό πολέμου.

2.

Αν είναι να με σκοτώσουν τότε καλύτερα να με σκοτώσουν σε μια ξένη γλώσσα.

3.

Στο δρόμο απ' τη Δαμασκό προς τη Στοκχόλμη συνάντησα ένα γερο-στρατιώτη απ' την Νταράα που δεν μπορούσε πια να κουβαλήσει τους εφιάλτες του. Τους τύλιξα και τους έβαλα στη βαλίτσα μου· στο αεροδρόμιο πλήρωσα πρόστιμο για υπέρβαρο.

4.

Όποιος δεν φοβάται να διασχίσει τα σύνορα κουβαλά τον πόλεμο στην πλάτη του.

5.

Αντάλλαξε το καλό σου πουκάμισο μ' ένα αλεξίσφαιρο γιλέκο, τα ποιήματά σου με το πρώτο κεφάλαιο απ' το Κοράνι και το σπίτι στην Αθήνα μ' ένα θρόνο στην κορυφή του όρους Αιγάλεω για να βιγλάρεις τον πόλεμο που έρχεται.

6.

Αυτός ο πόλεμος είναι κοινότοπος και πεζός, γεμάτος μεταφορές και κοσμητικά επίθετα, η ιστορία του γράφεται με γραμματοσειρά comic sans, η βία του είναι τόσο άπειρη που δεν ξέρει πού να την πιθώσει, αντιστοιχεί ένα μνήμα σε κάθε χίλιους νεκρούς, αντιστοιχεί ένας ίσκιος σε κάθε χίλιους ζωντανούς, είναι ένας πόλεμος χοντροκομμένος, τα βαρέλια του είναι ξέχειλα με εκρηκτικά, ατσάλινοι κύλινδροι γεμάτοι εξαρτήματα

από πλυντήρια και ανταλλακτικά αυτοκινήτων, ο θάνατος που σκορπίζει είναι ένας θάνατος γήινος, αυτός ο πόλεμος μάς ανήκει δικαιωματικά γιατί έχουμε θάψει μέσα του όλους τους αγαπημένους μας.

7.

Στις 7 Ιανουαρίου 2014 ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών σταμάτησε να μετρά τους νεκρούς στη Συρία. Με την απόφαση αυτή πιστοποιήθηκε ότι τα μαθηματικά είναι η επιστήμη που μελετά την ποιότητα και όχι την ποσότητα, τη ζωντανή εργασία και όχι τα σχήματα, τον χρόνο και όχι τον χώρο, με άλλα λόγια είναι η επιστήμη που μελετά τις υλικές σχέσεις μεταξύ όλων των μετρήσιμων αντικειμένων.

8.

Σύμφωνα με το φέισμπουκ, μέχρι το τέλος του 2015 τριακόσιοι έντεκα φίλοι μου είχαν σκοτωθεί από την έναρξη του πολέμου. Αποφάσισα να κλείσω τον λογαριασμό μου, ο θάνατος πρέπει να έχει αρχή, μέση και τέλος. Δεν μπορώ να είμαι μια ζωή στο κατόπι του.

9.

Εγώ ο Άχμεντ, γιος της Αϊσά, αν και είμαι μονάχα ένας ταπεινός μετανάστης, θέλω εκ μέρους των Σύριων να ζητήσω συγνώμη απ' όλους τους Έλληνες και τις Ελληνίδες που κάθε βράδυ γεμίζουμε τις τηλεοράσεις τους με τον θάνατό μας την ώρα που τρώνε το βραδινό τους κι ετοιμάζονται να δουν το αγαπημένο τους σίριαλ, θέλω να ζητήσω συγνώμη από τις δημοτικές αρχές που δεν μαζεύουμε τα σκουπίδια μας από τις παραλίες και που μολύνουμε τις ακτές με τόνους πλαστικό, είμαστε βλέπετε απολίτιστοι και δεν έχουμε οικολογική συνείδηση, θέλω να ζητήσω συγνώμη από τους ξενοδόχους και τους τουρ οπερέιτορς για τη ζημιά που προκαλούμε στο τουριστικό προϊόν των νησιών, θέλω να ζητήσω συγνώμη που με τα κινητά μας τηλέφωνα και τα καθαρά μας ρούχα χαλάμε το στερεότυπο του κακόμοιρου μετανάστη, θέλω να ζητήσω συγνώμη από τους λιμενικούς που έχουν αναλάβει το βαρύ έργο να βουλιάζουν τις βάρκες μας, από τους αστυνομικούς επειδή δεν στεκόμαστε πάντα σε μία γραμμή, από τους οδηγούς των κτελ που πρέπει να φοράνε χειρουργικές μάσκες για να προστατευτούν απ' τις αρρώστιες που κουβαλάμε, θέλω επίσης να ζητήσω ένα μεγάλο συγνώμη απ' όλη την ελληνική κοινωνία που δεν χωράμε στα στρατόπεδα συγκέντρωσης και κοιμόμαστε στις πλατείες και στα πάρκα· τέλος, θέλω να ζητήσω συγνώμη από την ελληνική κυβέρνηση που είναι αναγκασμένη να αξιώνει επιπλέον κονδύλια από την Ευρωπαϊκή Ένωση για να πληρώνει

τους προμηθευτές των στρατοπέδων συγκέντρωσης, τους οδηγούς των κτελ, τους αστυνομικούς, τους λιμενικούς, τους τουρ οπερέιτορς, τους ξενοδόχους, τις δημοτικές αρχές και τους τηλεοπτικούς σταθμούς.

10.

«Μην ανησυχείς, θα μπω και θα βγω», είπε η σφαίρα. Της εξήγησα ότι κάτι τέτοιο δεν είναι δυνατόν να το επιτρέψω καθώς κατά την έξοδο θα πάρει μαζί της κάποιες απ' τις αναμνήσεις μου όπως το πρόσωπο του κοριτσιού που ερωτεύτηκα στην πέμπτη δημοτικού, τη φωνή του ιμάμη την πρώτη φορά που πήγα με τον πατέρα μου για προσευχή, τη μυρωδιά του φρεσκοψημένου ψωμιού στο σπίτι της γιαγιάς, τα δάχτυλα της δασκάλας που μου έμαθε να γράφω τη λέξη ب ح ل και το γκολ του φαν Μπάστεν στον τελικό του '88.

11.

Ως γνωστόν καμία οργάνωση δεν μπορεί να αγοράσει όπλα στη μαύρη αγορά χωρίς την έγκριση των Αμερικανών. Αυτός είναι ένας απ' τους λόγους που δεν κατάφερα ποτέ μου να κατανοήσω τη διαφορά μεταξύ διαφωτισμού και γενοκτονίας.

12.

Αν δεν θέλετε να γίνετε κρέας για τα κανόνια, αν δεν θέλετε να σας βρει ο πόλεμος με κατεβασμένα τα παντελόνια, συλλογιστείτε, διπλασιάστε την ταξική πάλη, οργανωθείτε, τριπλασιάστε την ταξική πάλη, αγωνιστείτε, τις τσέπες γεμίστε με πέτρες, πιστοί μείνετε στ' ατσάλι.

Ξεφορτωθείτε την αριστερά και φέρτε πίσω τους Σπαρτακιστές.

Ξεφορτωθείτε τις μκο και φέρτε πίσω τις Ταξιαρχίες Γκαριμπάλντι.

Ξεφορτωθείτε τους ανθρωπιστές και φέρτε πίσω τους Ιταλούς Αυτόνομους.

Σε λίγο αρχίζει η σφαγή.

Refren

Ime mi je J-A-Z-R-A,
rodil sem se v temi Zahoda,
tukaj živim, nezakoniti priseljenec, zahvaljujoč levičarski trmi,
lepo mineva ta večer,
medtem ko fašistom razbijamo glave.

Svetloba, ki nas žge

svetloba, ki sije iz ust premierja, ki obljublja, da se počasi, toda zanesljivo oblikuje zakon in vzpostavlja red / svetloba, ki sije iz ust policijskega uradnega govorca, ko skvoterje razglša za smeti in begunce za nesnago / svetloba, ki sije iz ust poslanca, ko izjavlja, da je treba begunce preseliti na nenaseljene otoke / svetloba, ki greje tilnike utopljenih v Egejskem morju / svetloba, ki seva iz begunskih taborišč / pendreki zaporniških čuvajev, izdelani iz sončne svetlobe in polimernih materialov

grčija,

ko slišimo besedo svetloba, zavohamo človeško meso

neugasljiva svetloba grške civilizacije, ki žge že stoletja / svetloba, ki žge hrbte sužnjev, izseljencev, drugovercev / pradžna svetloba grške kulture, ki se po dolgem in počez predaja fašistom v vseh kotičkih tega sveta / svetloba, ki boža obraze izbrancev, ki dvigajo zastave / svetloba, ki jo izžarevajo kipi narodnih herojev, posiljevalcev, morilcev / svetloba, ki, podtaknjena, požiga knjižnice, cerkve, celotne kulture / zgodovina, oblikovana po sončnem kalupu narodne zavednosti

grčija,

tvoja svetloba se nas je lotila pri a-ju in nas požgala do g-ja

svetloba, ki ščiti nacionalne interese / svetloba, nujna za ovrednotenje geopolitičnih razmer / svetloba, ki krepi pogajalsko moč vlade / svetloba, ki osvetljuje priobalne koncesijske bloke, izključne ekonomske cone, epikontinentalni pas / svetloba, razpršena po meddržavnih dogovorih v sredozemlju / svetloba, ki jo meče verginsko sonce na demonstracije za makedonijo / svetloba, ki obliva vojaška letala, ki režejo nebo / molk pesnikov, ustvarjen po meri sončnega Egeja

grčija,

s svetlobo razmetavaš, da te ne bi videli

s svetlobo, ki odseva na zobeh gospodarjev / s svetlobo, ki se širi
iz praznih delavskih žepov / s svetlobo, ki boža obraze tistih, ki
čakajo v vrstah pred zavodom za zaposlovanje / s svetlobo, ki odseva
iz nadomestil za brezposelne, iz dodatka za ogrevanje, iz socialne
pomoči / s svetlobo, ki greje potrebe trga dela / s svetlobo, ki krepí
podjetništvo / s svetlobo, razpršeno po prožnih, prilagodljivih
delovnih razmerjih / s svetlobo, ki ohranja projekte javnih del / z
delom, ustvarjenim iz sončne svetlobe in krvi

grčija,
tvoja svetloba je izsušila naše vodne zbiralnike
—med stavko, na demonstracijah se odžejamo—
tvoja svetloba požiga naša žitna polja
—z železom in nakovalom se hranimo—
tvoja svetloba nas žge v prste
—v pesti tiščimo stekleničko s pršilom—

grčija,
tvoja svetloba nas tepe po dolžini našega življenja,
nas, s izife teme,
nas, ki smo upali, da bodo noči številnejše od juter,
nas, ki goltamo sence z njihovimi žulji in izkrivljenimi palci vred

grčija,
mi nismo gozdovi, da bi vsrkali tvoje žarke,
nismo travniki, da bi omilili tvoj odsev,
mi smo skale, ki odbijajo svetlobo, pomnoženo

grčija,
sprijazni se že z dejstvom: mi, ki se borimo s temo v sebi, nočemo
odmerjenega deleža na tvojem soncu

O vojni, ki prihaja

Ghajathu al-Madhunu
in milijonu njegovih arabskih pesnikov

1.

Odločil sem se, da odpotujem iz Sirije, tistega dne, ko mi je zablodela krogla švignila tik pred obrazom. Tistega dne sem se zavedel, da moja domovina ni moja domovina, da moja kri ni moja kri, da je moja svoboda odvisna od ostrostrelca, ki ni niti pomislil, da bi me prosil za dovoljenje, ali me lahko ustrelil: imel sem pač opraviti z odsotnostjo vljudnosti, na katero pogosto naletimo v vojnem času.

2.

Če me že morajo ubiti, naj me raje ubijejo v tujem jeziku.

3.

Na poti iz Damaska v Stockholm sem srečal starega vojaka iz Dare, ki ni mogel več nositi svojih nočnih mor. Povezal sem jih v zavoj in ga shranil v svoj kovček. Na letališču sem moral doplačati za prevoz prtljage, ker je bil kovček pretežak.

4.

Kogar ni strah prečkati meje, ta tovari vojno na svojem hrbtu.

5.

Zamenjaj svojo najboljšo srajco za neprebojni jopič, svoje pesmi za prvo poglavje iz Korana in hišo v Atenah za prestol na vrhu Egaleja,* da boš lahko nadzoroval vojno, ki se bliža.

6.

Ta vojna je banalna in prozaična, polna prispevkov in ukrasnih pridevkov, zgodovina, ki se piše v comic sansu, njeno nasilje je brezmejno, tako zelo, da vojna ne ve, kam z njim: en nagrobnik za vsakih tisoč mrtvih, ena senca za vsakih tisoč živih; to je neotesana vojna, njeni sodi so zvrhani eksploziva, jekleni cilindri, napolnjeni z

* Gora na zahodni strani atenske ravnine. (Op. prev.)

deli pralnih strojev in nadomestnimi avtomobilskimi deli, smrt, ki prši naokoli, je zemeljska smrt, ta vojna nam upravičeno pripada, saj smo vanjo zakopali vse svoje ljubljene.

7.

OZN je 7. januarja 2014 nehal šteti mrtve v Siriji. S to odločitvijo je bilo potrjeno, da je matematika znanost, ki prešteva kakovost, in ne količine, živo delo, in ne načrtov, čas, in ne prostora, z drugimi besedami: to je znanost, ki raziskuje zgolj snovne odnose med predmeti, ki jih lahko preštejemo.

8.

Sodeč po objavah na Facebooku je do konca leta 2015 v sirski vojni padlo tristo enajst mojih prijateljev. Odločil sem se, da zaprem svoj račun, smrt mora imeti začetek, sredino in konec. Ne morem vse življenje capljati za njo.

9.

Jaz, Ahmed, Ajšin sin, bi se v imenu Sircev, čeprav sem samo ponižen priseljenec, rad opravičil vsem Grkom in Grkinjam, ker jim vsak dan, ob uri, ko večerjajo in se spravljajo k ogledu priljubljene nanizanke, preplavimo televizijske zaslone s smrtjo, rad bi se opravičil komunalni službi, ker za sabo ne pobiramo smeti, ker jih puščamo kar na obali, ker onesnažujemo obalo s tonami plastike, smo pač necivilizirani in ekološko neozaveščeni, rad bi se opravičil hotelirjem in turističnim vodnikom za škodo, ki jo povzročamo turistični dejavnosti na otokih, rad bi se opravičil, ker s svojo čisto obleko in mobilnimi telefoni kvarimo stereotip o nesrečnih beguncih, rad bi se opravičil obalni straži, ki mora opravljati naporno delo, potapljati naše čolne, policistom, ker ne stojimo vedno v vrsti, voznikom mestnih avtobusov, ker morajo nositi kirurške maske, da jih ne okužimo z boleznimi, ki jih prenašamo, rad bi se opravičil, iskreno opravičil, celotni grški družbi, ker v begunskih taboriščih ni dovolj prostora, ker spimo na mestnih trgih in v parkih, in nazadnje, rad bi se opravičil grški vladi, ki mora prositi EU za pomoč, da lahko plačuje osebje, ki oskrbuje begunska taborišča, voznike avtobusov, policiste, obalno stražo, turistične vodnike, hotelirje, komunalno službo in televizijske mreže.

10.

»Ne skrbi, vstopila bom in izstopila,« je rekla krogla. Pojasnil sem ji, da ji tega ne morem dovoliti, ker bi ob izstopu odnesla s sabo tudi nekaj mojih spominov, denimo obraz deklice, v katero sem se zaljubil v petem razredu osnovne šole, imamov glas, kakršen se mi je vtisnil v spomin, ko sem šel z očetom prvič k molitvi, vonj sveže pečenega kruha v babičini hiši, prste učiteljice, ki me je naučila napisati besedo حارب* in van Bastnov gol na Euru 1988.

11.

Znano je, da ne sme nobena organizacija kupovati orožja na črnem trgu brez privolitve ZDA. To je eden od razlogov, zaradi katerega nikoli nisem dojel razlike med razsvetljenstvom in genocidom.

12.

Če nočete postati topovsko meso, če nočete, da vas vojna zasači s spuščeniimi hlačami, se zamislite, podvojite razredni boj, organizirajte se, potrojite razredni boj, borite se, napolnite si žepe s kamni, ostanite zvesti jeklu.

Razbremenite levico in pripeljite nazaj spartakovce.

Razbremenite nevladne organizacije in pripeljite nazaj Garibaldijeve čete.

Razbremenite človekoljube in pripeljite nazaj italijanske avtonomiste. V kratkem se prične klanje.

Prevedla Klarisa Jovanović

* Ar., »vojna«. (Op. prev.)

Refrain

My name is J-A-Z-R-A
Here I'm illegal, in spite of the Left
I was born in the dusk of the West
And this evening is just splendid
For smashing fascist heads

Translated by Sarah McCann

The light that burns us

the light that shines forth from the prime minister's mouth when he says that slowly but surely law and order are being restored / the light that shines forth from the mouth of the police spokesman when he refers to squatters as trash and to refugees as dirt / the light that shines forth from the senator's mouth when he says that refugees should be transported to desert islands / the light that warms the napes of those drowned in the aegean / the light radiating from the refugee detention camps / the truncheons of the prison guards made of sunlight and polymer

greece,
when we hear "light," it is human flesh that we smell

the ever-shining light of greek culture, incandescent for centuries / the light that burns the backs of slaves, immigrants, and people of other faiths / the ancient light of greek culture imparted to fascists in all four corners of the earth / the light that caresses the faces of school children marching with flags / the light that exudes from the statues of national heroes, rapists, murderers / the light that burns down libraries, temples, entire cultures / history fashioned by the sunlight of national consciousness

greece,
your light caught us by your "e" and burned us all the way to your "g"

the light that protects the national interests / the light that is necessary for the country's geopolitical enhancement / the light that boosts the government's bargaining power / the light that illuminates offshore blocks, exclusive economic zones, continental shelves / the light scattered in the mediterranean by bilateral treaties / the light radiating from the vergina sun in the nationalist rallies for macedonia / the light reflected on fighter jets tearing through the ether / the poets' silence molded by the aegean sunlight

greece,
what light you waste so that we do not see you

the light reflecting in the teeth of the bosses / the light emanating
from workers' empty pockets / the light caressing the faces of those
waiting in line outside the unemployment office / the light radiating
from the unemployment benefit package, the heating allowance,
welfare checks / the light that warms the needs of the labor market /
the light that feeds entrepreneurship / the light scattered by
flexible and unstable working relationships / the light that sustains
community service programs / labor forged in a kiln of sunlight and
blood

greece,
your light leaves our cisterns dry
—we quench our thirst in strikes and demonstrations—
your light sets our crops on fire
—we still our hunger with iron and anvil—
your light burns our fingers
—we hold our spray cans in our fists—

greece,
your light keeps flaying us the width and breadth of our lives
us, the sisyphuses of darkness
us, who pray that there will be more nights than mornings
us, who devour shadows fiber and bone

greece,
we are not forests that will absorb the rays
we are not grasslands that will soften the reflections
we are rocks that send back the light multiplied

greece,
but you must know that we who fight the darkness within ourselves
don't want a share in your sun

Translated by Peter Constantine

The war is coming

For Ghayath al-Madhoun
and his million Arab poets

1.

I decided to leave Syria the day a stray bullet passed in front of my eyes. That day I realized my homeland was not my homeland, my blood not my blood, and my freedom belonged to a freedom fighter who didn't think to ask my permission before he shot me: a lack of courtesy we encounter often in war time.

2.

If they are going to kill me, better to kill me in a foreign language.

3.

On the road from Damascus to Berlin I met an old soldier from Dara'a who couldn't carry his nightmares anymore. I wrapped them and put them in my suitcase; at the airport I paid the fine for excess baggage.

4.

Whoever is not afraid to cross the border carries the war on his back.

5.

Swap your best shirt for a bulletproof vest, your poems for the first chapter of the Koran and your house in Athens for a throne atop Mount Aigaleo so you can survey from on high the coming war.

6.

This war is trite and pedestrian, filled with similes and ornate adjectives, its history is written in the font Comic Sans, violence so limitless the war doesn't know where to put it, one grave for every thousand corpses, one shadow for every thousand survivors, it's an indelicate war, barrels vomiting explosives, steel cylinders filled with accessories for washing machines and car parts, the death that disseminates is an earthy death, this war is rightfully ours because in it we have buried all our loved ones.

7.

On the 7th of January 2014, the United Nations stopped counting Syria's dead. This decision certified mathematics as the science of quality, not quantity, of living labor, not shapes, of time, not space—in other words, mathematics is the science that studies the material relations among all countable objects.

8.

By the end of 2015, according to Facebook, 311 friends of mine had died since the start of the war. I decided to shut down my account: death must have a beginning, middle, and end. I can't spend my life in its wake.

9.

I, Ahmed, son of Aisha, although nothing more than a humble migrant, wish to apologize on behalf of the Syrians to Greek men and women for filling their televisions with our deaths as they eat their dinners and wait for their favorite shows, I wish to apologize to the municipal authorities for leaving our trash on their beaches and polluting their shores with tons of plastic, we are uncivilized and we have no environmental awareness, I wish to apologize to the hotel owners and tour operators for damaging the island tourist industry, I wish to apologize for shattering the stereotype of the miserable migrant with our mobile phones and clean clothes, I wish to apologize to the coast guard who have the thankless task of sinking our boats, to the police for standing in disorderly lines, to the bus drivers who have to wear surgical masks to protect themselves from the diseases we carry, I also wish to make a most humble apology to Greek society for exceeding the capacity of their detention camps and for sleeping in their squares and parks—finally, I wish to apologize to the Greek government who had to request additional funds from the European Union in order to pay the purveyors who stock the detention camps, as well as the bus drivers, the police, the coast guard, the tour operators, the hotel owners, the municipal authorities, and the television stations.

10.

"Don't worry," said the bullet, "I'll go in and out." I explained to her that I couldn't allow it since when she left she was bound to

take some of my memories—like the face of the girl I loved in the fifth grade, the voice of the imam the first time my father took me to pray, the smell of the freshly baked bread in my grandmother's house, the fingers of my teacher as she taught me to write the word حارب and Van Basten's final goal in the Euro of '88.

11.

It's well known that no organization can buy arms on the black market without American authorization. This is one of the reasons I never managed to understand the difference between enlightenment and genocide.

12.

If you don't want to be cannon fodder, if you don't want the war to catch you with your pants down, put on that thinking cap, double down the class struggle, get organized, triple down the class struggle, fight, fill your pockets with rocks, stick to your guns.

Out with the Left! Bring back the Spartacists!

Out with the NGO's! Bring back the Garibaldi Brigades!

Out with the Humanists! Bring back the Italian Autonomists!

The slaughter is about to begin.

Translated by Karen Van Dyck

Foto / Photo © Monique de St. Croix-skyward

Larissa Lai

Larissa Lai (La Jolla, 1967) je kanadska pisateljica, pesnica in literarna kritičarka. Z odliko je diplomirala iz sociologije na Univerzi Britanske Kolumbije, magistrirala iz angleščine in ameriških študij na Univerzi Vzhodne Anglije ter doktorirala iz angleščine na Univerzi v Calgaryju. Sedem let je bila na oddelku za angleški jezik na Univerzi Britanske Kolumbije, nato pa se je vrnila na Univerzo v Calgaryju in prevzela mesto raziskovalne profesorice na katedri za kreativno pisanje. Tam vodi delavnice kreativnega pisanja Uporni arhitekti (The Insurgent Architects' House for Creative Writing; TIA House), ki se ukvarja z interakcijami socialne pravičnosti, prihodnosti in inovativne estetike pri ustvarjalnem pisanju. Larissa Lai je doslej izdala osem knjig, med katerimi sta romana *Salt Fish Girl* (2002; Dekle Slana Riba) in *The Tiger Flu* (2018; Tigrova gripa), pesnitev *Iron Goddess of Mercy* (2021; Železna boginja usmiljenja) in knjižica *Eggs in the Basement* (2009; Jajca v kleti). Je prejemnica nagrade Jima Dugginsa za avtorico na sredini kariere, literarne nagrade lambda, nagrade astraea in finalistka nagrade za poezijo Dorothy Livesay, prejemnica nagrade za prvi roman Books in Canada ter še sedem drugih; vse od poznih osemdesetih let se je ukvarjala z eksperimentalno poezijo in kulturnim menedžmentom ter sodelovala v skupnosti spekulativne fikcije. Doma se počuti tako v Vancouvru kot v Calgaryju. Motive pogosto črpa iz kitajske mitologije in kulture, s posebnim poudarkom na zgodovinskih in mitoloških ženskih osebnostih. Njeno pisanje povezuje mitološke podobe s fantastičnimi in feminističnimi elementi.

Larissa Lai (La Jolla, 1967) is a Canadian writer, poet and literary critic. She holds a BA (Hon.) in Sociology from the University of British Columbia, an MA in English and American Studies from the University of East Anglia, and a PhD in English from the University of Calgary. She was on faculty in the English Department at UBC for seven years before returning to the University of Calgary to take up a Canada Research Chair in Creative Writing. There she directs The Insurgent Architects' House for Creative Writing (TIA House), which concerns itself with the interactions of social justice, futurity, and innovative aesthetics in creative writing. Lai has written eight books, including *Iron Goddess of Mercy*, *Salt Fish Girl*, *The Tiger Flu*, and a Nomados chapbook, *Eggs in the Basement*. Recipient of the Jim Duggins Mid-Career Novelist's Prize, the Lambda Literary Award, the Astraea Award, and finalist for the Dorothy Livesay Poetry Prize, the Books in Canada First Novel Award and seven more, she's been involved in experimental poetry, cultural organizing, and speculative fiction communities since the late 1980s. She feels at home in both Vancouver and Calgary. She often draws motifs from Chinese mythology and culture, with a particular emphasis on historical and mythological female figures. Her writing connects mythological images to fantastic and feminist elements.

Iron goddess of mercy

(Excerpt)

1.

Dear Maenad, meet me halfway at the crossroads where we played touch footsie our pedicures glistening bright in the moonlight. Dear Monad when you were my one and homely, we aired our uglies to ducklings wet as greenbacks aching for a border crossing. Dear Mynah parroting the last politic, dear miner, I'm digging deep for gold, for diamond dust, asbestos, my best friend's girl. Dear Moonie, hugging the cult of the belt the boot of the bat the bear and the bull full of it sully my gully the grey bird rat of the sky screams dreaming of gullible burgers as the market door swings open to the grey and rainy. Dear Kool-Aid, Dear Gut Rot, Dear Deadhead singing where have all the flowers gone? Dear Dust Bowl, Dear Chiang Kai-shek, Dear Shrek your smile green, your antennae scan the skies of our Distant Early Warning Line. Dear Monster Mash, tear me to shredded chicken, I'm so hungry I could cry. Dear Mourning has broken, dear token my best friend's one and only, dear mayhem, dear Moonie howl at it while your vocal's stoical, while the cord of your sword's still sharp and dark as a clark's inkling recording rust and rebar, tea and totals, Dear Moaner parroting the harp seal and munching flipper pie, Dear Mailman staking your hot plot digging deeper where the white man's dug before, I've been working on the stale road haunting the crossroad where we burnt ghost money smoking the stairway to heaving boulders rolled from mountains dynamiting our break on through to the other's mother the love of my lite flite blasting a rocket ship to venus. Dear Dolly, gosh golly implicated in the hog's holly clearing brush for democracy's prop prop propolis staging the metro's underground for undocumented crossings while the bees buzz around your head 'til you can't think straight and they're measuring your cranium for uranium digging deeper than down for the black gold to bomb your ass to kingdom kum quat or some yung gai the vegetables of my digital LAN thirsty as a burst oil pipe skyping me in.

Seek Peace find Labour

Buzzing around windsock's

Empty hive

2.

Dear Occupation, know your station wastin' in Wong Nai Chung Gap blastin' the mishap of opium's cornucopia the dope of east asia co-prosperity no apology after the golly of america's postwar reconstruction plus deduction paid by the rough stamp of made in japan vs made in china bullying fragrant harbour's ever open shop, no stop even on sunday my hawker rushes her cart into hiding as cops bop your survival's illegal watch the eagle and praise the rule of law always say uncle when sam comes knocking no flocking or swarming in hordes or perils stay feral and leave the critters to the army of uniforms british, japanese or prc occupation's your vocation your relation makes a paste of yellow flesh here to do picky duty with fingers nimble 'til they stumble eyes precise until they slant the cant of burnout under factory lights burning special economic in sum jun, gow loong, chung king nest of my marginal brothers watering the swamp paved over in backwards rhetorics clean as the mean or mister blistering all my black-haired sisters down to the last drop of blood, pus, coffee or tea here's glee here's a plea my market's stark as other blood marking nanking, manchukuo or hong kong on christmas day our modern christian praying for deliverance of the kind colonizer interned at stanley as all our brothers stagger mass rape's estimation at ten thousand i don't want to talk about it i was so unhappy then i'm happy now that i have you little shoe and pretty dress my hair's a mess do you have to drive that ugly car star let's get away from him he's ignorant he doesn't know anything. and do you have lots of pretty friends in your nice school in new found land, new fin lund i wanted to go to school he made me stop at grade three i could have been smart like you like your mama all my children are so smart i never thought my life would turn out this good buy me another set of those pyjamas from zeller so comfy cheap a leap and pass me my chanel sweet smell of everything's gonna be alright.

It takes a Mountain

To build a village at Yau Yat Chuen

An Embargo to lose it

3.

Dear Mask, maker of my other cover, I'm over the weather wearing feathers as though my fine follicles could scale the cell walls of tyrannosaurus rex. What hex? My dearest witches code their spells to organize a future alphabet for one fine day, make hay from moonshine to dress an army of gin drinkers at Wong Nai Chung Gap. If we didn't eat apples, would we stop feeling shame? I dove Private Benjamin to touch the clock of the long now. My garden cajoles Eden Robinson to tell us how it is. Mother knows that apples are not the only fruit though she praises the five bumps at the bottom of delicious. In season mangoes swing Luzon to Julie as grandfathers struggle coolie to manager in economic zones offering no cover from sun or gunboat diplomacy while Jimmy Lai makes his fortune closing the gap between Chinese and Western fashion, parses pasta's return for Giordano Bruno's cosmic pluralism the sun that burns us only one sun among many. Whose workshop worlds this revolution when the stakes are hot and high? If Polo goes for horses and T-shirts how does angel hair spaghetti touch wonton mein? What if cover and gender were questions of reverb proud to disturb the foundation garments of our feminine endings, show us the meat of our murder growing over the bones that are stones? Would our arms be prosthetic as armies extending the white man's labour to make property out of sacred land? My hand runs free of its spider, uncanny as a jar of jam. Dear Musk, wandering Elon of the electrical solution, can scent pay what sight cannot? When does my facial dressing make me real and when does my slant signal untrustworthy? I birth a river of stars slashing for scars to signal loyal. How am I s'posed to breathe through all this beauty? When the cover of COVID can't decide whether it's kinder to go outside or stay indoors? Who's keeping score, fifteen love in favour of Billie Jean King, the thing is, the kid is not my son.

Naked blade

read

open wound

Red

Redress

51.

Dear Oolong, if there were no such thing as tea, none of this would have Happened. Bo nay, gook bo, heung pin, lung ching or ti gwoon yum, I hum, infusions a solution to remaining alert to irony, as sleepers puff opium trading the doozy of drowsiness for the carrot of charity draining the Oort cloud of our distant origins. Alert in the iron box, tempest teases schoolyard bullies flipping their hair like Farrah. Mine's too flat to feather, birds gather in conferences unable to backcomb for the stand-up comedian or punk rock pork hock. My dialect ditzes for the foetal leaf unfurling in hot water as English breakfast, Russian Caravan, Prince of Wales or Earl and Lady Grey. I hack for smack, heroin, morphine or crack as Jardine Matheson plies the China trade, pirating porcelain, silk, cotton and tea, items of use traded for the inducement of rest. That's okay, I'll dream my way back into your loving arms race, Cold War or trade war parading handbags from Prada, Coach and Chanel as students toss Molotov cocktails against tear gas on the MTR. Our scars glisten bright as stars fishing for birds in the Silver River a sliver of memory flashing light on our addictions enforced by gunboat diplomacy while geomancers crack ox scapulae for a route out of psychic unrest. What mettle could test this, gunpowder green or Iron Goddess, as my fireworks go up in smoke? I poke for a new Berlin, find a cross on the road as fentanyl crisis boom echoes across centuries of artificial sleep.

Perturbed galaxy ejects

Tidal stream of stars

River jumps fish

Železna boginja usmiljenja

(Odlomek)

1.

Draga Menada, pridi mi naproti, pridi do križišča, kjer so se najine noge stikale pod mizo, najina pedikura lesketala v mesečini. Draga Monada, ki si mi bila moja nelepa edina, svojo grdoto sva zaupali račkom, mokrim kot bankovci, ki bi radi prestopili mejo. Draga Mina, zlatoperka, azijski škorec, ki ponavljaš za zadnjim politikom, draga rudarka, trdo delam, kopljem globoko, za zlatom, diamantnim prahom, azbestom, dekletom svojega najboljšega prijatelja. Draga privrženka Suna Myung Moona, ki objemaš kult pasu škornja ali kija padec tečajev in čas njihove rasti, nakladalce laži, umaži moj strešni žleb siva ptičja podgana neba kriči medtem ko sanja o lahkovernih burgerjih medtem ko se vrata trga na široko odprejo sivim in deževnim. Draga Cedevita, Draga Brozga, Dragi Rum, ki poješ o tem, kam so šle cvetlice, ki si jim odstranil mrtve liste? Dragi Peščeni vihar, Dragi Čankajšek, Dragi Shrek z zelenim nasmeškom, tvoje antene preiskujejo nebo naše Oddaljene zgodnje opozorilne črte. Draga Noč čarovnic, raztrgaj me na razrezano perutnino, tako sem lačna, da bi lahko jokala. Draga vzhajajoča Mora, svitana zora, dragi znak, eden in edini mojega prijatelja, dragi kaos, privrženka Suna Myung Moona, tuli nanj v mesečini, medtem ko je tvoj glas ravnodušen, medtem ko je struna tvojega meča še ostra in temna kot uradnikova slutnja, ko registrira rjo in partiture, čaj in seštevke. Dragi Mrmrač, ki melješ mesno pito iz tjulnjev, Dragi Poštar, ki zakoličiš svojo vročo gredo, ki koplješ globlje tam, kjer je belec že kopal, delala sem na stari cesti, preganjala križišče, kjer smo sežigali fantomski denar, zakajali stopnice, ki vodijo, dvigali balvane, skotaljene z gora, razstreljevali preboj do matere drugega ljubezni mojega lahkega se pričkali detonirali raketo do Venere. Draga Dolly, zaboga, madonca, vpletena v svinjske bodike izsekavanje grmičevja za rekvizite inkvizicijske demokracije ki inscenira podzemlje metroja za nezakonita prehajanja medtem ko čebele brenčijo okrog tvoje glave toliko časa da ne moreš več misliti jasno in ti merijo količino urana v lobanji kopljejo globlje kot dol za črnim zlatom, da te vrže v zrak v kraljestvo kumkvat ali nekaj yung gaija zelenjavo mojega digitalnega LAN-a žejnega kot počen naftovod, ki me skajpa noter.

Išči Mir Najdi Delo

Ki brenči okrog vetrokaza

Praznega panja

2.

Draga Okupacija, zavedaj se svojega statusa, izmozgavana pri jarku Wong Nai Chung, prekleta smola izobilja opija, droge so-blaginja vzhodne azijske, nobenega opravičila po gromski strelji ameriške povojne obnove in znižanja cen ki ga je pokrila težka žig izdelana na Japonskem proti izdelano na Kitajskem potisniti v kot vselej odprto trgovino vonljivega pristanišča, brez odmora tudi ob nedeljah, moj poulični prodajalec hitro zapelje svoj voziček v skrivališče medtem ko policaji udarijo po nezakoniti uri tvojega preživetja, orel, in slavi vladavino prava vedno reci stric ko pride sam trkat na vrata nobenega zbiranja v čredo ali gomazenja v hordah in drugih nevarnostih ostani neudomačen in prepusti živalce celi vojski uniform britanskih, japonskih ljudske republike kitajske okupacija je tvoj poklic tvoj sorodnik izdeluje pasto iz rumenega mesa tukaj da opravlja dolžnost pobiranja s prsti ki so spretni dokler jim ne zdrsne z očmi ki so natančne dokler se ne povesejo izkrivijo izgorele pod tovarniškimi lučmi ki gorijo v posebnih ekonomskih conah v sum junu, gow loongu, chung kingu gnezdu mojih obrobni bratov ki zalivajo močvirje asfaltirano z zaostalo retoriko, čisto kot gospa ali gospod, ki sta ožulila vse moje črnolase sestre do zadnje kaplje krvi, sokrvice, kave ali čaja tukaj je veselo tu je moja prošnja moj trg je strog druga kri pušča sledove v nankingu, mandžukuu ali hongkongu na božični dan je naša moderna krščanska molitev za odrešenje tiste vrste ki jo je interniral kolonizator v stanleyju medtem ko se vsi najini bratje opotekajo ocena množičnih posilstev je desetisoč nočem govoriti o tem bila sem tako nesrečna nato sem zdaj srečna da imam tebe čevljički mali in lepa oblekica sama sem skušana ali moraš voziti ta grdi avto zvezda dajva odidiva stran od njega tako neizobražen je ničesar ne ve. in ali imaš veliko lepih prijateljev v svoji lepi šoli v novoodkriti deželi, novi funlandiji, želela sem iti v šolo pa me je on ustavil v tretjem razredu lahko bi bila pametna kot ti kot tvoja mama vsi moji otroci so bistri nisem si mislila da se mi bo življenje obrnilo tako zelo na bolje kupi mi še en komplet pižam iz zellerja tako udobne in poceni so in preskok podaj mi moj chanel prijetni vonj po frazi vse bo v redu.

Da zgradimo vas pri Yau Yat Chuenu

Potrebujemo goro

Da jo izgubimo, je potreben le embargo

3.

Draga Maska, ki si mi dala mojo drugo preobleko, zadeta sem od nošenja peres, kot da bi lahko moji drobni mešički preplezali celične stene tiranozavra rekse. Abrakadabra, kaj za vraga? Moje najdražje čarovnice kodirajo uroke, da bi uredile prihodnjo abecedo nekega lepega dne, skovale železo iz domačega žganja in oblekle celo armado pivcev gina pri jezu Wong Nai Chung. Če bi nehali jesti jabolka, ali ne bi več občutili sramu? Lotila sem se filma Vojakinja Benjamin, da bi se dotaknila ure, ki bo merila čas desetisoč let. Moj vrt se dobrika pisateljici Eden Robinson, da bi mu povedala, kako mu gre. Mama ve, da jabolka niso edino sadje, čeprav hvali pet sredstev za aromatiziranje na dnu delišesa. V sezoni se mangi šibijo od otoka Luzon do Julie, medtem ko se dedi mučijo od nosača do upravljavca v ekonomskih conah, ki ne nudijo zavetja pred soncem ali diplomacijo topnjač, in Jimmy Lai bogati z odpravljanjem vrzeli med kitajsko in zahodnjaško modo, razčlenjuje vračanje testenin, kozmični pluralizem Giordana Bruna, sonce, ki nas žge, je samo eno od mnogih. Čigava delavnica spravlja na svet tole revolucijo, ko so zastavki tako visoki in vroči? Če se Polo nanaša na konje in majice, kako se špageti Capelli d'Angelo tičejo rezancev Wonton Mein? Kaj če bi bila kamuflaža in spol vprašanje odmeva, ponosna, da motita perilo za oblikovanje postave naših ženskih končnic in nam kaže ta meso našega uboja, ki prerašča kosti, ki so kamni? Bi bile naše roke proteze, kot armade, ki razširjajo belski trud, da bi sveto zemljo spremenili v zemljišče? Moja dlan se giblje neodvisno od svojega pajka, nerazložljivo kot kozarec marmelade. Dragi Musk, tavajoči Elon, ki pripadaš električnim rešitvam, ki lahko zavohaš zaslužek, česar vid ne zmore? Kdaj me moja obrazna preveza dela resnično in kdaj moja poševnost oddaja sporočilo »nevredna zaupanja«? Rodim poševno reko zvezd, ki seka za brazgotinami, da bi signalizirala svojo zvestobo. Kako naj diham skoz vso to lepoto? Ko se krinka COVID ne more odločiti, ali je prijazneje iti ven ali ostati notri? Kdo še šteje, petnajst nič v prid tenisačice Billie Jean King, stvar je taka, mulec ni moj sin.

Golo rezilo

odprta rana

prebrana

Rdeče

Nadomestilo

51.

Dragi Oolong, če ne bi bilo čaja, se ne bi nič od tega Zgodilo. Bo nay, gook bo, heung pin, lung ching ali ti gwoon yum, mrmram, poparki so rešitev za našo pazljivost na ironijo, medtem ko spalci puhajo opij, spijo, menjajo nenavadno dremavost za korenček dobrotelnosti, odvodnjavajo Oortov oblak, da odtekajo naši odmaknjeni začetki. Pazljiva budnost v železni škatli, nevihta draži pretepače s šolskih dvorišč, obrača jim lase à la Farrah Fawcett. Moji so preveč ravno padajoči, da bi plapolali ali da bi bila v njih peresa, ptice se zbirajo na konferencah, se ne morejo operiti s česanjem nazaj za stand-up nastope, svinjska pleča, punk rock. Moj dialekt se raztrese ob kličnem listu, ki se v vroči vodi razpre kot English Breakfast, Russian Caravan, Prince of Wales ali Earl in Lady Grey. Prebijam se do heroína, morfija ali kokaina, medtem ko Jardina Matheson zanima kitajska trgovina. Po piratsko se loteva porcelana, svile, bombaža in čaja, uporabnega blaga, menjanega za špedicijo spanja. V redu, izsanjala si bom pot nazaj v tvojo ljubečo orožarsko, hladno ali trgovinsko vojno, nosila torbice znamk Coach, Chanel in Prada, medtem ko bodo študentje metali molotovke v solzivec na Kitajski železnici. Najine brazgotine se svetlikajo kot zvezde, ki lovijo ptice v Srebrni reki, kot drobec spomina, ki obsije naše zasvojenosti, ki jih je vsilila diplomacija topnjač, medtem ko vedeževalci lomijo volovske plečnice, išoč izhod iz psihičnih nemirov. Kateri pogum bi lahko to preizkusil, zeleni smodnik Železne Boginje, ko se moji ognjemeti razkadijo? Stikam za novim Berlinom in najdem nov križ ob cesti, novo križišče, medtem ko eksplozija fentanilne krize odmeva skozi stoletja umetnega spanja.

Vznemirjena galaksija izstreli

Bibavico zvezd

Reka skače ribe

Prevedla Barbara Jurša

Foto / Photo © Gerhard Maurer

Jani Oswald

Jani Oswald (Celovec, 1957) je koroški slovenski pesnik in esejist. Na Dunaju je študiral pravo, danes živi med Ljubljano, Celovcem in Dunajem in dela kot zavarovalniški menedžer. Poezijo in eseje objavlja v literarnih revijah v Sloveniji, Avstriji, Švici, Italiji in Nemčiji, v svoje nastope pa pogosto vključuje glasbeni performans in jih v javni prostor podaja skozi umetniško intervencijo (npr. literatura na tramvaju, poetični recepti za dvojezično abecedno juho, poezija na terasi planinske koč, džez in poezija v različnih zasedbah). Je dolgoleten politični in kulturni aktivist v več civilnodružbenih organizacijah, med drugim tudi predsednik celovškega Svobodnega radia Agora in član Kulturnega gremija Koroške deželne vlade v Celovcu, v osemdesetih letih je bil nekaj časa urednik literarne revije *Mladje*. Piše v slovenščini in nemščini. Doslej je izdal pesniške zbirke *Zaseka* (1985), *Babylon/Babilon* (1992), *Pes Marica* (1994), *Achillesverse* (1996), *Frakturen* (2007), *Andante Mizzi* (2010), *Quaran Tanja* (2013), *Carmina mi nora/Carmina minora* (2016) in *Non minus ultra* (2017).

Jani Oswald (Klagenfurt, 1957) is a Carinthian Slovene poet and essayist. He studied Law in Vienna, and today he lives between Ljubljana, Klagenfurt and Vienna and works in insurance as a manager. He publishes poetry and essays in literary magazines in Slovenia, Austria, Switzerland, Italy, and Germany, and often includes music in his performances, presenting them in public space through artistic interventions (e.g., tram literature, poetic recipes for bilingual alphabet soup, poetry on the terrace of a mountain hut, jazz, and poetry in various ensembles). He has long been a political and cultural activist in several civil society organizations, including the president of Klagenfurt's Free Radio Agora and a member of the Cultural Board of the Carinthian Provincial Government in Klagenfurt. For some time in the 1980s he was the editor of the literary magazine *Mladje*. He writes in Slovene and German. So far, he has published the poetry collections *Zaseka* (1985), *Babylon/Babilon* (1992), *Pes Marica* (1994), *Achillesverse* (1996), *Frakturen* (2007), *Andante Mizzi* (2010), *Quaran Tanja* (2013), *Carmina mi nora/Carmina minora* (2016) and *Non minus ultra* (2017).

Ne širisekrči

Quarantan ja

Pogrešam plot

okoli
zasvinjanega

okola

začaran zmaj se naj
ugrezne

v močvirju

Morala je
privatizirana

pa mir je

laž in greh in

blod povsod

komot poteka

pretvarjanje
vrednot

v vrednostne papirje

V dreku med seboj

se v gali hvalijo
živali

nikoli se jim ne

izčrpa rezervoar

na vladi

idiot
falot

na borzi

nor si

če verjameš v slučaj

začaran gaj

se naj ugrezne

au revoir

V sanjah me

preganja

začaran kraj

v karanteni

Quarantanja

Karan tema

Svo bo da da

svobo

boda

bode

voda

zvodenela

nenedela vobodasna

bodedede dovenede

svobaboba

ne deluje

Abba

uje ibu

ubi oje

je pa

kje že

izpod je

da

kje

za

koga je pa

lepa

Pepa

svovoboda

tam

na

vzhodu

na

zahodu

tam

tamtam

Svovobobo

Dada

vprašam:

pa kako da

sprene

veda se

svoba do

vsa

seve da

prepoveda

jezni Janez

se požvižga

nanjo tvitnik

blato brizga

Preživet je

Naj živi

svobodna

misel

v svobodnem

telesu

tako na

žemlji domači

kakor

v božjem slovesu

nekje v ne

besu

Naj živi

njena neskončna

svogodla

naj smrdi

pa zdravo!

narodno

telo

na zdravem narodnem

kolesu

Skok

Skočil

bom

bi skočil

iz

svojega roda

svinjskega

rodnega

svojskega

rodnega

svoja

vika pa krika

in

ki ker rikika

na

nov

izvenski

zvon

zven

bom

bim

zlo

vensko

odtod

bi

slovesno

bom

iz

reakcije

v

akcijo

iz

resig

nacije

v

čisto novo

nacij

Krč

Tet

titi

tata

identite ta

idente tati

edin tetita

teti

ti

tata

Temelji

Vino

vonji

vanjo

ven

novi

vole

da

domov

dama

moda

Adam

rit

nit med

miti

tema

tam

Tomo

moto

moti

breg

beg

bik kip

pok kop

pokal

ina

ati

omo

og

Mati

Domovina

Bog

Spora Zoom

Žetev kletev
 tih poraz
čompe vse pobrane
krompirišče razcvetelo
 gluho zbolelo
v srcu pomni suho
 omni prepotenco
bumerang banane nosi
 nesi bosí kompronosi
zbor pred nami
zbor za nami
 poj ojoj
 proteza z dolgim nosom
kompromise kuje teta
spor razume sporazume
 promiskuiteta zeta
sam obljublja
 pol in ljubna nam
stališča žalostnih
 figur na odru
nami pred za
 zbor poj oje
kompromišče razcvetelo
 ves krompir pobran
zaman pogajanja
 praz
 nota v glavah
prah poveš
 eni nosovi tih
poraz jaz ljubim
 vas

Bris

Iz bris
 brez
 naslova iz
 kriz
 brez poslova
 brez
 briž na
 pred
 stava
 stara
 nova
 nora pesem
 pridi
 prdi smrt
 smrči
kopa pride iz
 bris
 brez naslova

Eko Nono

Odpiši tožbe

	nagnite naložbe
ki hrepene	dočakat
dan	potrošnje
dneve	mošnje
	po noči
	poroke poči
videz o obljubi o bi	
	ljubi čaja
varčevanja običaja	lep sklep
da kul tur ki kar	
	potrata
	derivata ničkaj
	cool
naj izgine	kakor
	kafra
takšna je	eko no
	no majka mila
	Mija

Rebalans

Kdaj odpišeš

že obrednostne

? papirje

have no chance

! brez javnega

denarja

javnost zlahka

zanemarja

malce

morebitne

sitne že

in intelektu

mulce

Zaživi naj

proračunski

dans

macabre

dan

es kranjski

velikanez

kri za

jut ri re

balanes

res culturae

trga popo

trebah

trgovine

Iz morale

morale bi

od sto

piti riti

pa ne

Simon niti

Janez

Tviti

noč ta

iti

Nož krvava žila

(po koroški ljudski pesmi *Rož, Podjuna, Zila*)

Poln trebuh

propad

vizija

praprot potepuh

falot

sodomija

davna slavna

neprebavna

zgodovina

sablje

grablje

meč

zarota

polomija nagelj

nož Marijin

narod

špargelj

kvargelj

moj trpin

Posnetek

Domo

vina

da

tradici

ja čebul cool

potrebul al

obrnul se

sonc planinc

princ

domovinc

provinc

Presnetek

Ena dva
na zemljišču soseda jodlata
in v smradni uri v tujini seveda
staro pravdo nekdo uri
kuri
Ritme piši
le doma če
! ritme

Razmejitev

(po istrski ljudski pesmi *Danes a Buje doman v Triban*)

Heute a Buje

doman

nach Triban

nikar v Piran

meje

preč več

poz nej

krat ne kras ti

iskati Kras

no ragacu

si va

obadva

al mi ali

tre tri

e per me

aber da

ein Phantom

auf der Piazza

va la ragazza

z drugim fantom

im Mazda

über den Platz da

Slovo jemal

Zdaj gremo oj

zdaj gremo

nazaj

nas več

ne bo nazaj

gremo nazaj

gremo oj zdaj .

nas več ne bo

Sedi prisedi

kaj le boš stal

kaj boš stoje

slovo jemal

Ničesar ne jemljem

ne jemljem

slovesa

pa če sedim

pa če stojim

bežim

iz teh krajev vseeno

bežim

Expanding it's contracting

Carantan yeah

I miss the fence
 around
 this mucky

lot
 let enchanted drag on
 sink

in swamp

privatised
 morality
 privatised
 and peace
 all lies and sins and crazy
 shit all over
 this totally commodified
 converted
 values
 i.e. securities

In the dung
 at a gala
 beasts praise
 each other

never run
 out of their
 reservoir

a retard
 a rogue
 in power

at a stock exchange
 you're crazy

to believe in co
 in
 cidence

let the
enchanted

grove
sink
au revoir

in my dreams I'm
haunted by a

quarantined

enchanted

Carantan yeah

Carant Darkening

Li ber ty ty

liber

bertie

burning water

burnt down

nonotworking iberlyti

litter burly burden

bitterly

isn't working

territory

ills and icky

kicks

and kills

and where the hell

cor roding where for whom

lovely lady

little bertie

there in the east

in the west

there

therethere

lil bear billy

teddy

I do ask: how come that

it is feig ning

libery sure for fee

forbidies

fierce and fiery Janez

fool of full of ire

does not give

a tweet

splashing mud

all over

Serfvival

Let the

free thought

reign

in the free

body

or

on the native soil

as

it is in God's

des

ire

somewhere

in heaven

Let

its infinite freedom

reign

let it go fart

hail thee!

hi! national

body

on a healthy

national

bike

Jump

I'll

jump

I'd jump

out

of my

tribe

swinish

native

peculiar

riffraff

native

kerfuffle

and

cock-a doodle-doo

on

a new spire

slowly

and sound

bound

will

wood

slovillain

from here

would

slovenly

will

out of

reaction

into

action

out of

resig

nation

into

pure

new

nation

Tremor

Tie

dent tee

ty

identi ty

I

den

thieves
the only
the

it

entity

Foundations

Land

blend

felon

fog

homey

money

ladder

hog

laundry

model

lemon

den

hotter

mutter

trolley

moth

Tommy

motel

grotto

grog

giddy

dodgy

poky

dock

and

other

omen

idiot

Mother

Holy Homeland

God

a quiet defeat
 compromise doesn't yield
 any crops in blossom all
 deaf as a wound
 your heart remember dry
 and smug omni potence
 darnest
 smuggles boomerang bananas sent
 bent compromissile amiss
 a choir in front of us
 a choir behind us
 sings oh goodness
 prosthesis long faces
 faeces of compromittee
 minted by the aunt
 greets mends
 agreements
 promiscuity of the son-in-law
 promises made
 tones fade fake and broken
 notes positions of sad
 stage figures
 us in front of behind
 the choir singing goodness
 compromisery fields
 blossom all the crops
 harvested
 in vain negotiations
 waste
 land in the
 bleating dust to
 blend in quiet
 defeat

E race

Erasure

era sure without
 address a
 razor
 without farewells
 a heart
 less
 show
 goes on
 same old
 new
 lame story
 goes far
 fart death
 snores

when the

razor comes
 address less

Eco No Me

Write off lawsuits

in vest ments rotten pursuits
 who long and
 work for that bright
day of consumption
days of purses
 after the night is up
 the merger breaks up
the appearance
 of a promise oh me
 of a trading mission
and the tradition
 of saving deep sleep
of days of cul ture
 what a waste
 chaste haste not really
 that cool
let it vanish into thin
 lair
 that's the way it is
 eco no
 not me

The Amending Budget

When will you finally clear
ritual
? securities
sans chance
! without public
money
the public easily
dismiss slightly
possibly
pests
intellectua kids
long live the
amending budget
dans
macabre to day Slovenian
titan
tyrant
cris is
to morrow re balance
res culturae
cuts and rends as need be
ended services
Morality would require they
Re sign
asses
but won't as it is
Vasko no!!
nor Janez
they keep on
twitter litter
shitty ing

Rosemary, Carnation

(after the Carinthian folk song *Rož Podjuna Zila*)

Rož Podjuna Zilja

my companion grave
tired of rattle
your poor sufferer

reincarnation

my home and family
Mary's rosy nation
holy suffering

catastrophe, carnation

your Slovenian son
patient repetition
garland, rosemary

my grave companion

poor suffering
rosemary, carnation
national lament

Im(it)age

Home

lend

dear land

the trade

ition of roots

cool

aneed or

turn itself

asun climber

prince

land lord

province

Dam(n)age

One two

on the lot

and in the finale

not if but when

up yours!

only at home if

yodelling

neighbours

of course

abroad

of their hour

somebody

is drilling

the old law

going sour

butt !

Demarcation

(after the Istrian folk song *Danes a Buje doman v Triban*)

Heute a Buje
domani
v Tribani
never Piran into
the border
no more
later
times don't trust
in the Karst
baby bye bye
si va
both
the two of us
dva or three
tre
e per me
aber da
one Phantom
auf der Piazza
va la ragazza
with another
boy s fantom ojoj
va da noi
in a Mazda
over the Platz da

Took Leave

Let's go land ho!

now

let's go now

no where we're not coming back

we won't be back

anymore

let's go we're not coming

let's go land ho!

back we won't be

anywhere

anymore

come and sit down

why would you be standing

will you take leave

standing or what?

I'm not taking anything

I'm not taking

any leave

even when sitting down

even when standing I'm

running

from this place

no matter what

no matter where

I'm

running

Translated by Barbara Jurša

Foto / Photo © Polina Kalashnikova

Lena Ruth Stefanović

Lena Ruth Stefanović (Beograd, 1970), je crnogorska pesnica, pisateljica in prevajalka. Po diplomu in magisteriju iz ruščine na Univerzi v Sofiji je nadaljevala s študijem kitajskega jezika in kulture v Pekingu; v Podgorici je končala Diplomatsko akademijo Gavra Vukovića in med drugim kot uradna prevajalka oziroma svetovalka sodeluje pri državnem protokolu crnogorske vlade. S tezo iz lingvistike je leta 2014 doktorirala na Državnem inštitutu za ruski jezik A. S. Puškina v Moskvi. Doslej je objavila pesniške zbirke *Io Triumpe* (2008), *Đavo, jedna neavtorizovana biografija* (2011; Hudič, neavtorizirana biografija), *Boja promene* (2013; Barva spremembe) in *Izvinite, mislim da umirem* (2020; Oprostite, mislim, da umiram), romana *Šćer onoga bez dece* (2017; Hči tistega brez otrok) in *Aimée* (2019) ter zbirko esejev *Arhetip čuda* (2006; Arhetip čudežev). Njena kratka zgodba »Nova zaveza« je bila leta 2014 vključena v ameriški izbor najboljše evropske proze. Svoja besedila objavlja v različnih antologijah, mnoga so tudi prevedena, med drugim v albanščino, angleščino, azerbajdžanščino, makedonščino in ukrajinsščino.

Lena Ruth Stefanović (Belgrade, 1970) is a Montenegrin poet, writer, and translator. After graduating with a master's degree in Russian Language and Literature from Sofia University, she continued her studies of Chinese Language and Culture in Beijing. She graduated from the Gavro Vuković Diplomatic Academy and, among other things, participates in the state protocol of the Montenegrin government as an official translator or consultant. With a thesis in Linguistics, she received her PhD in 2014 from The Pushkin State Russian Language Institute in Moscow. So far, she has published the poetry collections *Io Triumpe* (2008), *Đavo, jedna neavtorizovana biografija* (The Devil: An Unauthorized Biography, 2011), *Boja promene* (The Color of Change, 2013), and *Izvinite, mislim da umirem* (Sorry, I Think I'm Dying, 2020), the novels *Šćer onoga bez dece* (Daughter of the One without Children, 2017) and *Aimée* (2019), as well as the collection of essays *Arhetip čuda* (Archetype of Miracles, 2006). Her short story 'Nova zaveza' (New Testament) was included in the American selection of the best European prose in 2014. She publishes her texts in various anthologies, many have also been translated into Albanian, English, Azerbaijani, Macedonian and Ukrainian, among other languages.

Đavo
(Autobiografija)

Poznaš li me?

U ovoj priči ja sam tvoj protivnik
glas gordosti rođen iz tvoje sumnje
nastanjen u tvom strahu
sa stalnim boravkom u nevjeri
potičem iz mraka
nahanjen tvojim bijesom
napojen tvojim bolom
ja činim da posrneš i padneš
i dok smijući se govoriš da ne postojim
ja te živog sahranjujem.

Mjesec u Raku

Moji snovi burni su
tokom mjeseca Tammuza
prožeti efemernim ljubavima,
nerođenom decom sa zvučnim imenima
i krvi žednim suparnicama;
lukavi, podvojeni rak,
pometen tinjajućom mjesečinom,
čeličnim pipcima kida moju utrobu
od gnjecavog želatina,
vadi komad po komad bolne, drhtave mene
i postavlja okrvavljena sjećanja
na uvid zluradim kerberima;
kerberi zarivaju svoje očnjake
u raskomadanu nutrinu neke bivše mene,
proždiru me halapljivo mljackajući,
dok bleđa žena tankih usana,
premećući u rukama preslicu,
čita Kadiš za moju nerođenu decu.

Skriveni Avganistan

Muškarac u narodnoj nošnji uperio je levor
u glavu žene koja se porađala nad rakom.
Ženino lice beše potpuno iskrivljeno od bola
ali nije smjela pustiti ni glasa
Niz njene bijele butane slivala se topla, lepljiva krv
Rečeno je da je dijete začeto protivno vjerskom zakonu
i da mora biti sahranjeno živo
odmah po rođenju
za nauk ocu i majci i svakom vjerniku.
Okolna brda izgledala su mi poznato.
Nisam se osjećala da sanjam.
Nisam se nadala da ću se probuditi.

Lutalica iznad mora magle

tiha priča o usamljenosti
 o putovanju kroz lavirint značenja
 o strancu, koji traži dom
 o ženi, koja traži čovjeka
 silazeći s planina, ožalošćena
 pomalo nesretna lutalica
 „Lutam tiho i pomalo sam nesretan“*
 kao da govori
 on zauvijek prokleta da luta
 ja da slijedim njegov trag
 nikad nisam pronašla dom
 nikad nisam pronašla mir
 dok lutam nad morem magle
 čovek u kaputu stoji okrenut leđima
 ne vidim njegovo lice, možda ga nema (lica, njega)
 stoji na litici, drži štap
 baš kao što bi Tarot Luda stala
 zagledan u daljinu povrh magle
 bez odanog psa koji bi ga čuvao u izmaglici
 nema šarenih krpica
 nema putne vreće s čarobnim napicima
 ovo usamljeno post-tarot ludilo
 bez arhetipa, lica, junaka i vidljivog smisla
 bez nade za novi početak
 odmetnuti Boaz za Rut naših dana
 (bez obećanja koje Luda nosi u svom čistom srcu)
 “Baš kao što se pobožni čovjek moli bez riječi ...
 Osjetljivi čovjek shvata i prepoznaje to.” (Schubert)
 Istinita pretpostavka, pejzaž oslikan samoćom
 Čovjek bez lica i žena u sivom kaputu
 žurno prožet hinjenim mysticismom
 spektakl magle nije neophodan
 niti religiozna egzaltacija
 možda je to tek dim od suvog leda
 banalni ugljen dioksid u čvrstom agregatnom stanju
 koji u ovoj pjesmi (na određenoj temperaturi) glumi
 maglu na kilo i samoću na prodaju
 ti nisi Boaz, ja nisam biblijska Rut

* Pjesma koju je komponovao 19-godišnji F. Schubert na reči G. P. Schmidta.

Hudič
(Avtobiografija)

Me poznaš?
V tej zgodbi sem tvoj nasprotnik,
glas oholosti, rojen iz tvojega dvoma,
nastanjen v tvojem strahu,
s stalnim bivališčem v nejeveri,
vznikam iz teme,
nahrnjen s tvojim besom,
napojen s tvojo bolečino
povzročim, da ti zdrsne in da padeš,
in ko v smehu trdiš, da me ni,
te živega pokopavam.

Luna v raku

V mesecu tamuzu
so moje sanje burne,
prežete z efemernimi ljubeznimi,
nerojenimi otroki z zvenečimi imeni
in krvoželjnimi tekmeči;
pretkani podvojeni rak,
ki ga je odplavila brleča mesečina,
z jeklenimi tipalkami trga moje drobovje
iz židke želatine,
jemlje me košček za koščkom
in daje okrvavljene spomine
na vpogled zlobnim kerberjem;
kerberji zasajajo podočnike
v razkosano notranjost neke bivše mene,
požirajo me in hlastno mlaskajo,
medtem ko bleda ženska tankih ustnic
v rokah prestavlja preslico
in bere kadiš za moje nerojene otroke.

Skriti Afganistan

Moški v narodni nošnji je uperil pištolo
v glavo ženske, ki je rojevala nad grobno jamo.
Ženskin obraz je bil povsem spačen od bolečine,
vendar še zastokati ni smela.
Po belih stegnih ji je lila topla lepljiva kri.
Da je bil otrok spočet v nasprotju z verskim zakonom, so rekli,
in da mora biti živ pokopan
tako po rojstvu
v poduk očetu in materi in slehernemu verniku.
Okoliški hribi so se mi zdeli znani.
Nisem se počutila, kakor da sanjam.
Nisem upala, da se bom zbudila.

Potepuh nad morjem megle

tiha zgodba o osamljenosti
 o potovanju po labirintu pomenov
 o tujcu, ki išče dom
 o ženski, ki išče moškega
 ožaloščen, nekolikanj nesrečen potepuh
 se spušča s planin
 in kakor da pravi:
 »Tiho tavam in nekolikanj sem nesrečen.«*
 njegovo prekletstvo je, da mora večno tavati
 moje, da hodim po njegovi sledi
 nikoli nisem našla doma
 nikoli nisem našla miru
 ko tavam nad morjem megle
 mi moški v plašču kaže hrbet
 ne vidim njegovega obraza, morda ga ni(ma) (obraza)
 stoji na skalni polici, drži palico
 točno tako, kakor bi se postavil Norec iz tarota
 gleda v daljavo nad meglo
 brez zvestega psa, ki bi ga varoval v meglici
 ni(ma) pisanih oblačil
 ni(ma) popotne vreče s čarobnimi napoji
 ta osamljena posttarot norost
 brez arhetipov, obrazov, junakov in vidnega smisla
 brez upanja za nov začetek
 uporniški Boaz za Ruto naših dni
 (brez obljube, ki jo nosi Norec v svojem čistem srcu)
 »Tako kakor pobožen človek moli brez besed ...
 Občutljiv človek to razume in prepozna.« (Schubert)
 Resnična domneva, krajina, poslikana s samoto
 Moški brez obraza in ženska v sivem plašču
 spektakel megle, v naglici prežet s hlinjenim mysticismom,
 ni nujen
 niti religiozna eksaltacija
 morda je to le dim iz suhega ledu

* Pesem, ki jo je zložil 19-letni F. Schubert na besedilo G. P. Schmidta.

banalni ogljikov dioksid v trdnem agregatnem stanju
ki v tej pesmi (na določeni temperaturi) igra
meglo na kilograme in samoto naprodaj
ti nisi Boaz, jaz nisem biblijska Ruta

Prevedla Đurđa Strsoglavec

The Devil
(An autobiography)

Do you not know me?
I am your adversary in this tale:
that arrogant voice born of doubt
and fostered by fear.
I dwell in the constant storm
of your uncertainty,
sprouting in darkness,
fed by your fury
and drinking up your pain
until you stumble and fall.
Still you dismiss me with a smile,
denying my existence
as I bury you alive.

Moon in Cancer

Throughout the month of Tammuz
my dreams are turbulent,
infused by ephemeral loves,
echoing with the names of unborn children
and rivals thirsting for blood.
Crazed by the blaze of moonlight the crab,
cold and cunning, tears at my guts;
each slash of its steely pincers making gelatin
of intestines, bowels and womb.

Scoop by twitching scoop of me
it sets before Cerberus,
which sinks its fangs avidly
into my mangled innards.

While they feed upon the blood soaked
memories of a former me,
a pale woman with thin lips spins a distaff
and reads Kadish for my unborn children.

Hidden Afghanistan

Squat astride an open grave at gunpoint,
pale thighs purple with a pouring of blood,
she is racked by the pains of birth
but must be silent before the gunman
standing proud in his national costume.

It is ruled that a child such as hers,
conceived outside of the tenets of law,
be buried alive at birth as an example to all.

The surrounding mountains seemed familiar:
I did not know I was dreaming,
and had no hopes of waking up.

Translated by Stephen J. Mangan and Lena Ruth Stefanović

Wanderer above the Sea of Fog

A silent tale
Memento of loneliness
A journey through the maze of meanings
A stranger is looking for his home
A woman is seeking a man
“I come down from the mountains...”
Laments the wanderer
“I wander silently and am somewhat unhappy”*
He’s cursed to wander forever
I am condemned to follow his traces
Never finding home
Never finding peace
As I wander above the sea of fog
A man in overcoat, his back turned to me
I cannot see his face
Maybe he doesn’t have one (a face)
He stands on a cliff and holds a cane
Like a Tarot Fool’s would
Sans loyal guardian dog
No colorful clothes
No travelling sack with magic potions
This solitude, post-Fool, post-insanity
no archetypes, faces, heroes or visible meanings
sans hope for a new beginning
Boaz on the run for the Modern Day Ruth
(sans promise the Fool carries in their pure heart)
“Just as the pious man prays without speaking a word...
The sensitive man understands and recognizes it.” (Schubert)
A veritable presumption, a secular landscape
hastily imbued with artificial mysticism
spectacle of the fog is not necessarily
a religious elation... Or is it?
Is it not the divine in one’s contemplation?
Maybe it’s just the smoke

* Song composed by 19-year-old F. Schubert to the words of G. P. Schmidt.

Coming out of the dry ice
not even real fog
But frozen, compressed carbon dioxide gas
In this poem
It is sold in the place of snake oil
a fake remedy for loneliness
You ain't Boaz, I ain't Biblical Ruth

Translated by the author

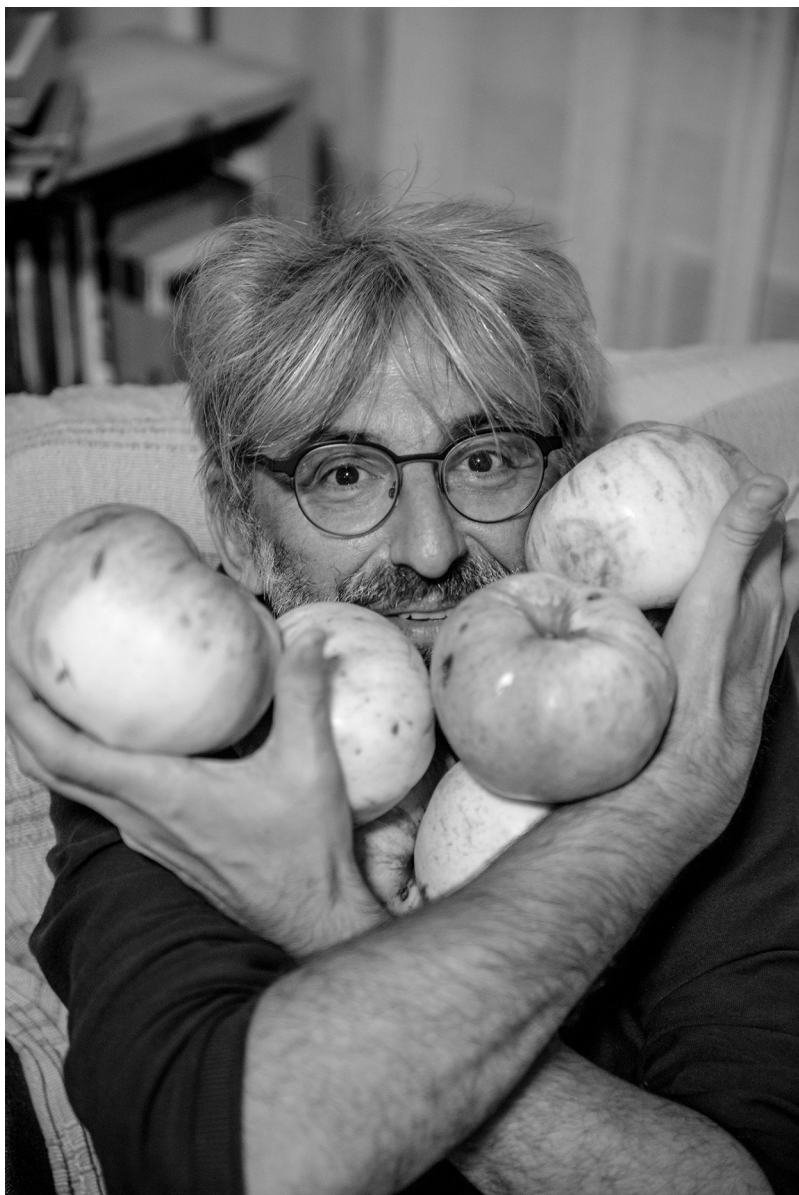

Foto / Photo © Imrana Kapetanović

Nenad Veličković

Nenad Veličković (Sarajevo, 1962) je bosansko-hercegovski pisatelj, pesnik, esejist, dramatik in univerzitetni profesor. Eden osnovnih poudarkov njegovega (strokovnega) dela je vloga nacionalne književnosti v izobraževanju. Med njegovimi pomembnejšimi knjigami so *Konačari* (1995; *Gostači*, 1998), *Đavo u Sarajevu* (1996; Hudič v Sarajevu), *Sahib. Impresije iz depresije* (2001; sl. 2005), *Otac moje kćeri* (2002; *Oče moje hčere*, 2009), *Viva SEXICO* (2006), *100 zmajeva* (2007; *Sto zmajev*, 2012), *Vremenska petlja* (2011; Časovna zanka), *Vitez švedskog stola* (2013; Vitez samopostrežnega bifeja), *Ne govori mi dok te prekidam: Pubertetski antibonton* (2018; Ne govori mi, dokler te prekinjam. Pubertetniški antibonton) in *Plastelinci* (2019). Njegove kratke zgodbe so bile uvrščene v več antologij ter objavljene v domači in tuji periodiki. Šest njegovih dram je bilo uprizorjenih v sarajevskem Gledališču mladih; je tudi scenarist dveh televizijskih filmov. Bil je lastnik založbe Omnibus, za katero je urejal in izdajal večinoma knjige mladih bosansko-hercegovskih literarnih ustvarjalcev. Prejel je več literarnih nagrad, med drugim na festivalih v Skopju, Svištovu, Plovdivu in Sarajevu.

Nenad Veličković (Sarajevo, 1962) is a Bosnian-Herzegovinian writer, poet, essayist, playwright, and university professor. One of the basic emphases of his (professional) work is the role of national literature in education. Among his most important books are *Konačari* (Tenants, 1995), *Đavo u Sarajevu* (The Devil in Sarajevo, 1996), *Sahib. Impresije iz depresije* (Sahib: Impressions from Depression, 2001), *Otac moje kćeri* (Father of My Daughter, 2002), *Viva SEXICO* (2006), *100 zmajeva* (One Hundred Dragons, 2007), *Vremenska petlja* (Time Loop, 2011), *Vitez švedskog stola* (Knight of the Buffet, 2013), *Ne govori mi dok te prekidam. Pubertetski antibonton* (Don't Talk to Me While I'm Interrupting You: Adolescent Anti-Etiquette, 2018) and *Plastelinci* (Plasticine Ones, 2019). His short stories have been included in several anthologies and published in domestic and foreign periodicals. Six of his plays were staged at the Sarajevo Youth Theater; he also wrote the screenplays for two television films. He was the owner of the Omnibus publishing house, for which he edited and published mostly books by young Bosnian-Herzegovinian literary authors. He has received several literary awards, including at festivals in Skopje, Svishtov, Plovdiv and Sarajevo.

Odluka

Znao je da će ovaj dan doći, tačno ga je predvideo i nije ga iznenadio, ali mu se sad odjednom činilo da nije učinio sve što je mogao da ga odloži. Iako je odluku doneo davno, i živeo u miru s njom, sve do danas ponašao se kao da ona nema veze s njim, kao da je neko drugi na tom školju i kao da će sutra sve biti isto kao danas.

Zapravo, i biće. Probudiće ga časovnik navijen da zvoni u cik zore. Požuriće da isključi agregat i da se vrati u postelju, dok je još topla. Možda će ponovo uhvatiti san, kao vetar u jedro, a možda će se još kratko prevrtati u plahtama pa onda izaći da se umije i obiđe vrše. Tako će mu početi dan, kao što je počinjao prethodnih šest meseci, ako bi jutro bilo blago i pitomo. A ako noć bude olujna, rastrčaće se po školju da napuni bačve kišnicom i da pokupi otpad koji su talasi naneli.

Otkako je rat počeo nađe se u tim naplavinama svega, a ponajviše mornarskih stvari, sa potopljenih konvoja: krpa, zastava, razbijenih sanduka, komada užadi, čak i poneka konzerva... Sve bi sagorivo sušio i onda ložio i na tim vatricama kuvao supe ili pekao ribe, štedeći i tako.

Brodove je viđao retko, danju, za najbolje vidljivosti, a još ređe noću, kad bi jedino svetlo u krugu od 30 milja bio signal s njegovog svetionika. Rat je besneo iza horizonta, ali on ništa nije znao o ishodima bitaka, o pobedama i porazima. Radio nije palio, i uopšte, osim za signalno svetlo, ni za šta više nije trošio struju. Nije znao koliko će sve trajati, ni kada će i hoće li s kopna stići nove zalihe. Sa hranom je stajao dobro, zahvaljujući vršama i plimi. Kišnica se prokuvana s travama mogla piti kao čaj. Ni u čemu nije oskudevao, zahvaljujući štedljivosti, osim u nafti, koje je u poslednjoj isporuci bilo najviše.

Ali ona se od svega, iako je nju najviše štedeo, najbrže trošila. Još nekoliko nedelja i neće je više biti ni kapi. Posle toga paliće vatru, kao u stara vremena, ali ni to neće trajati dugo. Mesec, ili najviše dva. A posle toga njegov boravak ovde neće više imati smisla.

Danas, još samo danas, nafte ima dovoljno za plovidbu čamcem do kopna. Niko mu to ne bi zamerio, da večeras ne upali agregat, ostavi pučinu bez svetionika, i da s povoljnom strujom isplovi u zoru. Čak su mu i dali takva uputstva opraštajući se, kad je odbio da s njima napusti školj. Ovo je za povratak, rekli su, ako ne dođemo.

A nisu verovali da hoće, jer je počinjao veliki rat, jedan od onih koji se dugo pripremaju i još duže završavaju.

Možda su u tom ratu, pomišljao bi prethodnih meseci, dok se današnji dan primicao, svi oni poginuli, a luka izgorela, i sada više niko, tamo na kopnu, ne zna za njega, i jednom, kad se ipak završi taj rat, ako se već i nije završio, niko neće požuriti ovamo. Iako će naposljetku i svetionik doći na red u sećanjima, kad se ponovo otvore morski putevi, i kad kapetani uzalud budu tražili svetlo na mračnom horizontu.

U svakom slučaju ostajanje je bilo bezizgledno, i ustupajući ponekad nadi bio je isplanirao povratak, iako je odluku bio već doneo davno. Pomno je proučio karte i peljare, kretanje struja, pravac vetrova, dugo računao i crtao, i najzad odredio kurs, ni najkraći ni najbrži, nego čudan i zaobilazan, kakvim niko nikada sa ovog školja nije otplovio na kopno, ali takav da se stigne s najmanje utrošenog goriva. Sa tačno onoliko koliko ga je danas preostalo u zalihama.

Zagledan u praznu pučinu, mesecima, zamišljajući današnji dan, ili vadeći iz mora stvari stradalih, da ih osuši i zapali, kad agregat jednom ostane bez nafte, pomišljao je da možda njegov svetionik ima veze s tim potapanjima, jer svi ti ratni brodovi, krstarice i podmornice koriste njegovo svetlo za svoj smrtonosni posao. Ali bi na kraju samo odmahnuo glavom, odbacujući misao da se zlo hrani svetlom. Svetionik je kao zvezda u noći. Za njega niko neće reći da je čovek koji je ugasio zvezdu.

Bilo je mnogo načina, zaista, da se odloži sutrašnji dan. Ali takvi dani, kad čovek i odluka postanu jedno, ne mogu se odlagati unedogled. Naravno da bi mogao upaliti vatru umesto agregata, danas, i spreman za povratak ostajati ovde dok ima šta da gori, i dok ima čime da se potpaljuje. Možda bi to zaista bilo mudrije. Možda bi neko učinio i tako.

Ali on je odluku doneo davno.

Odločitev

Vedel je, da bo ta dan prišel, točno ga je predvidel in ni ga presenetil, toda zdaj se mu je nenadoma zdelo, da ni storil vsega, kar bi lahko bil storil, da bi ga odložil. Četudi je odločitev sprejel že zdavnaj in je mirno živel z njo, se je vse do danes vedel, kakor da ni povezana z njim, kakor da je nekdo drug na tem otoku in kakor da bo jutri vse enako kot danes.

Pravzaprav tudi bo. Zbudila ga bo budilka, nastavljena na zvočenje ob zori. Hitro bo šel izključit agregat in se vrnil v posteljo, dokler je še topla. Morda bo znova ujel spanec, kakor veter v jadro, morda pa se bo še malce premetaval med rjuhami in se nato šel umiti in pogledat vrše. Tako se bo začel njegov dan, kakor so se začenjali vsi prejšnjih šest mesecev, če so bila jutra blaga in mirna. Če pa bo noč nevihtna, bo tekal po otoku, da bi napolnil sode z deževnico in zbral odpadke, ki so jih naplavili valovi.

Odkar se je začela vojna, je bilo v teh naplavinah marsikaj, predvsem pa mornarske reči s potopljenih konvojev: krpe, zastave, razbiti zaboji, kosi vrvi, tudi kakšna konzerva ... Vse gorljivo je posušil in nato zakuril in na teh ogenjčkih kuhal juhe ali pekel ribe in tudi tako varčeval.

Ladje je videval redko, podnevi ob najboljši vidljivosti, še redkeje pa ponoči, ko je bila edina luč v krogu 30 milj signal z njegovega svetilnika. Vojna je divjala za obzorjem, on pa ni nič vedel o izidih bitk, o zmagah in porazih. Radia ni vklapljal in sploh ni za nič več porabljal elektrike, razen za signalno svetlobo. Ni vedel, kako dolgo bo vse trajalo, niti kdaj in ali bodo s kopnega prispele nove zaloge. Hrane je imel dovolj po zaslugi vrš in plime. Deževnico, prekuhano z zelišči, je lahko pil kot čaj. Ničesar mu ni primanjkovalo, ker je bil varčen, razen nafte, ki je je bilo v zadnji pošiljki največ.

Nafta pa se je od vseh stvari najhitreje porabljala, četudi je bil z njo najbolj varčen. Še nekaj tednov in je ne bo več niti kapljice. Nato bo zakuril ogenj kakor v starih časih, vendar tudi to ne bo trajalo dolgo. Mesec ali največ dva. Nato pa njegovo bivanje tu ne bo več smiselno.

Danes, samo še danes, je nafte dovolj za plovbo s čolnom do kopnega. Nihče mu ne bi zameril, če drevi ne vključi agregata, pusti obzorje brez svetilnika in z ugodnim tokom ob zori izpluje. Saj so mu tudi dali takšna navodila ob slovesu, ko ni hotel oditi z njimi in zapustiti otoka. To je za vrnitev, so rekli, če ne pridemo. Vendar

niso verjeli, da bodo, ker se je začejala velika vojna, ena tistih, ki se dolgo pripravljajo in se še dlje končujejo.

Morda so v tej vojni, je večkrat pomislil prejšnje mesece, ko se je bližal današnji dan, vsi umrli, pristanišče pa je zgorelo in zdaj nihče tam na kopnem ne ve zanj, in nekoč, ko bo te vojne vendarle konec, če je že ni, ne bo nihče pohitel sem. Čeprav bo naposled tudi svetilnik prišel na vrsto v spominih, ko se bodo znova odprle morske poti in ko bodo kapitani zaman iskali luč na temnem obzorju.

Ostajanje je bilo v vsakem primeru brezizgledno in včasih se je predal upanju in naredil načrt za vrnitev, čeprav je odločitev sprejel že zdavnaj. Natančno je preučil zemljevide in navtične vodnike, premikanje tokov, smer vetrov, dolgo je računal in risal in naposled določil smer, ne najkrajše ne najhitrejšo, temveč čudno in obvozno, v kakršni ni s tega otoka nikoli nihče odplul na kopno, toda takšno, ki do cilja porabi najmanj goriva. Točno toliko, kolikor ga je danes preostalo v zalogah.

Ko je mesece gledal prazno obzorje in si predstavljal današnji dan ali ko je iz morja odnašal reči ponesrečenih, da bi jih posušil in naložil na ogenj, ko bo agregat nekoč ostal brez nafte, je premišljeval, da je morda njegov svetilnik povezan s temi potopitvami, kajti vse te vojne ladje, križarke in podmornice uporabljajo njegovo luč za svoje smrtonosno početje. Vendar je na koncu samo odkimal in zavrgel misel, da se zlo hrani z lučjo. Svetilnik je kot zvezda v noči. O njem ne bo nihče rekel, da je človek, ki je utrnil zvezdo.

Veliko načinov za odložitev jutrišnjega dne je bilo, resnično. Toda takšnih dni, ko človek in odločitev postaneta eno, se ne da odlagati v nedogled. Seveda bi lahko prižgal ogenj namesto agregata, danes, in pripravljen za vrnitev ostajal tu, dokler bi imel kaj gorljivega in dokler bi imel s čim podkuriti. Morda bi bilo to resnično modreje. Morda bi kdo naredil tudi tako.

Toda on je odločitev sprejel že zdavnaj.

Prevedla Đurđa Strsoglavec

Decision

He knew that this day would come, he predicted it precisely and it did not surprise him, but now it suddenly seemed to him that he had not done everything he could to postpone it. Although he made the decision a long time ago, and lived in peace with it, up until today he acted as if it had nothing to do with him, as if someone else was on that small island and as if tomorrow everything would be the same as today.

In fact, it will be. He will be awakened by the alarm clock set to ring at the crack of dawn. He will hurry to turn off the generator and return to bed while it is still warm. Maybe he'll catch a dream again, like the wind in the sail, and maybe he'll lie around in the sheets for a while longer and then go out to wash and go round to check the traps. That is how his day will start, as it has started the previous six months, if the morning was gentle and docile. And if the night is stormy, he will run around the island to fill the barrels with rainwater and pick up the waste washed ashore by the waves.

Ever since the war started, you can find all sorts of things in this alluvium, but above all, sailor's things, from sunken convoys: rags, flags, broken chests, pieces of ropes, even some cans... He would dry everything combustible and then burn it and cook soups or bake fish on those tiny fires, saving in this way as well.

He rarely saw ships during the day, when the visibility was at best, and even less often at night, when the only light within the radius of 30 miles would be the signal from his lighthouse. The war raged beyond the horizon, but he knew nothing about the outcomes of the battles, about victories and defeats. He would not turn on the radio, and in general, except for the signal light, he did not waste electricity for anything else. He did not know how long all this would take, or when and whether new supplies would arrive from the mainland. He got by well with food, thanks to the traps and the high tide. Boiled rainwater with herbs could be drunk as tea. He did not lack anything, thanks to his thrift, except for oil, of which he received most with the last delivery.

But it got spent the fastest of all, despite his sparing it the most. A few more weeks and there won't be a drop left. After that, he will light a fire, as in the old days, but even that won't last long. A month, two at most. But after that, his stay here will no longer make sense.

Today, only today, he still has enough oil to sail to the mainland by boat. No one would blame him for that, if he didn't turn on the

generator tonight, leave the open sea without a lighthouse, and sail off with a favourable current at dawn. They even gave him such instructions when saying goodbye, when he refused to leave the island with them. This is for you to return, they said, if we don't come back. And they didn't believe that they would because the great war had begun, one of those that prepares for a long time and takes even longer to end.

Maybe in this war, he would have thought in the previous months, while this day was approaching, all of them died, and the port burned down, and now no one, there on the land, knows about him, and once this war is over, if it is not over yet, no one will rush here. Although, in the end, they will remember the lighthouse as well, when the sea routes reopen, and the captains will look for the light on the dark horizon in vain.

In any case, staying was hopeless, and while he sometimes yielded to hope, he planned the return, even though he had already made the decision a long time ago. He carefully studied the maps and pilots, the movement of the currents, the direction of the winds, he calculated and drew for a long time, and finally determined the course, neither the shortest nor the fastest, but strange and indirect, like no one has ever sailed from this island to the mainland but consuming the least fuel. With exactly as much as there was left in stock today.

Staring into the open sea, for months, imagining this day, or taking things from the deceased out of the sea to dry and to set them on fire once the generator ran out of oil, he thought that maybe his lighthouse had something to do with those sinkings, because all those warships, cruisers and submarines use his light for their deadly work. But in the end, he would just shake his head, rejecting the thought that evil feeds on light. The lighthouse is like a star in the night. No one will say that he is the man who extinguished the star.

There were many ways, indeed, to postpone the following day. But such days, when man and decision become one, cannot be postponed indefinitely. Of course, he could light a fire instead of a generator today and could stay here as long as he has something to burn and as long as he has something to set the fire with, prepared to return. Maybe that would actually be wiser. Maybe someone else might just as well do that.

But he made the decision a long time ago.

Translated by Petra Meterc

**Dosedanji
udeleženci in
nagrajenci
Vilenice**

Previous

***Participants and
Vilenica Prize
Winners***

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSКИH
PISATELJEV ZA LETO 1986 JE PREJEL / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION
AWARDED THE 1986 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

Fulvio Tomizza

Utemeljitev nagrade / Laudation: *Jože Pirjevec*

V publikaciji *Vilenica 1986* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The following are represented in the *Vilenica Almanac 1986* and took part in the literary readings:

Péter Esterházy, Reinhard P. Gruber, Ingram Hartinger, Zbigniew Herbert, Gert Hofmann, Tadeusz Konwicki, Lojze Kovačič, Slavko Mihalič, Gerhard Roth, Milan Rúfus, Eva Schmidt, Jan Skácel, Wisława Szymborska, Fulvio Tomizza, Istvan Vas, Igor Zidić

.....

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSКИH
PISATELJEV ZA LETO 1987 JE PREJEL / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION
AWARDED THE 1987 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

Peter Handke

Utemeljitev nagrade / Laudation: *Erich Prunč*

KRISTAL VILENICE 1987 / 1987 CRYSTAL VILENICA AWARD – *Gregor Strniša*

V publikaciji *Vilenica 1987* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The following are represented in the *Vilenica Almanac 1987* and took part in the literary readings:

Ivan Aralica, Tándori Dezső, Lúbmír Feldek, Carmela Fratantonio, Erzsébet Galgóczi, Peter Handke, Bohumil Hrabal, Geda Jacolutti, Drago Jančar, Alfred Kolleritsch, Ryszard Krynicki, Andrzej Kuśniewicz, Giuliana Morandini, Ágnes Nemes Nagy, Jan Skácel, Gregor Strniša, Wisława Szymborska, Dominik Tatarka, Veno Taufer, Pavle Ugrinov, Adam Zagajewski, Vitomil Zupan

DISPUT / DISPUTATION: *Claudio Magris: Ewaldova bakla / Ewald's Torch*

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSКИH
PISATELJEV ZA LETO 1988 JE PREJEL / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION
AWARDED THE 1988 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

Péter Esterházy

Utemeljitev nagrade / Laudation: *Jože Hradil*

KRISTAL VILENICE 1988 / 1988 CRYSTAL VILENICA AWARD – *Ewa Lipska*

V publikaciji *Vilenica 1988* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The following are represented in the *Vilenica Almanac 1988* and took part in the literary readings:

Birgitta Arens, Francesco Burdin, Sándor Csoóri, Jaroslav Čejka, Miroslav Červenka, Milan Dekleva, Danijel Dragojević, Benedikt Dyrlich, Vlado Gotovac, Marian Grześczak, Klaus Hoffer, Anton Hykisch, Gert Jonke, László Lator, Ewa Lipska, Marcelijus Martinaitis, Vesna Parun, Erica Pedretti, Richard Pietrass, Ilma Rakusa, Christoph Ransmayr, Renzo Rosso, Jaroslaw Marek Rymkiewicz, Ryszard Schubert, Tomaž Šalamun, Rudi Šeligo, Josef Šimon, Aleksandar Tišma, Judita Vaičiunaite, Tomas Venclova, Giorgio Voghera, Josef Winkler, Dane Zajc, Štefan Žary

DISPUT / DISPUTATION: *Czesław Miłosz: Četrta učna ura / The Fourth Teaching Lesson*

.....

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSКИH
PISATELJEV ZA LETO 1989 JE PREJEL / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION
AWARDED THE 1989 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

Jan Skácel

Utemeljitev nagrade / Laudation: *Albina Lipovec*

KRISTAL VILENICE 1989 / 1989 CRYSTAL VILENICA AWARD – *Dubravka Ugrešić*

V publikaciji *Vilenica 1989* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The following are represented in the *Vilenica Almanac 1989* and took part in the literary readings:

H. C. Artmann, Jan Beno, Volker Braun, Gino Brazzoduro, Jan Buzássy, Paola Capriolo, Sándor Csoóri, Miroslav Dudok, Bogumil Ćuzel, Petar Gudelj, Christoph Hein, Milan Jesih, Gert Jonke, Eugeniusz Kabatc, Danilo Kiš, Ivan Klíma, Jurij Koch, Kajetan Kovič, Gabriel Laub, Florjan Lipuš, Miklos Meszöly, Emil Mikulenaite, Adolph Muschg, Tadeusz Nowak, Josip Osti, Tone Pavček, Kornelijus Platelis, Ingrid Pukanigg, Miroslav Putik, Alojz Rebula, Carlo Sgorlon, Werner Sollner, Andrzej Szczypiorski, Antonio Tabucchi, Dubravka Ugrešić, Miroslav Valek, Dragan Velikić, Ligo Zanini

DISPUT / DISPUTATION: *György Konrád: S sredine / From the Centre*

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSКИH
PISATELJEV ZA LETO 1990 JE PREJEL / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION
AWARDED THE 1990 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

Tomas Venclova

Utemeljitev nagrade / Laudation: *Veno Taufer*

KRISTAL VILENICE 1990 / 1990 CRYSTAL VILENICA AWARD – *Aleš Debeljak*

V publikaciji *Vilenica 1990* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The following are represented in the *Vilenica Almanac 1990* and took part in the literary readings:

Alexandra Berková, Andrej Blatnik, Leon Briedis, Miroslav Červenka, Aleš Debeljak, Nedjeljko Fabrio, András Fodor, Branko Gradišnik, Niko Grafenauer, Reinhardt P. Gruber, Maja Haderlap, Paweł Huelle, Anton Hykisch, Eugenius Ignatavičius, Antanas Jonynas, Lubomir Jurík, Diana Kempff, Michael Köhlmeier, Tomas Saulius Kondrotas, György Konrád, Miroslav Košuta, Stelio Mattioni, Libuše Moniková, Péter Nádas, Gáspár Nagy, Boris Pahor, Miodrag Pavlović, Giorgio Pressburger, Eva Schmidt, Knuts Skujenieks, Jože Snoj, Andrzej Szypiorski, Ján Józef Szczepański, Susanna Tamaro, Ladislav Tažký, Goran Tribuson, Božena Trilecová, Ludvík Vaculík, Joachim Walter, Anka Žagar

DISPUT / DISPUTATION: *Veno Taufer: Izziv ali zgaga? / Challenge or Hassle?*

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSКИH
PISATELJEV ZA LETO 1991 JE PREJEL / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION
AWARDED THE 1991 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

Zbigniew Herbert

Utemeljitev nagrade / Laudation: *Niko Jež*

KRISTAL VILENICE 1991 / 1991 CRYSTAL VILENICA AWARD – *Lajos Grendel*

V publikaciji *Vilenica 1991* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The following are represented in the *Vilenica Almanac 1991* and took part in the literary readings:

Ladislav Ballek, Andrej Brvar, Lenka Chytilová, Heinz Czechowski, István Eörsi, Lajos Grendel, Fabjan Hafner, Reto Hänni, Ivanka Hergold, Andrej Hieng, Alois Hotschnig, Viťazoslav Hronec, Anna Jókai, Donaldas Kajokas, Milan Kleč, Mirko Kovač, Lojze Krakar, Vít Kremlička, Bronisław Maj, Laura Marchig, Štefan Moravčík, Luko Paljetak, Oskar Pastior, Jure Potokar, Hans Raimund, Rolandas Rastauskas, György Somlyó, Mario Suško, Ivo Svetina, Susanna Tamaro, Arvo Valton, Szabolcs Várady, Bite Vilimaitė, Alena Vostrá, Joachim Walther, Ernest Wichner, Josef Winkler

DISPUT / DISPUTATION: *Vlado Gotovac: Skica o Atlasu / Sketch of the Atlas*

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSКИH
PISATELJEV ZA LETO 1992 JE PREJEL / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION
AWARDED THE 1992 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

Milan Kundera

Utemeljitev nagrade / Laudation: *Jaroslav Skrušný*

KRISTAL VILENICE 1992 / 1992 CRYSTAL VILENICA AWARD – *Endre Kukorelly*

V publikaciji *Vilenica 1992* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The following are represented in the *Vilenica Almanac 1992* and took part in the literary readings:

Alexandra Berková, Vytautas Bložė, Branko Ćegek, Slavenka Drakulić, Gustav Januš, Dušan Jovanović, Ferenc Juhász, Ryszard Kapuściński, Marie-Thérèse Kerschbaumer, Efim Kletnikov, Krzysztof Koehler, Uwe Kolbe, Mirko Kovač, Endre Kukorelly, Krzysztof Lisowski, Drahoslav Machala, Vytautas Martinkus, Ivan Minatti, Libuše Moníková, Boris A. Novak, Lajos Parti Nagy, Aarne Puu, Gerhard Roth, Štefan Strážay, Jana Štroblová, Marjan Tomšič, Miloslav Topinka, Dragan Velikić, Jani Virk, Peter Waterhouse

DISPUT / DISPUTATION: *Evgen Bavčar: Univerzalizmi in njihova Facies Hypocritica / Universalisms and Their Facies Hypocritica*
Péter Esterházy: Postmoderni barbarizem ali Evropa brez lastnosti / Postmodern Barbarism or Europe with No Characteristics

.....

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSКИH
PISATELJEV ZA LETO 1993 JE PREJELA / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION
AWARDED THE 1993 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

Libuše Moníková

Utemeljitev nagrade / Laudation: *Neva Šlibar*

KRISTAL VILENICE 1993 / 1993 CRYSTAL VILENICA AWARD – *Francesco Micieli*

V publikaciji *Vilenica 1993* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The following are represented in the *Vilenica Almanac 1993* and took part in the literary readings:

Zsófia Balla, József Baran, Roberto Dedénaro, Helmut Einsendle, Alojz Ihan, Dževad Karahasan, Matjaž Kocbek, Vlastimil Kovalčík, Marko Kravos, Zvonko Maković, László Márton, Robert Menasse, Francesco Micieli, Marjeta Novak Kajzer, Paul Parin, Denis Poniž, Daina Prancietytė, Carlo Sgorlon, Arvo Valton, Michal Viewegh, Piotr Woiciechowski, Ifigenija Zagoričnik Simonović

DISPUT / DISPUTATION: *Georges-Arthur Goldschmidt, Vlado Gotovac, László Krasznahorkai, Antonin J. Liehm: Edvard Kocbek – Palica / Edvard Kocbek – The Stick*

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSКИH
PISATELJEV ZA LETO 1994 JE PREJEL / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION
AWARDED THE 1994 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

Josip Osti

Utemeljitev nagrade / Laudation: *Denis Poniž*

KRISTAL VILENICE 1994 / 1994 CRYSTAL VILENICA AWARD – *Slavko Mihalič*

V publikaciji *Vilenica 1994* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The following are represented in the *Vilenica Almanac 1994* and took part in the literary readings:

Marjorie Agosin, Edoardo Albinati, Árni Bergmann, Miloš Biedrzycki, Christa Dericum, Janko Ferk, Antonio Fian, Antanas Gailius, Vlado Gotovac, Egid Gstättnner, Gunnar D. Hansson, Daniel Hevier, Viťazoslav Hronec, Paweł Huelle, Richard Jackson, Goran Ignjatije Janković, Dževad Karahasan, Lubor Kasal, Thomas Kling, Majda Kne, Miklavž Komelj, Jurgis Kunčinas, Feri Lainšček, Phillis Levin, Svetlana Makarovič, Giuseppe Mariuz, János Marno, Mateja Matevski, Andrej Medved, Slavko Mihalič, Dušan Mitana, Grzegorz Musiał, Aleksander Peršolja, György Petri, Juan Octavio Prenz, Lenka Procházková, Gianfranco Sodomaco, Matthew Sweeney, Tomaž Šalamun, Igor Škamperle, Jachým Topol, Urs Widmer, Uroš Zupan

DISPUT / DISPUTATION: *Alain Finkielkraut: Intelektualci, politika in vojna / Intellectuals, Politics and War*

.....

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSКИH
PISATELJEV ZA LETO 1995 JE PREJEL / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION
AWARDED THE 1995 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

Adolf Muschg

Utemeljitev nagrade / Laudation: *Vesna Kondrič Horvat*

KRISTAL VILENICE 1995 / 1995 CRYSTAL VILENICA AWARD – *Marzanna Bogumiła Kielar*

V publikaciji *Vilenica 1995* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The following are represented in the *Vilenica Almanac 1995* and took part in the literary readings:

Jovica Aćin, Kurt Aebli, Marjorie Agosin, Eugenijus Ališanka, Marcin Baran, Árni Bergmann, Krzysztof Bielecki, Dariusz Bittner, Loredana Bogliun, Berta Bojetu-Boeta, Tereza Boučková, Lucas Cejpek, Róża Domaścyna, Erik Groch, Gunnar D. Hansson, Nora Ikstena, Richard Jackson, Marzanna Bogumiła Kielar, Rade Krstić, Phillis Levin, Tonko Maroevič, Manfred Moser, Danielius Mušinskas, Radovan Pavlovski, Tone Perčič, Sibila Petlevski, Juan Octavio Prenz, Raoul Schrott, Zorko

Simčič, Rudolf Sloboda, Andrzej Stasiuk, Matthew Sweeney, Tomaž Šalamun, Ján Štrasser, Zsuzsa Tákács, Dezső Tandori, Jaromír Typlt, Miloš Vacík, Saša Vegri, Pavel Vilikovský, Ernest Wichner, Ćiril Zlobec, Vlado Žabot, Aldo Žerjal

DISPUT / DISPUTATION: *Lojze Kovačič: Ali pisatelj potrebuje svet, ki njega ne potrebuje? / Does a Writer Need the World Which Doesn't Need Him?*

.....

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSКИH PISATELJEV ZA LETO 1996 JE PREJEL / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION AWARDED THE 1996 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

Adam Zagajewski

Utemeljitev nagrade / Laudation: *Niko Jež*

KRISTAL VILENICE 1996 / 1996 CRYSTAL VILENICA AWARD – *Kača Čelan*

V publikaciji *Vilenica 1996* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The following are represented in the *Vilenica Almanac 1996* and took part in the literary readings:

Lothar Baier, Uldis Berzinš, Petr Borkovec, Magda Carneci, Karol Chmel, Claude Michel Cluny, Branko Čegan, Kača Čelan, Zita Čepaitė, Stefano Dell'antonio, Ljiljana Dirjan, Dušan Dušek, Milan Đorđević, Menna Elfyn, János Háty, Ann Jäderlund, Antanas A. Jonynas, Julian Kornhauser, András Ferenc Kovács, Vladimir Kovačič, Friederike Kretzen, Enzo Martines, Lydia Mischkulnig, Brane Mozetič, Boris A. Novak, Iztok Osojnik, Žarko Petan, James Ragan, Ales Razanov, Hansjörg Schertenleib, Triini Soomets, Karel Šiktanc, Aleš Šteger, Thorgerir Thorgerirson, Maja Vidmar, Mārtinš Zelmenis

DISPUT / DISPUTATION: *Svoboda imaginacije – imaginacija svobode / Imagination of Freedom – Freedom of Imagination*
Branko Miljković: Poezijo bodo vsi pisali / Everybody Will Be Writing Poetry

.....

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSКИH PISATELJEV ZA LETO 1997 JE PREJEL / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION AWARDED THE 1997 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

Pavel Vilikovský

Utemeljitev nagrade / Laudation: *Andrej Rozman*

KRISTAL VILENICE 1997 / 1997 CRYSTAL VILENICA AWARD – *Nicole Müller*

V publikaciji *Vilenica 1997* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The following are represented in the *Vilenica Almanac 1997* and took part in the literary readings:

Attila Balázs, Pauls Bankovskis, Peters Bruveris, Stefan Chwin, Gillian Clarke, Vittorio Cozzoli, Vera Čejkowska, Liutauras Degėsys, Evald Flisar, Franjo Frančič, Niko Grafenauer, Marianne Gruber, Aime Hansen, Jože Hudeček, Hanna Johansen, Vanda Juknaitė, Mila Kačič, Doris Kareva, István Kovács, Katja Lange-Müller, Kristina Ljaljko, Peter Macsowský, Herbert Maurer, Neža Maurer, Christopher Merrill, Nicole Müller, Ewald Murrer, Miha Obit, Albert Ostermaier, Pavao Pavličić, Delimir Rešicki, Brane Senegačnik, Abdulah Sidran, Andrzej Sosnowski, Pierre-Yves Soucy, Ragnar Strömberg, Olga Tokarczuk, Alta Vášová, Anastassis Vistonitis, Anatol Vjarcinski, Andrew Zawadzki

DISPUT / DISPUTATION: *Daimon zapeljevanja / Daimon of Temptation*
Rainer Maria Rilke: Orfej • Evridika • Hermes / Orpheus • Eurydike • Hermes

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSКИH
 PISATELJEV ZA LETO 1998 JE PREJEL / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION
 AWARDED THE 1998 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

Péter Nádas

Utemeljitev nagrade / Laudation: *Orsolya Gállos*

KRISTAL VILENICE 1998 / 1998 CRYSTAL VILENICA AWARD — *Peter Semolič*

V publikaciji *Vilenica 1998* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The following are represented in the *Vilenica Almanac 1998* and took part in the literary readings:

Amanda Aizpuriete, Andrei Bodi, Jan Čikvin, France Forstnerič, Natasza Goerke, Felicitas Hoppe, Zoë Jenny, Arne Johnsson, Jiří Kratochvíl, José Jorge Letria, Vida Mokrin Pauer, Maja Novak, Osamljeni tekači, Hava Pinhas Coen, Ilma Rakusa, Izet Sarajlić, Peter Semolič, Marko Sosić, Alvydas Šlepikas, Slobodan Šnajder, Pia Tafdrup, Veno Taufer, László Villányi, Milan Vincetić, Hugo Williams, Andrea Zanzotto

DISPUT / DISPUTATION: *Timothy Garton Ash: Konec stoletja, začetek tisočletja / The End of the Century, the Beginning of the Millennium*

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSКИH
 PISATELJEV ZA LETO 1999 JE PREJELA / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION
 AWARDED THE 1999 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

Erica Pedretti

Utemeljitev nagrade / Laudation: *Vesna Kondrič Horvat*

KRISTAL VILENICE 1999 / 1999 CRYSTAL VILENICA AWARD — *Angelo Cherchi*

V publikaciji *Vilenica 1999* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The following are represented in the *Vilenica Almanac 1999* and took part in the literary readings:

Neringa Abrutytė, Angelo Cherchi, Lelo Cjanton, Richard Flanagan, Marius Ivaškevičius, Richard Jackson, Jana Juránová, Jaan Kaplinski, Dražen Katunarič, Taja Kramberger, Ryszard Krynicki, Franco Loi, Miha Mazzini, Miloš Mikelc, Mimmo Morina, Andrej Morovič, Amir Or, Răzvan Petrescu, Asher Reich, Christopher Reid, Kathrin Röggla, Ljudmila Rubljévska, Anna Santoliquido, Armin Sender, Sande Stojčevski, Vojo Šindolič, Adriana Škunca, Ottó Tolnai, Bogdan Trojak, Nenad Veličković, Karen Volkman, Dane Zajc

DISPUT / DISPUTATION: *Trst na začetku 20. stoletja: futuristična utopija ali možni model za nadnacionalno in ustvarjalno sožitje v združenju (srednji) Evropi* / *Trieste at the Beginning of the 20th Century: A Futuristic Utopia or Realistic Model of Trans-National and Creative Coexistence of People in the Common (Central) Europe*

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSКИH PISATELJEV ZA LETO 2000 JE PREJEL / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION AWARDED THE 2000 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

Slavko Mihaljić

Utemeljitev nagrade / Laudation: *Veno Taufer*

KRISTAL VILENICE 2000 / 2000 CRYSTAL VILENICA AWARD — *István Vörös*

V publikaciji *Vilenica 2000* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The following are represented in the *Vilenica Almanac 2000* and took part in the literary readings:

Zoran Ančevski, Peter Božič, Uke Bucpapaj, Aleš Čar, Primož Čučnik, Jacques Darras, Lidija Dimkowska, Mircea Dinescu, Michael Donhauser, Janis Elsbergs, Leopold Federmair, Mila Haugová, Željko Ivanković, Liudvikas Jakimavičius, Urs Karpf, Georgiu Konstantinov, Hasso Krull, Gary Lawless, Umberto Mangani, Erik Menkveld, Jaume Perez Montaner, Imre Oravecz, Silvana Paletti, Katherine Pierpoint, Angelina Polonskaya, Milorad Popović, Ana Ristović, Sudeep Sen, Marcin Sendekci, Ronny Someck, Marjan Strojman, Brina Švigelj Mérat, Yörgos Veis, Istvan Vörös, Gerald Zschorsch

DISPUT / DISPUTATION: *Friederike Kretzen: Vloga in pomen literature danes / The Meaning and the Role of Literature Today*

Niko Grafenauer: Pisatelj v ekscentru časa / Writer in the Off-Centre of Time

Régis Debray, Zdenko Vrdlovec: Literatura in mediji / Literature and the Media

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSКИH
PISATELJEV ZA LETO 2001 JE PREJEL / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION
AWARDED THE 2001 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

Jaan Kaplinski

Utemeljitev nagrade / Laudation: *Veno Taufer*

KRISTAL VILENICE 2001 / 2001 CRYSTAL VILENICA AWARD – *Natalka Bilocerkevica*

V publikaciji *Vilenica 2001* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The following are represented in the *Vilenica Almanac 2001* and took part in the literary readings:

Esad Babačić, Mohammed Bennis, Natalka Bilocerkevica, Casimiro de Brito, Richard Burns, Peteris Cedrinš, Robert Davis, Michel Deguy, Ferida Duraković, Andreas Ehin, Hans Eichhorn, Mauro Faccioni Filho, Michael Farrell, László Garaczi, Greg Gatenby, Adam Globus, Adela Greceanu, Petr Hruška, Valdo Immovilli, Dragan Jovanović Danilov, Laurynas Katkus, Vladimir Kavčič, Katica Kjulavkova, Barbara Korun, Maruša Krese, Roman Ludva, Sonja Manojlović, Narlan Matos, Marián Milčák, Ban'ya Natsuishi, Claudio Pozzani, Matthew Rohrer, Erik Stinus, Franco Supino, Vivienne Vermes, Thor Vilhjálmsón, Hans van de Waarsenburg, Adam Wiedemann

DELAVNICE / WORKSHOPS: *Prevajanje poezije, O estetski komponenti vsakdanjega življenja / Translating Poetry, On the Aesthetic Component of the Everyday Life*
MLADA VILENICA 2001 / 2001 YOUNG VILENICA AWARD – *Špela Poljak*

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSКИH
PISATELJEV ZA LETO 2002 JE PREJELA / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION
AWARDED THE 2002 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

Ana Blandiana

Utemeljitev nagrade / Laudation: *Lidija Dimkova*

KRISTAL VILENICE 2002 / 2002 CRYSTAL VILENICA AWARD – *Pál Závada*

V publikaciji *Vilenica 2002* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The following are represented in the *Vilenica Almanac 2002* and took part in the literary readings:

Jorge Enrique Adoum, Dritëro Agolli, Andriy Bondar, Snežana Bukal, Bora Ćosić, Jozefina Dautbegović, Tanja Dückers, Oswald Egger, Chuah Guat Eng, Jakša Fiamengo, Ioan Flora, Janice Galloway, Sinan Gudžević, Michál Hvorecký, Anatol Kudravec, Anatolij Kudrjavicki, Leena Lander, Franco Manzoni, Maciej Melecki, Dušan Merc, Petr Mikeš, Vinko Möderndorfer, Herta Müller, Patricia Nolan, Knut Ødegård, Justo Jorge Padron, Monika Van Paemel, Ratimir Pavlović,

Janis Rokpelnis, Ken Smith, Glen Sorestad, Luan Starova, Vidosav Stevanović, Lucija Stupica, Tone Škrjanec, Willem Van Toorn, Pál Závada

DELAVNICE / WORKSHOPS: *Prevajanje poezije, O literaturi na internetu, O vizualni in literarni podobi / On Translating Poetry, On Literature on the Internet, On Visual and Literary Image*

MLADA VILENICA 2002 / 2002 YOUNG VILENICA AWARD – Ana Šalgaj

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSКИH PISATELJEV ZA LETO 2003 JE PREJEL / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION AWARDED THE 2003 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

Mirko Kovač

Utemeljitev nagrade / Laudation: *Josip Osti*

V publikaciji *Vilenica 2003* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The following are represented in the *Vilenica Almanac 2003* and took part in the literary readings:

Constantin Abăluță, Hana Andronikova, Kostas Assimacopoulos, Vladimír Balla, Marek Bieńczyk, Boris Biletić, Gordana Mihailova Bošnjakoska, Nicole Brossard, René de Ceccatty, Paulo da Costa, John F. Deane, Paulette Dubé, Lynn Emanuel, Pavle Goranović, Norbert Gstrein, Jacques Izoard, Rutger Kopland, Herkus Kunčius, Taras Luchuk, Donal McLaughlin, Tom Petsinis, Vivienne Plumb, Gregor Podlogar, Alek Popov, Stella Rotenberg, Paolo Ruffilli, Fiona Sampson, Ljudka Silnova, Andrej E. Skubic, Eira Stenberg, James Tate, Krisztina Tóth, Suzana Tratnik, Christian Uetz, Vladimir Vertlib, Erika Vouk, Juli Zeh

DELAVNICE / WORKSHOPS: *Prevajanje poezije, Prostori transgresije, Revija v reviji / Translating Poetry, Places of Transgression, Review In Review*

MLADA VILENICA 2003 / 2003 YOUNG VILENICA AWARD – Žiga Mohorič, Agata Venier

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSКИH PISATELJEV ZA LETO 2004 JE PREJELA / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION AWARDED THE 2004 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

Brigitte Kronauer

Utemeljitev nagrade / Laudation: *Neva Šlibar, Vesna Kondrič Horvat*

KRISTAL VILENICE 2004 / 2004 CRYSTAL VILENICA AWARD – Valžina Mort

V publikaciji *Vilenica 2004* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The following are represented in the *Vilenica Almanac 2004* and took part in the literary readings:

Jan Balabán, Muharem Bazdulj, Eric Brogniet, Ștefan Caraman, Daša Drndić, Martin Fahrner, Edward Foster, Georgi Gospodinov, Gintaras Grajauskas, Daniela Kapitánová, Vojislav Karanović, Artjom Kavalevski, Juris Kronbergs, Alain Lance, Sydney Lea, Vasyl Makhno, Katarina Marinčič, Txema Martínez Inglés, Valžina Mort, Novica Novaković, Gino Pastega, Szilárd Podmaniczky, Aleksandar Prokopiev, Barbara Simoniti, Peter Steiner, Anni Sumari, Vladimir P. Štefanec, Cai Tianxin, Krzysztof Varga, Peter Weber, Andrea Zanzotto

PREVAJALSKA DELAVNICA / TRANSLATION WORKSHOP: *Mererid Puw Davies, Louis De Paor, Helena Sinervo*

DISPUT / DISPUTATION: *Primer Edvard Kocbek in svoboda izražanja danes / The Edvard Kocbek Case and the Freedom of Expression Today*

MLADA VILENICA 2004 / 2004 YOUNG VILENICA AWARD – *Eva Renner, Brigita Berčon*

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSКИH PISATELJEV ZA LETO 2005 STA PREJELA / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION AWARDED THE 2005 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

Ilma Rakusa in Karl-Markus Gauß

Utemeljitev nagrade / Laudation: *Vesna Kondrič Horvat, Drago Jančar*

KRISTAL VILENICE 2005 / 2005 CRYSTAL VILENICA AWARD – *Vladas Braziūnas*

V publikaciji *Vilenica 2005* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The following are represented in the *Vilenica Almanac 2005* and took part in the literary readings:

Carlos A. Aguilera, Veljko Barbieri, Juras Barisevič, Vladas Braziūnas, Anna Maria Carpi, Theodora Dimova, Jure Jakob, Janez Kajzer, Viliam Klimáček, Olivera Korvezirovska, Cvetka Lipuš, Jaan Malin, Jim McGarrah, Anna Mitgutsch, Sinéad Morrissey, Duško Novaković, Gregor Papež, Leung-Ping Kwan, Jean Portante, Zsuzsa Rakovszky, Ralf Schlatter, Stephanos Stephanides, Faruk Šehić, Magdalena Tulli, Miloš Urban, Liliana Ursu

OKROGLA MIZA SEP NA VILENICI / CEI ROUND TABLE DISCUSSION AT VILENICA: ›Možnosti sobivanja različnih kultur v Evropi in proces iskanja nove kulturne paradigme‹ / ›The Possibilities of Coexistence of Different Cultures in Europe and the Process of Searching a New Cultural Paradigm‹

MODERATOR: Aleš Debeljak

MLADA VILENICA 2005 / 2005 YOUNG VILENICA AWARD – *Rožana Švara, Eva Mohorič*

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSКИH
PISATELJEV ZA LETO 2006 JE PREJEL / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION
AWARDED THE 2006 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

Miodrag Pavlović

Utemeljitev nagrade / Laudation: *Veno Taufer*

KRISTAL VILENICE 2006 / 2006 CRYSTAL VILENICA AWARD – *Mojca Kumerdej*

V publikaciji *Vilenica 2006* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The following are represented in the *Vilenica Almanac 2006* and took part in the literary readings:

Inga Abele, Michál Ajvaz, Venko Andonovski, Lindita Arapi, Alhierd Bacharevič, Szilárd Borbély, Yiorgos Chouliaras, Daiva Čepauskaitė, Ervin Fritz, Tatjana Gromača, Brian Henry, Oto Horvat, Nora Iuga, Iva Jevtić, Ekaterina Yossifova, Zdenko Kodrič, Márius Kopcsay, Miran Košuta, Mojca Kumerdej, Terezia Mora, Birgit Müller-Wieland, Tõnu Õnnepalu, Claudio Pozzani, Gabriel Rosenstock, Goran Samardžić, Ostap Slyvynsky, Breda Smolnikar, Olga Tokarczuk, Marko Uršič, Raphael Urweider

OKROGLA MIZA SEP NA VILENICI / CEI ROUND TABLE DISCUSSION AT VILENICA:
»Kdo sliši sosedovo zgodbo?« / 'Who Can Hear One's Neighbour's Story?'

MODERATORKA / MODERATOR: *Simona Škrabec*

DOBITNIK ŠTIPENDIJE SEP 2006 / 2006 CEI FELLOWSHIP WINNER: *Goce Smilevski, Makedonija / Macedonia*

MANJ POZNANE KNJIŽEVNOSTI EVROPE NA VILENICI / LESSER-KNOWN LITERATURES
OF EUROPE AT VILENICA: *Sodobna baskovska književnost / Contemporary Basque Writing:
Barnardo Atxaga, Harkaitz Cano, Miren Agur Meabe, Rikardo Arregi, Kirmen Uribe*
MLADA VILENICA 2006 / 2006 YOUNG VILENICA AWARD – *Dita Škalič, Aljaž
Ferencek, Miroslava Furtkevičová*

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSКИH
PISATELJEV ZA LETO 2007 JE PREJEL / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION
AWARDED THE 2007 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

Goran Stefanovski

Utemeljitev nagrade / Laudation: *Lidija Dimkovska*

KRISTAL VILENICE 2007 / 2007 CRYSTAL VILENICA AWARD – *Piotr Sommer*
SLOVENSKI AVTOR V SREDIŠČU 2007 / SLOVENIAN AUTHOR IN FOCUS 2007 –
Milan Dekleva

V publikaciji *Vilenica 2007* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The following are represented in the *Vilenica Almanac 2007* and took part in the literary readings:

David Alabahari, Attila Bartis, Ataol Behramoğlu, Balša Brković, Gentian Çoçoli, Dumitru Crudu, Vytautas Dekšyns, Dagnija Dreika, Kristiina Ehin, Carolyn

Forché Mattison, Nejc Gazvoda, Sonja Harter, Ioana Ieronim, Andrej Kurkov, Meta Kušar, Ermis Lafazanovski, Agi Mishol, Senadin Musabegović, Aleš Mustar, Dennis O'Driscoll, Maja Panajotova, Roberto Pazzi, Monika Rinck, Edi Shukriu, Piotr Sommer, Igor Stiks, Ján Štrasser, Sami Tchak, Tomas Tranströmer, Christina Viragh, Matjaž Zupančič, Barys Žančak

OKROGLA MIZA SEP NA VILENICI / CEI ROUND TABLE DISCUSSION AT VILENICA:
 »(Samo)cenzura danes: literarna cenzura v luči politične korektnosti« / '(Self)-
 Censorship Today: Literary Censorship in the Light of Political Correctness'

MODERATORICA / MODERATOR: *Alenka Puhar*

DOBITNICA ŠTIPENDIJE SEP 2007 / 2007 CEI FELLOWSHIP WINNER: *Mariana Kijanovska / Marianna Kiyanovska, Ukrajina / Ukraine*

MANJ POZNANE KNJIŽEVNOSTI EVROPE NA VILENICI / LESSER-KNOWN LITERATURES
 OF EUROPE AT VILENICA: *Sodobna književnost v irščini / Contemporary Literature
 in Irish: Celia de Fréine, Tomás Mac Síomóin, Dairena Ní Chinnéide, Micheál Ó
 Conghaile, Cathal Ó Searcaigh, Gabriel Rosenstock*

MLADA VILENICA 2007 / 2007 YOUNG VILENICA AWARD – *Katja Lavrenčič, Matic Može*

.....

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSKIH
 PISATELJEV ZA LETO 2008 JE PREJEL / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION
 AWARDED THE 2008 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

Andrzej Stasiuk

Utemeljitev nagrade / Laudation: *Jana Unuk*

KRISTAL VILENICE 2008 / 2008 CRYSTAL VILENICA AWARD – *Andrej Hadanovič*
 SLOVENSKA AVTORICA V SREDIŠČU 2008 / SLOVENIAN AUTHOR IN FOCUS 2008 –
Svetlana Makarovič

V publikaciji *Vilenica 2008* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The
 following are represented in the *Vilenica Almanac 2008* and took part in the
 literary readings:

*Jurij Andruhovič, Laslo Blašković, Cvetanka Elenkova, Iztok Geister, Andrej
 Hadanovič, Kica Kolbe, Florin Lăzărescu, Arian Leka, Yang Lian, Diego Marani,
 Jean-Michel Maulpoix, Irina Neki, Imre Oravec, Marina Palej, Ulrich Peltzer,
 Ivana Sajko, Peter Stamm, Magdalena Svetina Terčon, Dušan Šarotar, Bina
 Štampe Žmavc, Jüri Talvet, Zoé Valdés, Andrea Winkler, Yo Yo, Inga Žolude*

OKROGLA MIZA SEP NA VILENICI / CEI ROUND TABLE DISCUSSION AT VILENICA:
 »Avtor med tekstom in kontekstom« / 'The Author between Text and Context'

MODERATOR: *Marko Uršič*

DOBITNICA ŠTIPENDIJE SEP 2008 / 2008 CEI FELLOWSHIP WINNER: *Ivana
 Sajko, Hrvaška / Croatia*

MANJ POZNANE KNJIŽEVNOSTI EVROPE NA VILENICI / LESSER-KNOWN LITERATURES
 OF EUROPE AT VILENICA: *Sodobna litovska književnost / Contemporary Lithuanian
 Writing: Eugenijus Ališanka, Birutė Jonuškaitė, Sigitas Parulskis, Kornelijus Platelis,
 Tomas Venclova*

MLADA VILENICA 2008 / 2008 YOUNG VILENICA AWARD – *Liam Visentin, Ana Šemrov*

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSКИH
PISATELJEV ZA LETO 2009 JE PREJEL / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION
AWARDED THE 2009 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

Claudio Magris

Utemeljitev nagrade / Laudation: *Veronika Simoniti*

KRISTAL VILENICE 2009 / 2009 CRYSTAL VILENICA AWARD – *Luljeta Lleshanaku*
SLOVENSKI AVTOR V SREDIŠČU 2009 / SLOVENIAN AUTHOR IN FOCUS 2009 –
Boris Pahor

V publikaciji *Vilenica 2009* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The
following are represented in the *Vilenica Almanac 2009* and took part in the
literary readings:

*Jana Beňová, Ines Cergol, Kalin Donkov, Umberto Galimberti, Forrest Gander,
Andrea Grill, Miljenko Jergović, Štefan Kardoš, Yasmina Khadra, Herkus
Kunčius, Alejandra Laurencich, Luljeta Lleshanaku, Dan Lungu, Tone Partljič,
Jana Putrle Srdić, Peter Rezman, Víctor Rodríguez Núñez, Maria Şleahitişchi,
Ewa Sonnenberg, Vlada Urošević, Oksana Zabuzhko*

OKROGLA MIZA SEP NA VILENICI / CEI ROUND TABLE DISCUSSION AT VILENICA:
»Izbira med svobodo in zapovedjo: literarna avtonomija in mehanizmi izbora.« / 'Choice
between Freedom and Command: Literary Autonomy and the Mechanics of Choice'
MODERATOR: *Andrej Blatnik*

DOBITNIK ŠTIPENDIJE SEP 2009 / 2009 CEI FELLOWSHIP WINNER: *Dragan
Radovančević, Srbija / Serbia*

MANJ POZNANE KNJIŽEVNOSTI EVROPE NA VILENICI / LESSER-KNOWN
LITERATURES OF EUROPE AT VILENICA: *Flandrija na Vilenici / Flanders at
Vilenica: Miriam Van Hee, Stefan Hertmans, Monika Van Paemel, Peter Verhelst*
MLADA VILENICA 2009 / 2009 YOUNG VILENICA AWARD – *Jana Stekar, Gaja
Rupnik Caruso*

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSКИH
PISATELJEV ZA LETO 2010 JE PREJEL / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION
AWARDED THE 2010 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

Dževad Karahasan

Utemeljitev nagrade / Laudation: *Jana Unuk*

KRISTAL VILENICE 2010 / 2010 CRYSTAL VILENICA AWARD – *Goran Vojnović*
SLOVENSKI AVTOR V SREDIŠČU 2010 / SLOVENIAN AUTHOR IN FOCUS 2010 –
Tomaž Šalamun

V publikaciji *Vilenica 2010* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The
following are represented in the *Vilenica Almanac 2010* and took part in the
literary readings:

*Max Blaeulich, Jacek Dehnel, Kristin Dimitrova, Veronika Dintinjana, Aris
Fioretos, Ludwig Hartinger, Enes Karić, Blaže Minevski, Salvatore Niffoi,*

Radoslav Petković, Taras Prohasko, Viktória Radics, Maja Razboršek, Joachim Sartorius, Ilja Sin, Octavian Soviany, Veronika Šikulova, Jáchym Topol, Suzana Tratnik, Goran Vojnović, C. D. Wright, Agnė Žagrakalytė

OKROGLA MIZA SEP NA VILENICI / CEI ROUND TABLE DISCUSSION AT VILENICA: ›O branju: bralna izkušnja in njene oblike v sodobnem času‹ / 'On Reading: Reading Experience and its Forms in Modern Times'

MODERATORICA / MODERATOR: *Tanja Lesničar Pučko*

DOBITNICA ŠTIPENDIJE SEP 2010 / 2010 CEI FELLOWSHIP WINNER: *Maja Hrgović, Hrvaška / Croatia*

MANJ POZNANE KNJIŽEVNOSTI EVROPE NA VILENICI / LESSER-KNOWN LITERATURES OF EUROPE AT VILENICA: *Wales na Vilenici / Wales at Vilenica: Lloyd Jones, Siân Melangell Dafydd, Wiliam Owen Roberts, Angharad Price*

MLADA VILENICA 2010 / 2010 YOUNG VILENICA AWARD – *Nina Rozman, Rok Muhič, Lidija Magdevska*

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSКИH PISATELJEV ZA LETO 2011 JE PREJEL / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION AWARDED THE 2011 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

Mircea Cărtărescu

Utemeljitev nagrade / Laudation: *Lidija Dimkowska*

KRISTAL VILENICE 2011 / 2011 CRYSTAL VILENICA AWARD – *Dan Coman*
SLOVENSKI AVTOR V SREDIŠČU 2011 / SLOVENIAN AUTHOR IN FOCUS 2011 – *Drago Jančar*

V publikaciji *Vilenica 2011* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The following are represented in the *Vilenica Almanac 2011* and took part in the literary readings:

Pavel Brycz, Pierluigi Cappello, Sarah Clancey, Dan Coman, Ivan Dobnik, György Dragomán, Jean-Michel Espitallier, Xavier Farré Vidal, Guy Helminger, Stanka Hrustelj, Ljiljana Jokić Kaspar, Gorazd Kocijančič, Tatjana Komissarova, Alain Lance, Vesna Lemaic, Vladimir Levčev, Nikola Madžirov, Alberto Manguel, Aleksander Peršolja, Edo Popović, Angelika Reitzer, Tomasz Różycki, Lubica Somolayová, Ognjen Spahić, Agron Tufa, Arturas Valionis, Jan Wagner

OKROGLA MIZA SEP NA VILENICI / CEI ROUND TABLE DISCUSSION AT VILENICA: ›Beri me v živo‹ / 'Read Me Live'

MODERATOR: *Gregor Podlogar*

DOBITNIK ŠTIPENDIJE SEP 2011 / 2011 CEI FELLOWSHIP WINNER: *Ognjen Spahić, Črna gora / Montenegro*

MANJ POZNANE KNJIŽEVNOSTI EVROPE NA VILENICI / LESSER-KNOWN LITERATURES OF EUROPE AT VILENICA: *Turčija na Vilenici / Turkey at Vilenica: Nazli Eray, Nedim Gürsel, Mehmet Yaşın*

MLADA VILENICA 2011 / 2011 YOUNG VILENICA AWARD – *Julija Železnik, Teja Gerjovič, Lara Ružič Povirk*

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSКИH
PISATELJEV ZA LETO 2012 JE PREJEL / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION
AWARDED THE 2012 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

David Albahari

Utemeljitev nagrade / Laudation: *Andrej Blatnik*

KRISTAL VILENICE 2012 / 2012 CRYSTAL VILENICA AWARD – *Rumen Leonidov*
SLOVENSKI AVTOR V SREDIŠČU 2012 / SLOVENIAN AUTHOR IN FOCUS 2012 – *Boris
A. Novak*

V publikaciji *Vilenica 2012* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The
following are represented in the *Vilenica Almanac 2012* and took part in the
literary readings:

*Antonia Arslan, Miljana Cunta, László Darvasi, Dimitré Dinev, Dušan Dušek,
Zineb el Rhazoui, Maja Haderlap, Petr Hruška, Igor Isakovski, Erica Johnson
Debelyak, Colm Keegan, Rumen Leonidov, Dorota Mastowska, Indrek Mesikepp,
Miroslav Mićanović, Paul Muldoon, Ioana Nicolaie, Tom Petsinis, Sebastijan
Pregelj, Pino Roveredo, Monique Schwitter, Bekim Sejranović, Dmitrij Strocev,
Kárlis Vērdiņš, Gian Mario Villalta, Jiaxin Wang, Aldo Žerjal*

OKROGLA MIZA SEP NA VILENICI / CEI ROUND TABLE DISCUSSION AT
VILENICA: *»Avtorji nomadi«* / *'Nomadic Writers'*

MODERATORKA / MODERATOR: *Iva Kosmos*

DOBITNICA ŠTIPENDIJE SEP 2012 / 2012 CEI FELLOWSHIP WINNER: *Ajla
Terzić*, Bosna in Hercegovina / Bosnia and Herzegovina

MANJ POZNANE KNJIŽEVNOSTI EVROPE NA VILENICI / LESSER-KNOWN
LITERATURES OF EUROPE AT VILENICA: *Hebrejska književnost na Vilenici
/ Hebrew literature at Vilenica: Hana Amichai, Sami Michael, Hava Pinhas-
-Cohen, Nurit Zarchi*

MLADA VILENICA 2012 / 2012 YOUNG VILENICA AWARD – *Tilka Namestnik, Marta
Radić, Veronika Martinčič*

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSКИH
PISATELJEV ZA LETO 2013 JE PREJELA / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION
AWARDED THE 2013 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

Olga Tokarczuk

Utemeljitev nagrade / Laudation: *Jana Unuk*

KRISTAL VILENICE 2013 / 2013 CRYSTAL VILENICA AWARD – *Tanja Maljarčuk*
SLOVENSKI AVTOR V SREDIŠČU 2013 / SLOVENIAN AUTHOR IN FOCUS 2013 –
Florjan Lipuš

V publikaciji *Vilenica 2013* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The
following are represented in the *Vilenica Almanac 2013* and took part in the
literary readings:

Anna Auziņa, Mauro Covacich, Silvija Čoleva, Radka Denemarková, Rodica Draghinescu, Miriam Dreu, Katharina Hacker, Olli Heikkinen, Brian Henry, Ignacy Karpowicz, Vladimir Kopich, Tone Kuntner, Gerry Loose, Tanja Maljarčuk, Alan McMonagle, Tomislav Osmanli, Vanja Pegan, Ana Pepelnik, Katja Perat, Milan Rakovac, Zhao Si, Martin Solotruk, Brita Steinwendtner

OKROGLA MIZA SEP NA VILENICI / CEI ROUND TABLE DISCUSSION AT VILENICA:
 »Nadih meja« / 'Inspiration of Borders'

MODERATORICA / MODERATOR: *Vesna Humar*

DOBITNIK ŠTIPENDIJE SEP 2013 / 2013 CEI FELLOWSHIP WINNER: *Artem Čapaj / Artem Chapeye, Ukrajina / Ukraine*

MANJ POZNANE KNJIŽEVNOSTI EVROPE NA VILENICI / LESSER-KNOWN LITERATURES OF EUROPE AT VILENICA: *Švica na Vilenici / Switzerland at Vilenica: Lukas Bärfuss, Arno Camenisch, Pietro de Marchi, Michel Layaz, Ilma Rakusa*

MLADA VILENICA 2013 / 2013 YOUNG VILENICA AWARD – *Ajda Furlan, Jerneja Rupnik, Eva Salopek*

.....

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSКИH
 PISATELJEV ZA LETO 2014 JE PREJEL / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION
 AWARDED THE 2014 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

László Krasznahorkai

Utemeljitev nagrade / Laudation: *Jutka Rudaš*

KRISTAL VILENICE 2014 / 2014 CRYSTAL VILENICA AWARD – *Liliana Corobca*
 SLOVENSKI AVTOR V SREDIŠČU 2014 / SLOVENIAN AUTHOR IN FOCUS 2014 –
Marko Sosič

V publikaciji *Vilenica 2014* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The following are represented in the *Vilenica Almanac 2014* and took part in the literary readings:

Ivan Antić, Gabriela Babnik, Marica Bodrožić, Liliana Corobca, Artem Čapaj, Patrick deWitt, Ivana Dobrakovová, Enes Halilović, Elsa Korneti, Asko Künnap, János Lackfi, Fiston Mwanza Mujila, Andrej Nikolaidis, Tomislav Osmanli, Ioana Pârvulescu, Tone Peršak, Alek Popov, Stanislava Repar, Jaroslav Rudiš, Roman Simić Bodrožić, Linda Spalding, Dimitra Xidou, Visar Zhiti

OKROGLA MIZA SEP NA VILENICI / CEI ROUND TABLE DISCUSSION AT VILENICA:
 »Iz jezika v jezik« / 'From Language to Language'

MODERATORICA / MODERATOR: *Erica Johnson Debelyak*

DOBITNIK ŠTIPENDIJE SEP 2014 / 2014 CEI FELLOWSHIP WINNER: *Mirko Božić, Bosna in Hercegovina / Bosnia and Herzegovina*

MANJ POZNANE KNJIŽEVNOSTI EVROPE NA VILENICI / LESSER-KNOWN LITERATURES OF EUROPE AT VILENICA: *Luksemburg na Vilenici / Luxembourg at Vilenica: Alexandra Fixmer, Guy Helminger, Nico Helminger, Pol Sax*

MLADA VILENICA 2014 / 2014 YOUNG VILENICA AWARD – *Lota Martinjak, Patricija Kavčič, Lara Ružič Povirk*

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSКИH
PISATELJEV ZA LETO 2015 JE PREJEL / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION
AWARDED THE 2015 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

Jáchym Topol

Utemeljitev nagrade / Laudation: *Alenka Jensterle-Doležal*

KRISTAL VILENICE 2015 / 2015 CRYSTAL VILENICA AWARD – *Blerina Rogova Gaxha*
in *Polona Glavan*

SLOVENSKI AVTOR V SREDIŠČU 2015 / SLOVENIAN AUTHOR IN FOCUS 2015 –
Milan Jesih

V publikaciji *Vilenica 2015* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The
following are represented in the *Vilenica Almanac 2015* and took part in the
literary readings:

*Claire-Louise Bennett, Stefano Benni, Mirko Božić, Sylwia Chutnik, Goran
Ferčec, Orfhlaith Foyle, Antanas Gailius, Polona Glavan, Aleksandar Hemon,
Karlo Hmeljak, Andrej Hočevar, Etgar Keret, Elke Laznia, Artis Ostups, Blerina
Rogova Gaxha, Christoph Simon*

OKROGLA MIZA SEP NA VILENICI / CEI ROUND TABLE DISCUSSION AT
VILENICA: ›Odzven prostora‹ / 'Reflections of Place'

MODERATOR / MODERATOR: *Boštjan Narat*

DOBITNIK ŠTIPENDIJE SEP 2015 / 2015 CEI FELLOWSHIP WINNER: *Katerina
Kalitko / Kateryna Kalytko, Ukrajina / Ukraine*

MANJ POZNANE KNJIŽEVNOSTI NA VILENICI / LESSER-KNOWN LITERATURES
AT VILENICA: *Indija na Vilenici / India at Vilenica: Sitanshu Yashaschandra, K.
Satchidanandan*

MLADA VILENICA 2015 / 2015 YOUNG VILENICA AWARD – *David Čop, Kiara Sara
Knafelc, Chiara Lepore, Lina Malovič, Špela Zadel*

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSКИH
PISATELJEV ZA LETO 2016 JE PREJELA / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION
AWARDED THE 2016 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

Dubravka Ugrešić

Utemeljitev nagrade / Laudation: *Durđa Strsglavec*

KRISTAL VILENICE 2016 / 2016 CRYSTAL VILENICA AWARD – *Katerina Kalitko*
SLOVENSKA AVTORICA V SREDIŠČU 2016 / SLOVENIAN AUTHOR IN FOCUS 2016
– *Suzana Tratnik*

V publikaciji *Vilenica 2016* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The
following are represented in the *Vilenica Almanac 2016* and took part in the
literary readings:

*Adisa Bašić, Alexandre Bergamini, Aleš Berger, Jana Bodnárová, Julja Cimafejeva,
Patricija Dodič, Martin Dyar, Dana Grigorcea, Jovica Ivanovski, Katerina*

Kalitko, Cvetka Lipuš, Valerio Magrelli, Aksinija Mihajlova, Carlos Pascual, Ülar Ploom, Gábor Schein, Robert Schindel, Korana Serdarević, Mariusz Sieniewicz, Bogdan Suceavă, Kateřina Tučková, Les Wicks

OKROGLA MIZA SEP NA VILENICI / CEI ROUND TABLE DISCUSSION AT VILENICA: ›Literatura in etika‹ / 'Literature and Ethics'

MODERATOR / MODERATOR: *Carlos Pascual*

DOBITNICA ŠTIPENDIJE SEP 2016 / 2016 CEI FELLOWSHIP WINNER: *Tanja Bakić, Črna gora / Montenegro*

MANJ POZNANE KNJIŽEVNOSTI NA VILENICI / LESSER-KNOWN LITERATURES AT VILENICA: *Latvija na Vilenici / Latvia at Vilenica: Ingmāra Balode, Artis Ostups, Arvis Viguls*

MLADA VILENICA 2016 / 2016 YOUNG VILENICA AWARD – *Miša Gregorič, Nejka Vratnik, Ekaterina Mihajloska, Aljaž Primožič, Lara Ružič Povirk, Alja Tursunović, Eric Renzi, Lota Martinjak, Tomi Petek*

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSКИH PISATELJEV ZA LETO 2017 JE PREJEL / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION AWARDED THE 2017 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

Jurij Andruhovič

Utemeljitev nagrade / Laudation: *Aleš Šteger*

KRISTAL VILENICE 2017 / 2017 CRYSTAL VILENICA AWARD – *Antonella Bukovaz*
SLOVENSKA AVTORICA V SREDIŠČU 2017 / SLOVENIAN AUTHOR IN FOCUS 2017 – *Maja Vidmar*

V publikaciji *Vilenica 2017* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The following are represented in the *Vilenica Almanac 2017* and took part in the literary readings:

Tanja Bakić, Andrej Blatnik, Antonella Bukovaz, Rumena Bužarovska, Anja Golob, Alenka Jensterle Doležal, Boris Jukić, Esther Kinsky, Vladimir Pištalo, Delimir Rešicki, Samir Sayegh, Fahredin Shehu, Hedi Wyss, Kerrie O'Brien, Iain Reid

OKROGLA MIZA SEP NA VILENICI / CEI ROUND TABLE DISCUSSION AT VILENICA: ›Literatura, ki spreminja svet, ki spreminja literaturo‹ / 'Literature That Changes the World That Changes Literature'

MODERATORICA / MODERATOR: *Iva Kosmos*

DOBITNIK ŠTIPENDIJE SEP 2017 / 2017 CEI FELLOWSHIP WINNER: *Andriy Ljubka / Andriy Lyubka, Ukrajina / Ukraine*

MANJ POZNANE KNJIŽEVNOSTI NA VILENICI / LESSER-KNOWN LITERATURES AT VILENICA: *Norveška na Vilenici / Norway at Vilenica: Inger Elisabeth Hansen, Torgeir Schjerven*

MLADA VILENICA 2017 / 2017 YOUNG VILENICA AWARD – *Rebeka Deželak, Sara Lindič, Una Ljubin, Laura Markič, Nika Mravlja, Vesna Muzek, Laura Vuga*

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSКИH PISATELJEV ZA LETO 2018 JE PREJEL / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION AWARDED THE 2018 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

Ilija Trojanow

Utemeljitev nagrade / Laudation: *Vesna Kondrič Horvat*

KRISTAL VILENICE 2018 / 2018 CRYSTAL VILENICA AWARD – *Šota Iatašvili*
SLOVENSKA AVTORICA V SREDIŠČU 2018 / SLOVENIAN AUTHOR IN FOCUS 2018 –
Mojca Kumerdej

V publikaciji *Vilenica 2018* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The following are represented in the *Vilenica Almanac 2018* and took part in the literary readings:

David Bandelj, Petre Barbu, Éilis Ní Dhuibhne, Wioletta Grzegorzewska, Brian Henry, Šota Iatašvili, Noémi Kiss, Uršula Kovalyk, Andrij Ljubka, Karin Peschka, Primož Repar, Stuart Ross, Simona Semenič

OKROGLA MIZA SEP NA VILENICI / CEI ROUND TABLE DISCUSSION AT VILENICA: *»Pisati in preživetj«* / 'Writing and Surviving'

MODERATOR / MODERATOR: *Aljoša Harlamov*

DOBITNICA PISATELJSKE NAGRADE SEP 2018 / 2018 CEI AWARD FOR WRITERS IN RESIDENCE: *Maria Paula Erizanu, Moldavija / Moldova*

MANJ POZNANE KNJIŽEVNOSTI NA VILENICI / LESSER-KNOWN LITERATURES AT VILENICA: *Malta na Vilenici / Malta at Vilenica: Clare Azzopardi, Norbert Bugeja, Immanuel Mifsud, Lorraine Vella*

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSКИH PISATELJEV ZA LETO 2019 JE PREJEL / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION AWARDED THE 2019 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

Dragan Velikić

Utemeljitev nagrade / Laudation: *Jutka Rudaš*

KRISTAL VILENICE 2019 / 2019 CRYSTAL VILENICA AWARD – *Manjola Nasi*
SLOVENSKI AVTOR V SREDIŠČU 2019 / SLOVENIAN AUTHOR IN FOCUS 2019 –
Esad Babačić

V publikaciji *Vilenica 2019* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The following are represented in the *Vilenica Almanac 2019* and took part in the literary readings:

Mohamad Abdul Al Munem, Petar Andonovski, Ayesha Chatterjee, Maria Paula Erizanu, Jasmin B. Frelih, Zvonko Karanović, Enes Karić, Nataša Kramberger, Jonas Lüscher, Ace Mermolja, Amanda Mihalopolu, Manjola Nasi, Sverrir Norland, Carolina Pihelgas, Elizabeth Reapy, Ivana Šojat

OKROGLA MIZA SEP NA VILENICI / CEI ROUND TABLE DISCUSSION AT VILENICA: ›*Ego in fabula*‹

MODERATOR: *Andrej Pleterski*

DOBITNIK PISATELJSKE NAGRADE SEP 2019/ 2019 CEI AWARD FOR WRITERS IN RESIDENCE: *Ivan Šopov / Ivan Shopov*, Severna Makedonija / North Macedonia
MANJ POZNANE KNJIŽEVNOSTI NA VILENICI / LESSER-KNOWN LITERATURES AT VILENICA: *Sodobna italijanska poezija na Vilenici / Contemporary Italian Poetry at Vilenica: Silvia Brè, Maria Grazia Calandrone, Claudio Damiani, Gian Mario Villalta*

.....

MEDNARODNO LITERARNO NAGRADO VILENICA DRUŠTVA SLOVENSКИH PISATELJEV ZA LETO 2020 JE PREJELA / THE SLOVENE WRITERS' ASSOCIATION AWARDED THE 2020 VILENICA INTERNATIONAL LITERARY PRIZE TO

Mila Haugová

Utemeljitev nagrade / Laudation: *Andrej Pleterski*

KRISTAL VILENICE 2020 / 2020 CRYSTAL VILENICA AWARD – *Sibila Petlevski*
SLOVENSKI AVTOR V SREDIŠČU 2020 / SLOVENIAN AUTHOR IN FOCUS 2020 – *Vinko Möderndorfer*

V publikaciji *Vilenica 2020* in na literarnih prireditvah so sodelovali / The following are represented in the *Vilenica Almanac 2020* and took part in the literary readings:

Thomas Antonic, Mary Costello, Krystyna Dąbrowska, Nina Dragičević, Volha Hapejeva, Aušra Kaziliūnaitė, Marko Kravos, Miroslav Lajuk, Elena Medel, Sibila Petlevski, Marek Šindelka, Kaja Teržan

OKROGLA MIZA SEP NA VILENICI / CEI ROUND TABLE DISCUSSION AT VILENICA: ›*Evropa se širi in krči. Quo vadis?*‹ / ›*Europe is expanding and shrinking. Quo vadis?*‹

MODERATOR: *Luka Novak*

DOBITNIK PISATELJSKE NAGRADE SEP 2020/ 2020 CEI AWARD FOR WRITERS IN RESIDENCE: *Jasen Vasilev / Yasen Vasilev*, Bolgarija / Bulgaria
MANJ POZNANE KNJIŽEVNOSTI NA VILENICI / LESSER-KNOWN LITERATURES AT VILENICA: *Islandija na Vilenici / Iceland at Vilenica: Ragnar Helgi Ólafsson, Kristín Ómarsdóttir, Bergþóra Snæbjörnsdóttir*

Člani žirije 2021 / *Jury Members 2021*

Aljoša Harlamov, predsednik žirije, glavni urednik Cankarjeve založbe in publicist / president of the jury, Editor-in-Chief at the Cankarjeva založba Publishing house, journalist

Tone Peršak, podpredsednik žirije, pisatelj / vice president of the jury, prose writer

Matej Bogataj, literarni in gledališki kritik / literary and theatre critic

Ludwig Hartinger, urednik, prevajalec, pesnik / editor, translator, poet

Aljaž Koprivnikar, pesnik in literarni kritik / poet and literary critic

Martin Lissiach, literarni posrednik / literary mediator

Amalija Maček, prevajalka / translator

Aleš Mustar, pesnik in prevajalec / poet and translator

Andrej Pleterski, prevajalec / translator

Julija Potrč Šavli, prevajalka / translator

Jutka Rudaš, izredna profesorica za madžarsko književnost na Filozofski fakulteti Univerze v Mariboru / Associate Professor of Hungarian literature at the Faculty of Arts, University of Maribor

Đurđa Strsoglavac, izredna profesorica za južnoslovanske književnosti in prevajanje v slovenščino na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani / Associate Professor of South Slavic Studies and translation into Slovene at the Faculty of Arts, University of Ljubljana

Konzultanti 2021 / Consultants 2021

Lindita Arapi, pisateljica, prevajalka (Albanija, Nemčija) / writer, translator (Albania, Germany)

Agneszka Będkowska-Kopczyk, prevajalka, docentka na Tehniško-humanistični akademiji v Bielsko-Biali (Poljska) / translator, senior lecturer at the Academy of Technology and Humanities in Bielsko-Biała (Poland)

Ljudmil Dimitrov, prevajalec, urednik (Bolgarija) / translator, editor (Bulgaria)

Orsolya Gállos, prevajalka (Madžarska) / translator (Hungary)

Alenka Jensterle Doležal, docentka za slovensko književnost na Filozofski fakulteti v Pragi (Češka) / senior lecturer in Slovene literature at the Faculty of Arts in Prague (Czech Republic)

Erica Johnson Debeljak, pisateljica, prevajalka, publicistka (Slovenija) / writer, translator, columnist (Slovenia)

Andreja Kalc, prevajalka, lektorica (Slovenija) / translator, proofreader (Slovenia)

Arian Leka, pisatelj, pesnik, prevajalec, urednik revije Poeteka (Albanija) / writer, poet, translator, editor of Poeteka (Albania)

Valžina Mort, pesnica, prevajalka (Belorusija) / poet, translator (Belarus)

Klemen Pisk, pisatelj, prevajalec (Slovenija, Češka) / writer, translator (Slovenia, Czech Republic)

Kornelijus Platelis, pesnik, prevajalec (Litva) / poet, translator (Lithuania)

Marjeta Prelesnik Drozg, bibliotekarka, prevajalka (Slovenija) / librarian, translator (Slovenia)

Ilma Rakusa, pisateljica, predavateljica na Univerzi v Zürichu (Švica) / writer, lecturer at the University of Zürich (Switzerland)

Judit Reiman, prevajalka, predavateljica na Univerzi v Budimpešti (Madžarska) / translator, lecturer at the University of Budapest (Hungary)

Jüri Talvet, predavatelj na Univerzi v Tartuju (Estonija) / lecturer at the University of Tartu (Estonia)

36. Mednarodni literarni festival Vilenica /
36th Vilenica International Literary Festival

Vilenica 2021

Uredil / Edited by

Aleš Učakar

Založilo in izdalo Društvo slovenskih pisateljev, Tomšičeva 12, 1000 Ljubljana

Zanj Dušan Merc, predsednik

Issued and published by the Slovene Writers' Association, Tomšičeva 12, 1000 Ljubljana

Dušan Merc, President

Jezikovni pregled / Proofreading

Aleš Učakar, Jason Blake

Življenjepisi v slovenščini / English of CV's

Aleš Učakar / Petra Meterc, Jason Blake

Grafično oblikovanje naslovnice / Cover design

Maruša Žemlja

Prelom / Layout

Klemen Ulčakar

Tehnična ureditev in tisk / Technical editing and print

Ulčakar Grafika

Naklada / Print run

150 izvodov / 150 copies

Ljubljana, avgust 2021 / August 2021

Tiskano na papirju SORA press cream, Goričane, tovarna papirja Medvode /

Printed on SORA press cream paper by the Goričane Paper Mill Medvode